

JEDEN (17186) *nm, pron, ai*

W przypadkach zależnych: jedn- (11812), jen- (33); jedn- : jen- *ZapWar* (26:30; 1503 nr 1928, 1504 nr 1961, 1505 nr 2022 [2 r.], 1509 nr 2068 [2 r.], 1512 nr 2105 [2 r.]), *SeklKat* (22 : 2; E2v, R), *Calep* (63 : 1; 357b).

je- (17182), ję- (4); -en (5312), -ęn (26).

Pierwsze e jasne (w tym 4 r. błędne znakowanie), -en (5311), -én (7); -en : -én *OpecŻyw* (7 : 1), *MurzNT* (21 : 6).

sg m N jeden (4411). $\diamond$ *G* jedného (1625); -égo (125), -ego (9), -(e)go (1491); -égo : -ego *OpecŻyw* (11 : 1), *MurzNT* (2 : 2), *SienLek* (1 : 1), *BiałKat* (9 : 3), *KochProp* (1 : 1), *SiebRozmyśl* (1 : 1); -égóž (2), -(e)g(o)ž (17). $\diamond$ *D* jednému (540); -ému (39), -emu (8), -(e)mu (493). $\diamond$ *A* jedného (1101), jeden (927); -égo (55), -ego (12), -(e)go (1034); -ego *MurzHist* (3), *KochJez*; -égo : -ego *OpecŻyw* (8 : 1), *MurzNT* (1 : 4), *BiałKat* (8 : 3); -(e)g(o)ž (40). $\diamond$ *I* jednym (506), jednym (19); -em *ZapWar* (2), *RejFig*, *WyprKr*; -ym : -em *RejPs* (1 : 1), *MurzHist* (2 : 1), *MurzNT* (3 : 1), *BibRadz* (6 : 3), *OrzRozm* (6 : 3), *RejPos* (13 : 1), *BudNT* (1 : 1), *CzechRozm* (16 : 1), *SkarŻyw* (32 : 1), *GrabPospR* (1 : 2); -em (2), -(e)m (17). $\diamond$ *L* jednym (432), jednym (26); -em *MurzNT*, *WyprKr*, *BudNT* (2); -ym : -em *FalZioł* (4 : 1), *RejKup* (1 : 2), *GliczKsiąż* (3 : 2), *BibRadz* (3 : 3), *GrzegRóżn* (45 : 1), *Mącz* (17 : 1), *BudBib* (4 : 1), *ModrzBaz* (3 : 6), *SkarŻyw* (25 : 1), *CzechEp* (20 : 1), *GórnRozm* (1 : 3); -em (1), -(e)m (25). $\diamond$ *f N* jedna (1134); -a (1002) [w tym 37 r. błędne znakowanie], -(a) (132) [w tym: w funkcji przysłówka (16)]. $\diamond$ *G* jednéj (825), jednyj (2), jedné (11), jedny (16); jednyj *MurzHist*, *MurzNT*; -ej : -é *OpecŻyw* (1 : 10); -(e)j : -(e) : -y *BielŻyw* (5 : - : 1), *LibMal* (3 : - : 1), *Mącz* (42 : - : 1), *ZapKościér* (6 : 1 : 13); ~ -éj (99), -ej (1), -(e)j (725); -é (10), -(e)(1). $\diamond$ *D* jednéj (102), jedny (1); -(e)j : -y *ActReg* (2 : 1); -éj (10), -(e)j (92). $\diamond$ *G a. D* jedn(e)j (1) *BielKron* 326v. $\diamond$ *A* jednę (996) [w tym -e (24); w konstrukcji: z jednę stronę (19)], jedną (5) [w tym: -o (1)], jednę *a. jedną* (46); -ą *KmitaSpit*; -ę : -ą *FalZioł* (101 : 1); *CzechRozm* (43 : 1), *ActReg* (4 : 1), *WujNT* (37 : 1). $\diamond$ *I* jedną (291). $\diamond$ *L* jednéj (489), jednyj (1), jedné (3), jedny (3); -yj *MurzNT*; -é *ListRzeż*, *OpecŻyw* (2); -y *ZapMaz*; -ej : -y *BibRadz* (5 : 1), *LatHar* (7 : 1); ~ -éj (45), -ej (2), -(e)j (442); -ej *KochTr*; -éj : -ej *Oczko* (1 : 1); -é (2), -(e) (1) [w tym w konstrukcji: po jednej (33)]. $\diamond$ *V* jedna (1). $\diamond$ *n N* jedno (689); -(o)ž (11). $\diamond$ *G* jedného (349); -égo (31), -ego (1), -(e)go (317); -égo : -ego *SienLek* (2 : 1); -égóž (3), -(e)g(o)ž (16). $\diamond$ *D* jednému (38); -ému (4), -emu (2), -(e)mu (32). $\diamond$ *A* jedno (730); -óž (1), -(o)ž (12). $\diamond$ *I* jednym (212), jedném (11); -ém *TarDuch*, *RejPs* (2), *MurzNT* (2), *RejZwierz*, *GórnTroas*; -ym : -ém *GliczKsiąż* (2 : 1), *BibRadz* (4 : 1), *ModrzBaz* (5 : 1), *Oczko* (1 : 1); -ém (2), -em (1), -ęm (1), -(e)m (7); -ém *Oczko*, *GórnTroas*; -ęm : -em *MurzNT* (1 : 1). $\diamond$ *L* jednym (324), jednym (21); -em *RejPs*, *ComCrac*, *RejKup*, *MurzHist* (2), *UstPraw*, *BudNT* (2), *Paprup* (2); -ym : -em *FalZioł* (6 : 1), *MiechGlab* (2 : 1), *BibRadz* (4 : 2), *ModrzBaz* (1 : 6), *GórnRozm* (1 : 1); ~ -em (1), -ęm (1), -(e)m (19); -em : -ęm *MurzHist* (1 : 1). $\diamond$ *pl N m pers* jedni (586), jedny (1); -i : -y *ActReg* (7 : 1). *m an* jedni (6), jedny (2); -y *RejWiz*, *BielSpr. subst* jedné (96), jedny (94); -é *GlabGad* (6), *Leop*, *OrzRozm*, *GórnDworz* (3), *WujJud* (4), *WujJudConf*, *BudNT* (6), *ModrzBaz* (5), *MWilkHist* (2), *NiemObr*, *KochPhaen* (2), *ReszPrz*, *BielSjem*, *KochWr*, *ZawJeft*, *GórnTroas*, *GrabowSet* (2), *LatHar* (6), *WujNT* (12), *JanNKar*, *SarnStat* (20), *GrabPospR*, *CzahTr*, *PaxLiz*, *KlonFlis*; -y *BierEz*, *FalZioł*

(12), *KłosAlg*, *WróbŻółt*, *KromRozm III*, *BielKom*, *GroicPorz* (2), *RejWiz* (6), *RejZwierz* (3), *WyprKr* (5), *BibRadz* (2), *BielKron* (8), *GrzegRóżn*, *Mącz* (4), *SienLek* (5), *RejAp*, *GrzepGeom* (4), *RejPos* (7), *BiałKaz*, *KuczbKat*, *RejZwierz* (2), *BielSpr* (4), *RejPosRozpr*, *SkarŻyw* (2), *StryjKron*, *GostGosp*, *SkarKaz* (2); -é : -y *SarnUzn* (1 : 1), *BielSat* (1 : 2), *CzechRozm* (1 : 3), *SkarJedn* (1 : 3), *Oczko* (1 : 1), *CzechEp* (1 : 2), *SkarKazSej* (3 : 2); ~ -é (25), -e (1), -(e) (69); -é : -e *SarnStat* (13 : 1).
◇ G jednych (75). ◇ D jednym (67), jedném (5); -ém *ComCrac*, *GórnRozm*, *PaprUp*; -ym : -ém *ModrzBaz* (6 : 1), *Oczko* (1 : 1) ~ -ém (1), -(e)m (4). ◇ A m pers *jedny* (79), *jedn(e)* (33), *jednych* (14); -y *OpecŻyw*, *KlerPow*, *BierRozm*, *RejPs*, *RejKup*, *MurzNT*, *BielKom*, *GliczKsiąż*, *KrowObr* (2), *RejWiz* (10), *RejZwierz* (2), *BibRadz*, *BielKron* (27), *RejAp* (3), *RejPos* (9), *RejPosWiecz*², *BiałKat* (2), *RejZwierz* (2), *SkarJedn*, *KochPs*, *ArtKanc*; -(e) *MiechGlab* (4), *LibLeg*, *ProSt*, *ReszPrz*, *WerGość*, *PaprUp* (2), *Phil*, *KmitaSpit*, *KlonFlis*; -ych *CzechEp*, *ReszList*, *KlonKr*, *PowodPr*; -y : -(e) : -ych *GórnDworz* (- : 2 : 1), *BielSpr* (4 : 4 : -), *CzechRozm* (1 : 2 : 1), *PaprPan* (- : 1 : 1), *ModrzBaz* (2 : 4 : -), *SkarŻyw* (1 : 1 : 1), *StryjKron* (- : 1 : 2), *NiemObr* (- : 1 : 2), *WujNT* (1 : 4 : 2). m an *jedny* (2) *KrowObr*, *RejWiz*, *jedn(e)* (1) *MiechGlab*. subst *jedny* (60), *jedné* (53); -y *BierEz*, *FalZioł* (2), *BielŻyw*, *MurzHist*, *MurzNT*, *BielKom*, *UstPraw*, *RejZwierz*, *BibRadz*, *BielKron* (14), *Mącz*, *SarnUzn* (2), *GrzepGeom* (2), *RejPos*, *RejZwierz* (2), *BiałKaz*, *CzechRozm* (4), *KochPs*, *StryjKron*, *NiemObr*, *KochPieś*, *SkarKaz*; -é *GlabGad* (5), *MiechGlab*, *LibMal* (2), *GliczKsiąż*, *Leop* (2), *WujJud* (2), *BudNT* (2), *CzechRozm*, *ModrzBaz* (4), *ModrzBazBud*, *NiemObr*, *KochDz*, *PaprUp*, *KochCz*, *OrzJan* (2), *LatHar* (2), *WujNT* (5), *WysKaz*, *JanNKar*, *SarnStat* (6), *GostCast*, *SzarzRyt*; -y : -é *KrowObr* (3 : 1), *BielSpr* (3 : 1), *BudBib* (1 : 1), *Strum* (2 : 1), *SkarJedn* (3 : 1), *SkarŻyw* (2 : 3), *SkarKazSej* (4 : 1); -é (13), -(e) (40). ◇ I m *jedn(e)mi* (4) *RejPs*, *GórnDworz*, *SkarJedn* (2), *jednymi* (2) *RejPos*, *Strum*. f *jednymi* (16) *BierEz*, *GrzepGeom* (13), *WierKróc*, *CzechEpPORz*, *jedn(e)mi* (3) *RejPs*, *ModrzBaz*, *GostGosp*. n *jednemi* (11) *BielKron*, *GrzegRóżn*, *RejZwierz*, *ModrzBaz* (2), *SkarJedn* (2), *ZapKościer* (2), *SarnStat* (2), *jednymi* (6), *GrzepGeom*, *WujJud*, *BudBib*, *CzechRozm*, *WujNT* (2); -émi (2), -(e)mi (9). ◇ L *jednych* (31). ◇ V subst *jedny* (1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. Liczebnik główny; *unus Murm*, *Mymer*¹, *BartBydgg*, *PolAnt*, *Mącz*, *Modrz*, *Calep*, *Vulg*, *Cn* (6048) : *Murm* 199; *Mymer*¹ 42v; *KłosAlg* D, F3; *Mącz* 503d [2 r.]; *BudNT* Kk8; *Unus numeri principium est.* – *Ieden*. *Calep* 1137a.

W rodzaju nijakim: »jedno« (1): *Iedno* nie mnoży ani dzieli gdziekolwiek *štoi*. *KłosAlg* F2v.

W połączeniu z rzeczownikiem, zaimkiem lub innym wyrazem oznaczającym przedmiot liczony (6041): *ZapWar* 1503 nr 1928, 1505 nr 2002, 1522 nr 2285, 1527 nr 2307, 1549 nr 2657 (15); *ListRzeż* w. 29; *ZapMaz III* T 165, *ZapMaz II* G 89v, *ZapMaz V* S 332, 332v; *BierRaj* 17v; *PowUrb* +2 [2 r.]; *MetrKor* 34/134v, 38/286, 287, 57/117v, 59/277 (10); *BierEz* C2v, Fv, K, K4v, O4v (24); *OpecŻyw* 128v, 149v, 153v, 160 [2 r.], [170]v (16); *ForCnR* A3, E3; *PatKaz I* 10; *PatKaz II* 23, 86v; trzy *floncze* na *wfchodzye fyą* ukazały *ktore znyenagła* w *yedno fyą* *obroczyły* *PatKaz III* 104, 99, 123, 150v; *Murm* 68; *HistJóz* A4v, B [2 r.], C2v, C3v [2 r.], D3v (9); *BartBydgg* 77, 112; *Ieftliby [dziecię]* *iako* na *iednę ftronę* *oczyma nakrzywiało*. *FalZioł* V 44v, I 66a, IV 35a, 36a, V 33v, 44v (58); *BielŻyw* 6, 98, 114, 124, 149, 165; *GlabGad* A2, A2v, B4v, C2, H6v (16); *MiechGlab* *5 [2 r.],

7, 10, 13, 55 (10); *BierRozm* 21; *KłosaAlg* A2 [5 r.], A3v [2 r.], B2, G; *LibLeg* 6/192, 7/32v, 8/161, 10/125, 11/101v (17); *WróbŻołt* I6v [2 r.], Q3, ff4v; *RejPs* 47v, 118v, 153; *ComCrac* 11v; *RejRozpr* B2v, D4v; *ConPiotr* 30v; *LibMal* 1544/91v, 92v [2 r.], 1545/94v, 109, 1554/183v (18); *SeklWyzn* B, Bv; *RejJóz* B4v, G4v, L8, M3, N2 (3); *SeklKat* H, Kv. K4, Q, Y2 (13); *RejRozm* 397; *RejKup* c3, d4, r7v, x8, Cc (6); *HistAl* B6, F6v, H2v, K7v, L6 (7); *KromRozm I* E, E3v, F3v [3 r.], [P2]v [2 r.]; A między infzemi przyślzi téfz dwa Biłkupi/ i ieden zácny doctor *MurzHist* Iv, 12, I2v, O4v; *MurzNT Matth* 12/11, *Luc* 15/7, 10, 23/17, *Ioann* 18/39 (11); *KromRozm II* d3v, ev [3 r.], b4v, r2v, r4 (10); *KromRozm III* E8, K5, L8, N, O2 (43); *Diar* 85, 94 [4 r.]; *DiarDop* 11; *GliczKsiąż* C, D2v, F, L7v, O6 (18); *LubPs* G, O6v marg, S2 marg, ff4v; *GroicPorz* b2, q2, tv, aa2v, ff [2 r.] (22); *KrowObr* 17v [2 r.], 23, 57, 239, Ss4v (31); *RejWiz* 54, 69, 85v, 110, 131v (22); *Leop Ex* 25/35, *Deut* 2/5, *Prov* 6/26, *Act* 12/10, *Eph* 2/15 (104); *OrzList* c, d3v; *UstPraw* B4v, C, Cv [2 r.], C2v, F4v (10); *KochZuz* A4v; *RejFig* Aa3v, Aa8, Cc3, Cc5, Cc6v; *RejZwierz* 2v, 15, 22, 32v, 79 (9); *WyprKr* 17, 52, 52v, 61, 90 (20); *BibRadz Lev* 14/50, *Num* 7/45, *Ios* 14/2, II 481, *Ioann* 7/21 (58); *Goski* A16v; *OrzRozm* C4, C4v, L3, T2v, V2 (11); Ná krzcie dofyc ieden kmotr á iedná kmotrá. *BielKron* 149v; TVrcy iednego Bogá wyznawáią być *BielKron* 260, 8v, 49v, 116, 123v, 360v (158); *GrzegRóżn* F2 [4 r.], I [2 r.], L3v [3 r.], N2v, O2v [3 r.] (261); *KwiatKsiąż* G4v, L, M2; *Mącz* 12b, 122b, 231b, 291b, 408d (87); *OrzQuin* B2v, H3v, O2v, Mv, Y3v marg (22); *Prot* A4; *SarnUzn* B3, D4v [2 r.], D6, F5v [4 r.], G4 (58); *SienLek* 13, 88, 140, 148v, 157v (26); *LeovPrzep* a3v; *RejAp* 27v, 81 [2 r.], 106v marg, 153v, 173v (29); *GórnDworz* Fv, O5v, Aa8v, Ee5v, Kk7v (40); *GrzepGeom* A4v, C2v, D3v, F, H2 (25); *HistRzym* 22, 90, 96, 96v, 110v (15); *RejPos* 49, 100v [2 r.], 149 [3 r.], 174v, 270v (37); *RejPosWiecz*² 91; *BiałKat* 3v [2 r.], 6 [5 r.], 111 [3 r.], 116, 183v [3 r.] (38); *BielSat* Cy, L4, N3 [2 r.]; *GrzegŚm* A3, 15, 19, 33, 35 (9); *HistLan* B4v, C, E2v; *KuczbKat* 15, 25, 75, 80, 265 (7); Sewerus Cefarz [...] iednegoż kuchárzá/ [...] závždy chowál/ á powiedál iż mu nic po dwu *RejZwierc* 53, 20 marg, 41 v, 53 [3 r.], 103v, 264 (39); *BielSpr* 13 [2 r.], 13v [5 r.], 17, 23, 73 [3 r.] (25); *WujJud* 51 [2 r.], 123v, 126, 142v, 192 (36); *WujJudConf* 116, 117, 121v, 126, 153v (18); *RejPosRozpr* cv, c3; *RejPosWstaw* [143²], [143⁴]v [2 r.]; *BudBib Num* 7/38, 1.Reg 26/20, 2.Par arg, *Prov* 14/1, 4.Esdr 6/51 (102); *HistHel* B2 [2 r.], C [3 r.]; *MycPrz* II B4; *Strum* A2v, D, F3v, 112, Iv (14); *BiałKaz* Fv, L; *BudNT przedm* b2v, b4, *Act* 28/25, *Tit* 1/6, *Apoc* 6/1 (23); *CzechRozm* 2, 2v, 13, 100, 177v, 216 [2 r.] (117); *PaprPan* F3, V4, Y4v, Gg3, Hh2 (7); *KarnNap* F3v; dwa o iedno [ob unum] zámordowánie wedle nálznych praw/ niemogá być na gárdle karáni. *ModrzBaz* 70v, 3v, 49, 120, 128v, 144 (49); *SkarJedn* 69, 100, 203, 206, 233 (102); Iéziro iedno czwór różny pożytek przez rok dáie. *Oczko* [41] v, 9, 9v, 21v [2 r.], 39 [2 r.]; *SkarŻyw* 102, 273, 566, 593, 600 (96); *KochTr* 8; *MWilkHist* B4v, I4; *ZapKościer* 1580/5, 6v, 7, 13, 1584/47v [2 r.] (9); trzydzięści y łżeść dzieci żywych iednym porozenim/ Sláchetna Margaretá [...] vrodziłá *StryjKron* 345, 16, 245, 437, 517, 762 (31); *CzechEp* 43, 54, 168, 316, 375 (72); *CzechEpPORz* **2; *NiemObr* 14, 49, 60, 124 [2 r.], 149 [2 r.] (32); *KochFr* 26, 35, 55, 111, 133 (7); *KochPhaen* 3, 7, 10, 15, 20; *KochSz* B [2 r.], B2v, B4v, Cv, C2 (8); *ReszPrz* 7 [2 r.], 14 [2 r.], 39, 52, 59 (18); *ReszHoz* 119, 125; *ReszList* 144, 179, 186; *WerGość* 210, 211, 216, 218, 235, 255; *WerKaz* 282; *WisznTr* 14; *BielSjem* 12, 23, 27, 39 [2 r.]; *KochPieś* 6, 7; *ArtKanc* A19v, H6, H7v, I6v, M5 (8); *BielRozm* 1, 2, 3, 8, 17 (6); *GórnRozm* C4, D2,

G2, I2v [2 r.], K2v (23); *KochWr* 31, 39 [2 r.]; Z iednego StaroŃtwa dwoge y troie tzinil. *Paprup* 14v, A4v, Cv, I2v; *ZawJeft* 39; *ActReg* 23, 54, 81, 97, 127 (10); Unicolor – O iednei farbie. *Calep* 1137b, 487a, 636a, 672a, [1135b], 1137b (10); *GostGosp* 1, 46 [2 r.], 52, 78, 152 (20); *GostGosp Pon* 170; *GostGospSieb* +3v; *GrochKal* 11; *Phil* I2, M4, S3; *GórnTroas* 14, 42; *GrabowSet* F4v, K, Q2, T2v, Y2; *KochAp* 6; *KochFrag* 42; *OrzJan* 39, 42, 49, 82, 93; *LatHar* + [9]v, 189, 330, 580, 649 (51); *KolakCath* B3; By nie był kto wŃzeteczny [...] iáko Ezau: ktory zá pótráwę iednę [*qui propter unam escam*] sprzedał pirworodztwo Ńwoie *WujNT Hebr* 12/16, *Matth* 18/16, *Mar* 15/6, *Ioann* 6/21, *1.Tim* 5/9, *Apoc* 19/17 (134); *WysKaz* 3, 19, 43; *JanNKar* B3v, C4, Ev, E2, E3 (6); *JanNKarGórn* H; F iedno/ iako farba. *JanNKarKoch* E4, E2v, E4, F, F2v [2 r.], F4 (9); A tákowa kontrowerŃia rozumiána byđz ma z iedného pozwu [*ex una citatione JanStat* 500]. *SarnStat* 817, 116, 700, 887, 1079, 1301 (103); *SiebRozmyŃl* C4v, F2v, H, Hv, I3v (7); nie cięŃzko przyidzie ieden tydzień na cále láto z włoki oŃiádley iednem robotnikiem zá wypráwionego robić *GrabPospR* M3v, Mv, M2, M2v, M3 [2 r.], N3 (8); *KlonKr* A4; *KmitaSpit* B [2 r.], B2, C3v, C4v; *PowodPr* 17, 20, 21, 23, 30 (12); *SkarKaz* 41a, 84b [2 r.], 244b, 311a, 422b (43); *VotSzl* D4v; *CiekPotr* 27, 28, 76, 79; *CzahTr* D3v, E2 [2 r.], K2v, K3v, L3 (15); *GostCast* 4, 5, 27; *PaxLiz* E4; *SkarKazSej* 669b [2 r.], 672b *marg*, 676b *marg*, 684b, 688b (40); *KlonFlis* C4, Ev, E4v; *KlonWor* **2, **3v, 19, 20, 80; *PudłDydo* B2v; *ZbylPrzyg* A4, B3v, B4.

W półączeniu z przyimkiem „z” + G pl rzeczowników lub zaimków, také z G sg rzeczowników oznaczających zbiorowoŃ lub róŃnych liczebników głównych (839): *PowUrb* +; *BierEz* Bv, B4, D3v, I4v, M3v (18); Tegodlá rzekl ieden z iego zwolenikow/ ijmieniem Iudas Skariot *OpecŻyw* 70, 9, 76, 112v, 124, 152v (14); *HistJóz* C2v [2 r.], C3; *FalZioł* I 121b, IV 9b, 58d, V 68, 78v; *BielŻyw* 30, 61, 68, 90, 105 (15); *KłosAlg* D4; *LibLeg* 9/52v, 10/145v, 11/94, 141; Item zefnal íf u PyenyáŃka bili trzy bracia [...] Ítich trzech ieden Jacub gymyenyem wbidgoŃci íeŃ íczyanth *LibMal* 1543/70, 1545/103v, 106v, 1546/111v, 1550/156, 1553/174v (14); Iednemuć tu z was zoŃtać *RejJóz* N, F3v, N; *ZapWar* 1545 nr 2646; *SeklKat* D; *RejKup* b7v, d3v; *HistAl* B8v, Ev, E5v [2 r.], F, N5v (10); *KromRozm I* E2v, K3; *MurzHist* Dv, E4v, F4v, Gv, G4 (7); *MurzNT Matth* 6/29, 25/44, *Mar* 9/41, 14/47, *Luc* 12/27 (19); *KromRozm III* D3v, I4, L8v [2 r.]; *Diar* 94; *BielKom* C7v, D2; *GliczKsiqż* D7v; *LubPs* S5v, T3v, gg5, hhv; *GroicPorz* g3v, iv, r4; *SeklPieŃ* 20; *KrowObr* 20, 189v; *RejWiz* A5v, A7v, 113, 117v; *Leop Ex* 36/9, 3.Reg 3/17, 2.Mach 4/31, *Matth* 18/28, *Mar* 9/41 (47); *UstPraw* Cv, Fv, F2v; *RejFig* Aa2v, Aa7, Cc8v, Dd2v; *RejZwierz* 32; *WyprKr* 22; gdyŃ był [*Judasz*] ieden [*unus*] z onych dwunaŃcie. *BibRadz Ioann* 6/71, *Gen* 3/22, *Dan* 11/5, *Mar* 14/43, *Act* 11/28, *Apoc* 17/1 (39); *OrzRozm* D4v, K2, N3v, V2; *BielKron* 65v [2 r.], 86, 241v, 414v, 447 (68); *GrzegRóŃn* N2v, N3v; *AEthon*, Yéden kóń z koni Apollowych/ Słoneczny kóń. *Mqcz* 5c, 5a, 7a, 301b, 398b, 466b (60); *OrzQuin* D2v, O3; *SienLek* 146v, 154v, 159v, V; *LeovPrzep* Ev; *RejAp* 26v, 56, 57, 130, 140v (11); *GórnDworz* C6v, C7, D2v, O5, S7v [2 r.] (27); *GrzepGeom* F, Hv; *HistRzym* 14, 109, 122; *RejPos* 86, 102, 112, 117v, 175 (26); *BiałKat* 283, 351; *GrzegŚm* 38; *HistLan* B4v; *KuczbKat* 160 [2 r.], 230, 290; *RejZwierc* 10; *BielSpr* 28v; *WujJud* 11; *WujJudConf* 112; *RejPosWstaw* [41²]v; *BudBib* 1.Reg 26/15, 2.Reg 9/11, 4.Reg 9/1, 2.Par 16/14, *Esth* 4/5 (10); *HistHel* D2; *BudNT Matth* 18/28, 20/13, *Mar* 6/16, 8/28, *Ioann* 11/49 (20); *CzechRozm* 14v, 18, 56v, 99, 124 (26); *Paprupan* E, I2v, S2v, Hh2v; *KarnNap* F2; *ModrzBaz* 32v, 42, 63, 64v, 70v (7); *SkarJedn* 60 [3 r.], 61 [3 r.]; brác przed

obiądem iednę z lekkich piłulek *Oczko* 26v, 12v; *SkarŻyw* 68, 98 [2 r.], 482, 527, 593 [2 r.] (20); *KochTr* 10; *MWilkHist* Lv; *StryjKron* 170, 395, 652, 657; *CzechEp* 37, 118 [2 r.], 230, 264, 306 (20); Z których ieden tylko przykład/ *Stefáná* onego święte⁶⁰/ [...] przywiode *NiemObr* 120; *KochPhaen* 2, 10, 18; *KochSz* A4v, C; *KochWz* 137, 138; *ReszPrz* 16, 19; *WerGość* 229, 230, 249 [2 r.]; *WisznTr* 7, 11; *KochPieś* 17, 50; *ArtKanc* D13v, I11; *GórnRozm* Dv, Ev, F, G3v; *Paprup* 13v; *Calep* 56b, [1089]a, 1140b; *GostGosp* 156; *GrochKal* 3; *Phil* E3, M3, S3; *GórnTroas* 46, 58; *GrabowSet* Bv, O2v; *KochAp* 9; *OrzJan* 35, 78, 86; *LatHar* 218, 690 [2 r.], 693 [2 r.], 725, 729 (25); *WujNT* *Mar* 14/66, *Luc* 15/19, *Ioann* 13/23, 19/34, s. 470 *marg* (87); *WysKaz*)?(3, 19, 32; *SarnStat* 9, 442, 467, 853 [2 r.], 882 [2 r.] (40); *GrabPospR* M3; *KlonKr* A2 [2 r.]; *KmitaSpit* C5; *PowodPr* 2; *SkarKaz* 43b, 487b, 514a, 635b; *VotSzl* Cv, E; *CiekPotr* 23, 77; *GosłCast* 46; *PaxLiz* D4; *SkarKazSej* 669b, 707a; *KlonWor* 47; Przyplłynął był wdom s kfiąząt Greckich do iednego. *PudłDydo* A2. Cf W połączeniu z przyimkiem „z” +G pl przymiotnika w comp i sup (+ rzeczownik).

W połączeniu z przyimkiem + G pl przymiotnika w comp i sup + (rzeczownik) (29): ieden z námocnieyfzych bogow będzie ftobą İpał *HistAl* A3v; *KrowObr* B4; *Leop Ez* 33/2, *Dan* 10/13; *BibRadz Is* 36/9, *Matth* 25/40; Nilus, Sławna rzeká w Egypcie yedná z naywİftfzych we wİzİftkim świecie. *Mącz* 247b, 79b, 266d [2 r.], 322a, 447e; *RejAp* 51, 69; Cożkolwiek vcżyniliście iedne^{mv} z mych namnieyfzych/ mnieście vczynili. *HistRzym* 113; *RejPosRozpr* c3v; *BudBib* 1.*Mach* 7/26, 2.*Mach* 4/31; *BudNT* *Matth* 25/45; *SkarŻyw* 98; *NiemObr* 64; *KochWz* 140; *Calep* [345]b; *WujNT* *Matth* 18/14, 25/40, 45, *Apoc* 5/5, 7/13; *SiebRozmysł* [A3].

W połączeniu z przyimkiem „miedzy” + I pl rzeczowników, zaimków i liczebników (30): Aż ieden miedzy fásiady/ Dodał mu tákowej rády. *BierEz* 14; *OpecŻyw* 82v; *OrzRozm* M; *BielKron* 5, 228v, 292, 411; Ale fie tam ozywa ieden miedzy wami/ Mieniác/ İfz goİpodarİtvo Polİkę zbogacił *KochSat* A3; *Mącz* 4d, 32a; *GórnDworz* Zv; *RejPos* 56v; *KuczbKat* 405; *ModrzBazBud* ¶6v; *SkarJedn* 42, 58, 68, 157, 296 [2 r.]; *SkarŻyw* 208; *GostGosp* 162; *Phil* D; Y przyplácił tego nagłá smierciá ieden miedzy Zydy/ imieniem Ozá *LatHar* 245, 705; *WujNT* 409 *marg*; *SiebRozmysł* F; *SkarKaz* 548a, 606b; *KlonFlis* A3.

W połączeniu z comp i sup przymiotnika + rzeczownik (31): *FalZioł* I 76b; *RejKup* b6; w kroleİtwe/ muİi yeden nawyİfİfłf y rząd być/ ktoryby wİfłfłtkimi innymi władnął. *KromRozm* III G, F8 [2 r.], G2, L8 *marg*, Q2; *HistAl* 16; *LubPs* hhv; *KrowObr* 169; *BielKron* 212; *OrzQuin* O3, O3v; *BudNT* b7v; *SkarJedn* 42, 58, 83, 157; *SkarŻyw* 208, 363; *NiemObr* 43, 100, 104; *Phil* D; A iedná przednieyfza głowá beİtney/ która vmárwłzy zmartwychwłtanie/ ieftci İam Antychriİt *WujNT* 868, 409 *marg*; *SkarKaz* 40a, 383b; *CiekPotr* 68; *SkarKazSej* 690b.

W połączeniu z jednostkami monetarnymi oraz jednostkami różnych miar i wag [w tym: jeden (-a, -o) bałwan, becška (2), bella, centnar (2), czynsz, dłoń, drachma, dragma (49), efa, engelot, garśc (5), granum, grosz (67), grzywna (7), forst (2), funt (19), kamień, kopa (6), koruszek, korzec (4), kropia, krzyżak, kuch (2), kwarta (11), kwartnik (2), laska, libra (6), log, los (3), łan (7), łaszt łokieć (15), łot (47), łyżka (3), małdr, miarka, mila (9), morg (2) mynca, myto, ort, palec (2), piędź (3), pieniądz (pieniązek) (13+2), pręt, przestrzał łuku, kwintyn, skociet, skropuł (17), stajanie, staje, stater (statera) (5), stapa (2), sykl (2), szeląg (2), szklenica (2), sznur (9), sztych (1), talent (11), taler (3), uncya (24),

urywał, wiadro, wiardunek, włoka (5), ziarn(k)o (5), złoty (10)] (422): *ZapWar* 1520 wr 2248, 1532 wr 2471; *MetrKor* 40/811, 57/114v, 115v, 117v, 59/271 (34); Małły piłul de mefercon, koźdych rowno po scrupule iednem *FalZioł* I 11b, I 40d, III 20b, V 93v, 94v, 106 (145); ieden złoty ma 30. go *KłosAlg* E, E2v [2 r.], F4, F4v, Hv; *RejPs* 83v; *LibLeg* 11/45; *LibMal* 1543/70v, 1545/99v, 107, 1547/ 135, 1551/158v (9); łyzyrokofć iey iest iáko przez iedno łtáianie. *HistAl* Fv; *MurzNT Matth* 6/27, *Luc*, 12/25, 15/8; *Diar* 72, 90; *GroicPorz* e4v; *Leop Gen* 21/16, *Ex* 36/21, 24, 4.Reg 7/16 [2 r.], 18 [2 r.], *Ez* 43/13, 14 [2 r.], 17; *UstPraw* E4v, Gv, G2, 14v; *BibRadz Ex* 26/6, 2.Reg 7/1, *Ez* 40/42, *Matth* 5/41, 25/24 (9); *BielKron* 34, [85²]v, 91, 263, 388 (6); Hostus, Oleyu yeden kuch á kołaczek/ to yest ták wiele oleyu co łie z yednego kuchá dołtác moźe. *Mqcz* 159b, 17c, 47c, 192b, 221c, 333d (22); *SienLek* 40v, 55v, 77, 105v, 161v (31); *RejAp* 58 [2 r.], 58v [2 r.]; Piętnáście łokci czynią iednę łafkę/ trzy łafki czynią ieden łznur/ cztery łznury czynią ieden łan *GrzepGeom* L3v, 114 [2 r.], I4, K [2 r.], M3v, N2 (13); *RejPos* 166, 217; *RejZwierc* 39 [3 r.], 155, 234v; *BielSpr* 70v; *WujJud* 89v; *BudBib Ex* 37/25, *Lev* 14/10, *Ios* 17/14 [2 r.], 17; *Strum* D4, E2; A kto by cię przymusił ná milę iedną [unum]/ Idź z nim dwie. *BudNT Matth* 5/41, *przedm* d2, *Matth* 18/23; *CzechRozm* 247; *PaprPan* Y3v; *ModrzBaz* 120v; *Oczko* 21v, 31; *SkarŻyw* 102, 141, 142, 143, 311 (10); *NiemObr* 6; *KochFr* 119; *ReszPrz* 60; *GórnRozm* C4v, G4; *ActReg* 160; *Calep* 60Ia, [1135]a; tám po pidkopy máią młofć ná dzień: á kędy mnieyfze/ tám po kopie iedney *GostGosp* 158, 46, 152 [2 r.]; *WyprPl* A4v; *LatHar* 244; *WujNT Matth* 5/42, 25/24, *Luc* 15/8, s. 275, 294 *marg* (11); *SarnStat* 187, 279 [2 r.], 373, 391, 1189 (46); *GrabPospR* Mv, M3, M3v; *SkarKazSej* 704b; *KlonWor* 80.

W połączeniu z jednostkami czasu [w tym: jeden(-a, -o) dzień, (114), godzina (14), księżyc (2), miesiąc (20), noc (18), rok (lato) (50), tydzień (21)] (239): *BierEz* G2v, P2v; *OpecŻyw* 191v; *ForCnR* C4; *Murm* 14; *BartBydg* 70; A tho działay ná koźdy tydzień ieden raz, za ieden miefiacz zeydzie z ciała włyztka plugawofć *FalZioł* II 19a, II 18c; *MiechGlab* *4, 21; *KłosAlg* A4; *RejPs* 125v, 134v; *SeklKat* G; *HistAl* L3; *MurzHist* R3; *LibMal* 1553/177v [2 r.]; *LubPs* S6v, T6 [2 r.]; *GroicPorz* b2v, e4v, m2 [2 r.]; *KrowObr* 28, 233v; *RejWiz* 30v; ktory [bluszcz] zá iedną noc wyroł/ y zá iedną noc wwiądł [sub una nocte]. *Leop Ion* 4/10, *Num* 11/18, 26/62, *Is* 9/14, 66/8, *Zach* 11/8 (10); *RejZwierc* 107v; *BibRadz Ex* 23/29, *Is* 66/8, *Ez* 4/6 [2 r.], *Ion* 3/4, 2.Mach 8/26 (9); *BielKron* 126v, 148, 151, 260, 424 (28); Horarium, Czás yedney godziny. *Mqcz* 158a, 85a, 91a, 102b, 443a, 503d (17); *SienLek* 11, 92, 112, 170v; *LeovPrzep* H, H4v, I; *RejAp* 5, 58v, 62, 110v, 182; *GórnDworz* Aav; *HistRzym* 90v; *RejPos* 6, 102v, 126v, 128, 315v; *HistLan* F5v; *KuczbKat* 295; *RejZwierc* 202v, 204v, Aav; *WujJud* 193v; *WujJudConf* 193v; *BudBib Num* 18/16, 3.Reg 20/29, *Esth* 3/13, *Ier* 52/1, 3.Esdr 4/33, 34, 1.Mach 5/27; *CzechRozm* 136v, 139v [3 r.], 169v [2 r.], 235 (9); *PaprPan* B; *ModrzBaz* 43v, 92v; *SkarJedn* 47; *Oczko* 26, 30; *KochPs* 126; *SkarŻyw* 207, 319, 503, 573; dla niebełpieczności głowy łwoiey/ y oderwania Litwy/ vprołł v nich ná rozmyłlenie rok ieden *StryjKron* 617, 602; *ReszHoz* 126; *ReszList* 169; *GórnRozm* G2, H4v, L2; *PaprUp* B4; *ActReg* 8; *Calep* 476a; *GostGosp* 42, 86, 92, 108; *GrabowSet* K2; *LatHar* ++1, ++2, ++13, ++4, ++4v (10); *KołakSzczęł* C4; *RybGęłli* Cv; *WujNT Luc* 17/22, *Act* 21/7, 1.Cor 10/8, s. 793 *marg*, 2.Petr 3/8 [2 r.]; *WysKaz* 1; pod winą łiedzenia iednego tegodniá [unius septimanae *JanStat* 529] w wieźy *SarnStat* 713, 141, 376, 520, 775, 1126 (27); *SiebRozmył* F2v; *GrabPospR* M3, M3v, M4; *PowodPr* 30; *SkarKaz* 383a, 422b, 551b, 635b;

VotSzl B3; CiekPotrŚredz)?(4; *KlonWor 4. Cf W połączeniu z rzeczownikiem „dzień”, „miesiąc” itp. na oznaczenie miary innych wielkości.*

W połączeniu z rzeczownikami „dzień”, „miesiąc”, „rok”, „tydzień” na oznaczenie miary innych wielkości [w tym: jednego dnia, roku dochod (2), praca, robota; jeden dzień jazdy (2), robić; na jeden dzień chleb, myto, obrok, strawa (2), żywność (2), żywnością się opatrzyć; za jeden dzień pługiem obejść] (20): Murm 10; BartBydg 67b; dáli mu Rzymiánie imienia/ to ielt roley iáko może zá ieden dzyeń pługiem obyść BielKron 106, 31, 277; Pensum per translationem, Robotá ná yeden dzień/ Obrok roboty. Mącz 288a, 85a, 88c, 175d, 216d, 219d; áby dochod iednego roku [anni unius] dárováli Rzeczyóspolitey raz ModrzBaz 138v, 122; SkarŻyw 518; Calep 476a; á dzień ieden odważywŷzy pilność/ miarę wŷziąć/ iáko wiele wŷzyfcy álbo ktora wieś náwoziłá GostGosp 86, 100; SarnStat 655, 656; GrabPospR M3v.

W przeciwstawieniach: »jeden ... wszytek (157), wiele (129), z innym liczebnikiem (54), kilka (29), *wszen (7), inny (6), mnogi (4), rozmaity (4), wielką gromada, stado (4), kilkadziesiąt (3), mnostwo (3), siła (3), kielonaście (2), różny (2), dosyć, każdy, pewna liczba, miara obfita, niektory, niemało, wielkość« [szyk 275 : 145] (420): MetrKor 37/1 [2 r.]; BierEz D3v, P2; a iednę ślze acz niewięcey dlá twych grzechow wypułtz. OpecŻyw 72, 56, 69, 82v, 119, 191v; ForCnR C4; PatKaz III 150; FalZioł II 1c, IV 22d; BielŻyw 65, 119, 159; GlabGad F6, Mv; Złóż to wŷzytko w iednę łumnę KłosAlg Dv; RejPs 112v, 125v, 146v; SeklKat D; RejKup y8; HistAl Av, Ev, K; KromRozm I F3v, G3v, N4; KromRozm II a4v, d2v, q2, t; KromRozm III G3v, D8v, E4v [3 r.], G, Q3v (13); Diar 74, 81 [2 r.]; GliczKsiąż M2v; LubPs Dv, N5v, S6v, T6 [2 r.], Y2v; GroicPorz e2, r4, t2, v4, gg3 (6); KrowObr 26v, 141, 200, 229; Iáki tám márnny robak vltáwicznie grzebie. A nie ieden dofyć ich/ á kto ie wyliczy RejWiz 53, 31v, 55v; Leop Iudic 20/1, Iudith 6/3, Iob 9/3, Sap 18/5, Matth 5/29 (9); A iáko iednę rzecz łkażá/ ták káżdą łkázowác máią iey rowną. UstPraw G2v, C, Gv, G2; RejZwierz 89, 107v; BibRadz Gen 19/5, 2.Reg 10/19, I 363v marg; OrzRozm C2, Q3; ábowiem iedná peróná nie może ták wiele obáczyć iáko kilka ich BielKron 116, 21, 58, 228v, 364v, 411 (15); GrzegRóżn E, E2, E2v, E4v, I4v (7); KwiatKsiąż B4v; Gravius erit tuum unum verbum ad eam rem, quam mea centum, Wázniefŷze twoye yedno słowo będzie ku tey rzeczy/ niżli moyich łto. Mącz 149c, 62b, 74b, 97a, 193b, 255b (16); tyśiáć Królów miáłto iedného/ zárázem Polłká mieć będzie. OrzQuin Y3v, F3v [2 r.], O3v [2 r.], Y3v; Prot D; SarnUzn C4, E6v, F4v, [G2]v, G4; SienLek Yv; LeovPrzep B3v, C2v, H; RejAp 5, 62, 182; GórnDworz D8, E4v, F4v, L3v, T4 (11); HistRzym 72v [2 r.]; RejPos 6, 78, 175, 276, 349 [2 r.] (10); RejPosWiecz² 91 [2 r.], 94 [2 r.]; BiałKat 61 [2 r.], 138v; KwiatOpis C; KuczbKat 25 [2 r.], 30, 205; RejZwierz 73; BielSpr 22, 38, 50, 63, 65; WujJud 24v, 36v, 45v, 123v, 133 (20); WujJudConf 254v; BudBib Iudic 4/6; BudNT przedm a2v, b3v, b6, dv, Rom 5/19 (6); StryjWjaz A3v; CzechRozm 14v, 15, 16, 17 [4 r.], 17v (19); PaprPan O3v, Gg3; ModrzBaz 24v, 57v, 63, 89v, 92 (11); w ktorym [wojsku] gdyby dzieśiátnikow/ łetnikow [...] y nád wŷzytkimi iednego Hetmáná nie było/ zwycięstwáby nigdyłię łpodziewác krol niemogł. SkarJedn 62, 25, 38, 55, 69, 188 (20); Oczko 12v; SkarŻyw 31, 36, 213, 258, 363 (12); KochTr 10; StryjKron 308 [2 r.], 340, 637; że piłmem ś. rzeczy łwey dowodźić [...] chciał: y nie iednym tylko świádectwem / ále iż czáłem miarą obfita CzechEp 138, 6, 148, 221, 250, 253 (18); NiemObr 47, 93, 116, 139, 140 (6); KochFr 25; KlonŻal C2; KochWz

140; *ReszHoz* 134; *KochPieś* 17, 36; *GórnRozm* C2v, C3v, Dv, D3, K3v (6); *KochProp* 13; *KochWr* 30, 37; *PaprUp* E, G3v; *ZawJeft* 42; *ActReg* 32, 130, 184; *GostGosp* 16, 60, 128; *GostGospSieb* +3v; *GrabowSet* V3; *OrzJan* 52; *LatHar* 51, 439, 600, 650, 729; *KolakSzczęśl* C4; Bo to nie nowiną w káżdym ięzyku/ iednym słowem názywác kilká rzeczy *WujNT przedm* 22, s. 4 [2 r.], 60, 222, *Rom* 5/19, *Gal* 3/16 (23); *SarnStat* 5, 476, 618, 818, 870 (10); *WitosłLut* A3; *GrabPospR* M3v; *KlonKr* A4; Ieden bántkiet ábo včztá/ mogłáby wielką gromádę [...] ożywić. *PowodPr* 70, 62, 64, 70; *SkarKaz* 5a, 205a, 207a [2 r.], 383a; *VotSzl* B3; *CiekPotr* 24; *CiekPotrŚredz*)?(4; *GosłCast* 16, 42, 63, 64; *PaxLiz* C4; *SkarKazSej* 666b, 672b, 676a [2 r.], b [2 r.], 691b (15); *KlonWor* 71. Cf »z tysiąca, między tysiącem, stem jeden«, »sadzić na jeden szańcz«.

Połączenia: »aby, choć, przynamniej jeden« (3 : 1 : 1): Po wieczerzy/ nie nátychmiałt łpi/ ále przy namniey iedną godzinę potrawy łtoiąc álbo chodząc. *SienLek* 11; *RejPos* 217; Ty tedy łą przyczyny/ z ktorých ma każdy áby iedną przed się wziác *KuczbKat* 255; *GostGosp* 48; *CiekPotr* 29.

»jeden jaki« (1): Nie z iednego iákiego exemplarzyká/ zásiadłszy nád niem/ przekładał/ álem łię na włze łtrony (iáko mowiá ogládał) *BudNT przedm* dv.

»jeszcze jeden« [szyk 6 : 2] (8): Ale bych tu prawie užíł Bych yełdzie yedney rzieć zbył. *RejKup* ł6v; *BielKron* 30; *GrzegRóżn* Iv; *Unus scrupulus etiam restat qui me male habet*, Iedná yełdzie rzeczká yełt która mię trełce. *Mącz* 376a; *CzechRozm* 168; *SkarJedn* 257; *SkarŻyw* 596; *CzechEp* 201.

»jeden który« = *quis unus Modrz* [szyk 9 : 1] (10): *KromRozm II* d2v; nie iedná ktora z tych pomienionych przyczyn/ ále rázem włzytkie/ y ine ktemu niektore/ do tego powodem były *BudNT przedm* a2v; *ModrzBaz* 47v; *Oczko* 12v; *CzechEp* 12; *ReszPrz* 16; Lecz łifty inłzych Apołtołow/ [...] nie ták łą piłáne do iednego ktorego kołciółá/ ábo do iedney ołoby [...] ále do włzytkich wierných *WujNT* 516, 222; *SarnStat* 953; *SkarKaz* 635b.

»jeden którykolwiek« = *aliquis unus Modrz* (3): *FalZioł* V 68; *ModrzBaz* 57v; Corkę Huffánkállfanowę stárlszá [...] iednemu ktoremukolwiek z Synow Cázimierzowych zá żonę podawał *StryjKron* 652.

»ledw(i)e (a. ledw(e)y) jeden« (8): iż pogodnego czáfu ledwy iedną godzinę troché słonczá widaia *MiechGlab* *4; *OrzRozm* M; *BielKron* 413v, 444v; *Mącz* 217a, 421b; *RejZwierc* 45; *GórnRozm* H2v.

»jeden niektory« (1): A ieden niektory z tych [*Unus autem quidam*] co łtali dobywłszy mieczá/ vderzył łługę Arcykápláńłkiego *WujNT Mar* 14/47.

»jeden sam« [szyk 9 : 5] (14): *PatKaz III* 150v; *KromRozm I* O; *BielKron* 25v; *GórnDworz* X8; *WujJud* 26v; *CzechRozm* 16, 42v, 137, 181; iáko z wiáry zepłowác mogę monárchiá (to iełt/ iednego fáme⁸⁰ [*Boga Ojca*] pánowánie) ktora od oycá łynowi podána *CzechEp* 247, 179, 356; *Phil* S3; *SkarKazSej* 690a.

»tylko, je(d)no, jacy(ż) jeden« [szyk 138 : 81] (167 : 51 : 1): *BierEz* E; *ForCnR* Cv; pothym ie [węże] wpufćić w iákie nacząynie czoby miało iaczyż iedną dziurę nie łzyroká *FalZioł* V 94, V31, 34; *BielŻyw* 27; *GlabGad* D6v, Mv; *MiechGlab* [89]; *ComCrac* 18; *RejRozpr* Gv; *SeklWyzn* D; *LibMal* 1546/111, 1547/125; *HistAl* 16; *KromRozm III* D8v, Ev, E7, G4, O7v; *Diar* 36, 45, 81; *GliczKsiqż* A2, F4v; *GroicPorz* c3v, e4v, k4; *KrowObr* 210, 219v; *Leop Deut* 12/14, *Ios* 11/13, 1.Reg 20/3, 2.Reg 19/40; *UstPraw* A3v; *BibRadz I* *7, *Gen* 27/38, *Num* 11/19, *Mar* 8/ 14; *OrzQuin* C4; by

też żaden Biskup nie miał więcej biskupstw tylko jedno *BielKron* 228v, 9v, 272v, 274, 288v, 462 (9); *GrzegRóżn* H, H4, H4v, L2v; *Mącz* 16a, 44b, 48b, 155c, 503c (18); *SienLek* 52v; *LeovPrzep* C2; *RejAp* 7, 53v, 110v, 177; *GórnDworz* G5, Z3v, Ee8, Gg2v, Ii6 (6); *GrzepGeom* H4v; *HistRzym* 16v, 90v, 103v; *RejPos* 83v, 101, 213, 325, 337v; *KwiatOpis* B; *KuczbKat* 110 [2 r.], 330; *RejZwierc* 20, 22, 125; *BielSpr* 38; *WujJud* 10, 116; *WujJudConf* 121v, 193v; *Strum* E2; *BiałKaz* Fv, G4; *BudNT przedm* c4; *CzechRozm* 18v, 19v, 42, 118v; *KarnNap* F3v; Bo á któryby ieden tylko człowiek [*unus homo*] mógł záorywác ábo zárábiác ížeść íet ítáian roley? *ModrzBaz* 47v, 3, 70v, 87v, 99v, 105v (7); *ModrzBazBud* ¶ 6v; *SkarJedn* 38, 39, 100, 271; Tákże y zdrowie niema ieno iedno *KochOdpr* B2; *SkarŻyw* 101, 208, 213, 320, 325 (12); *CzechEp* 117, 144, 168, 181, 219 (7); *NiemObr* 47, 93, 95, 115, 120 (7); *KochSz* B2v; *ReszPrz* 56, 59, 75, 80; *ReszList* 165, 169; *WerGość* 255; *GórnRozm* Cv, F3v, K4; *KochWr* 33, 40 [3 r.]; *Paprup* C2; *Calep* 349b; *GostGosp* 82; *GostGospPon* 169; *KochCn* B3v; *OrzJan* 80, 86; *WujNT przedm* s. 11, 14, 16, 26, *Mar* 8/14 (10); Ieno ieden Koc brác od iednéy kauzy [*nisi unam ab una causa JanStat* 647] *SarnStat* 813, 32, 200, 531, 658, 818 (26); *GrabPospR* M3; *KmitaSpit* Cv; *SkarKaz* 38a, 311a, 514a, 551b; *CiekPotr* 66; *CzahTr* E2v; *SkarKazSej* 705b.

Przysłowia: práwo náfze dáleko wláfniey niż onego Mędrca pogáńského/ íeft páięczyńie przyrownáne/ w ktorey gdy íeła much/ to íeft vbogich náwíęźnie/ ieden bák ábo bogacz przez wízyftko y z muchámi íe przebíje. *PowodPr* 64.

Mącz 304a [2 r.]; Widzífz w.m.M. Pánie/ íáko z iednego błędu/ wiele ich vrofcie *GórnDworz* E4v. Iedná cnotá/ niecnotá. *BierEz* I4; *PatKaz III* 150, 150v.

bibl. *OpecŻyw* 69, 82v; ieden człowiek íeft mi zawízitek lud, á wízitek lud za iednego. *BielŻyw* 65; WYcíágnęli tedy wílytcy fynowie ÍráelŃci/ y z íáchawíly íe póspołu íákoby zá iednego człowieka wílytcy [*quasi vir unus*] *Leop Iudic* 20/1; *BibRadz Ioann* 18/14; *LatHar* 729; *WujNT Ioann* 11/50, 18/14 [ogólem 9 r.].

KromRozm II q2; ieden człowiek [*unus vir*] niemoże wízytkiego obáczyć *ModrzBaz* 131v.

BielŻyw 89; Pozdrawiam cíę paro błogósláwiona iedná dúfzo we dwu cíáłach/ Pietrze y Páwle *SkarŻyw* 595.

RejWiz 53v; Acz nam iedná Íáłkołká/ Wiofny nie vczyni *RejZwierc* 57v; *CzechEp* 420; iedno pífánie/ dofkonálego pífárzá nie vczyni. *LatHar* 665 [ogólem 4 r.].

BielKron 116; ÍZ póspolicie mówią/ nie dobrze tho bywa/ Kiedy iedno KroleŃstwo wiele pánow miewa. *Paprupan* Gg3.

bibl. *MurzNT Matth* 6/27, *Luc* 12/25; Abowiem ktory íeft z was tháki/ by íe też náwíęczy ítárał ábo myŃlił o thym/ áby do wzroftu íwego íobie mógl przyczyníc áby łokieć ieden [*Vulg: cubitum unum Matth* 6/27]? *RejPos* 217; *WujNT Matth* 6/27, *Luc* 12/25 [ogólem 5 r.].

A theż rzadko yedné niémoc Człowiek miewia [!]/ gdy ítraczy mocz *RejKup* p6v.

Mąż roŃtropny ieden raz błádzi. *BierEz* K, Kv.

Bo íáko wiem žem íe raz ieden vrodziła/ Tákžem też y raz ímutna vmrzeć vmyŃliłá. *PudłDydo* [B5].

Iedná ręká niemoże wízyftkiému dogodzić *GosłCast* 16.

Pozna wołu dobrego y po iednym rogu. *Paprupan* K3.

Duos parietes de eadem dealbare fidelia, S yedną rzeczą dwie chcieć ośięgnąć. *Mącz* 125d.

Powrozek ze trzemi fkrętami mocniejszy niż o iedney *BielKron* 80.

RejRozpr C2; *RejKup* t2v; Fráfowny dwie łobie szkodzie czyni z iedney. *RejZwierc* B, 85v [2 r.], 152 [ogółem 6 r.].

lepřza iedná świecká przed łobą niżli dwie zá łobą. *LatHar* 650; *SkarKaz* 383a.

áza nie wiefz iż ieden wilk wielkie łtádo owiec vgnania y rořprařza *HistAl* Ev, Av.

Iuřem iá nie z iedného iadł mączného woru *WyprPl* A3.

Włzytkié zařługi/ iedná zła řpráwá zágłáđzi *GosřCast* 63.

Zwroty: »sadzić na jeden sańcz« = *ryzykować, stawiać wszystko na jedną kartę* (1): Tákże też Krolá brác na woynę/ á ziemię włzyřtkę ruřzyc/ ieřt to nie inego/ iedno łáđzić ná ieden řańcz włzyřtko co mař ná świećie. *OrzRozm* A2v.

»od dziesiáci a dziesiáci głowę jednę wyjác« = *dziesiątkować* (1): Sed Decimare legionem Od dzieřiácy á dzieřiácy głowę yednę wyyác lbo dzieřiátyá głowę ná łmierć zdác. *Mącz* 79b.

Wyrażenia: teol. »w jednym bostwie dwie persony« (1): Są tedy w iednym bořtwie dwie różne perfony. *WujNT* 305.

teol. »jeden dwojaki« [o Bogu] (1): Czáfem też zá iednego dwoiákiego/ iáko gdy bywa mowiono/ Bog Oćiec/ ábo Kryřthus Iezus *GrzegRóżn* H4.

teol. »jeden (Bog) w istności, według (wedle) istności, istność« [szyk 31 : 2] (18 : 4 : 11): Trzi perfoni ociecz/ řyn/ duch řwięti/ á ieden Bog wyřtności *SeklKat* D3, N3v, N4v, P4v; Ieden ieřt řam prawdziwy Bog łřtność ábo Troiáki *GrzegRóżn* I4, C4, Dv, D4v, F3v, H4 (16); *SarnUzn* A4v, B3, B7v, C4, C6v (8); *RejAp* Ddv; *CzechRozm* 18; *CzechEp* 272; *NiemObr* 122; *WujNT* Xxxxx2v.

»jednym koniem, na jeden koń« = *o pojemności jednego konnego wozu* (7): *MetrKor* 57/117v, 119, 59/277, 279v; *UstPraw* D2v; *BielSpr* 70v; Siána ile może iednym koniem [unus equus *JanStat* 715] zawiéřć álbo zániéřć *SarnStat* 302.

»jedną nogą« = *częściowo, trochę* (3): *BudNT przedm* a4; w veřćiwym domie/ dány był do Rzymu ná świecká náukę. tám gdy iuř był iedną nogą do náuk wřtápił/ názad řię wroćił. *Skarřyw* 248; *CzahTr* E3v.

teol. »jedna osoba (w sakramencie)« [w tym: pod jedną osobą (57)] (66): A to przyymowánye cyáła Bořego pod yedną ořobą. *KromRozm* I P, G3, I2; *KrowObr* I85v, 186, 200 [2 r.], 205 [2 r.], Ss4 (26); *RejFig* Ee2v; *RejAp* 93; *WujJud* 26v, 178v [2 r.], 179 [2 r.], 247, 247v (3); Grekowie nigdy o iednę ořobę w Sákrámenćie Łáćinnikom nieprzygániáli. *SkarJedn* D5v, 241 [2 r.]; *Skarřyw* 520; *ReszPrz* 9, 59; *LatHar* 189 [2 r.], 194 [2 r.]; *WujNT* 297 [2 r.], 331 [4 r.], 332 [3 r.], 604 (16); *SkarKaz* Oooo2c.

teol. »jedna persona, osoba (Chrystusowa, w Chrystusie, Syna Bořego itp.)« [szyk 61 : 1] (42 : 20): *PatKaz* III 104; *GrzegRóżn* C4; Iedenći ieřt Kriřtus iedná perfoná iego/ ále dwie formie álbo dwoiáki řtan iego. *SarnUzn* F4v, B2v, B4v, E5, E5v, E6v; *RejPos* 149, 149v [4 r.]; *RejPosWiecz*² 91 [2 r.], 91v, 94v [2 r.]; *BialKat* c3v; *KuczbKat* 15, 30; *RejZwierc* 10; *WujJud* 45, 45v; *WujJudConf* 45, 254v; *SkarJedn* 315 [2 r.]; o Dwu náturách á iedney perfonie w Chryřtuřie *Skarřyw* 320 marg, 172, 318, 320; řá trzy łřtności w iedney ořobie *CzechEp* 75, 75, 147 [2 r.], 246 [2 r.], 321 (15); *NiemObr* 110, 116 [2 r.], 136, 139, 140 (7); *ReszPrz* 80; *GrabowSet* K; naydźieř w iedney Bořkiey perfonie

rzeczy iákoby przeciwne *LatHar* 262; Nád to íam Pan Chrístus íeít poórzednikiem z ítrony náтуры: íż íeít órzednym miedzy Bogiem/ á człowiekiem: bédąc w íedney perfonie y Bogiem/ y człowiekiem *WujNT* 724, 306, 346, 481 *marg*, 835.

»jeden raz« [*w tym: z rzeczownikiem (na, przez itp.) dzień, tydzień 5 r.*] [*szyk 24 : 4*] (28) : *BierEz* K, Kv, N3; *PatKaz I* 11v; *PatKaz II* 38v; *Murm* 205; A tho działay na koždy tydzień íeden raz *FalZioł II* 19a, 20d; tak íż on połyka oblem nie wiele żuiąc, á íeden raz gdy íie naije może trwać do trzeciego dnia. *GlabGad* B2; *WróbŻołt* K6v, 61/12, T4v, 88/36; *ComCrac* 18 [2 r.], 18v, 22; *LibMal* 1546/120; *BibRadz I* 123v *marg*, *Ios* 6/11; *BielKron* 107v; *KochSat* A4v; *SienLek* 10; *SkarJedn* 265; *KochFr* 25; *PudłDydo* [B5]. Cf »jeden raz (tak wiele)«.

»jeden raz (tak wiele)« = *drugie tyle* (2): *Simplus*, *Eyns* so vil. *Yeden* raz ták wyelye. *Murm* 204; *BartBydg* 144.

»jednym razem, jedną razą« = *niespodziewanie* (3 : 3): tu íednym rázem oná/ kiedy íie miły naimniey nádziewał/ bez żadnej przyczyny pocźnie mu ítronić *GórnDworz* Dd3v; *KochSz* B; *KochTarn* 76; Tu íedną rázą náítał w żiemi ízmér mrukliwy *GórnTroas* 17, 40, 68.

»(za) jednym razem; na (za) jeden raz« = *od razu; semel* *Modrz* [*szyk 21 : 2*] (18: 5): á íego dofyć [*kamienia lapis lazulif* to íeít wiele go ma człowiek na íeden raz wziąć *FalZioł IV* 55b; Bo daleko lepiej íeít potrozłze [!] mu dawać pożywienia/ niżli go íednym razem albo dwiema obetkać. *FalZioł V* 35v, I 141a, V 35v, 87v; *RejWiz* 31v; *Catapocia*, *Wízelákíe* lekárftwo ápteczne/ którego nie żuyą/ ále yednym razem połykáyą *Mącz* 41a, 27b, 295d, [305]b, 504a; *SienLek* 4v, 61; *GórnDworz* li5v; *ModrzBaz* 123v; *BudBib* 1.Reg 26/8; *Oczko* 38; *StryjKron* 345, 406; *ArtKanc* D18; *WujNT* s. 4, *Rom* 9/10; *KmitaSpit* B4v.

teol. »jeden (Bog) troj(aki), Trojca, w Trojcy, we trzech (personach, osobach) *itp.*, trzy persony (stany, substancyje) w jednym bostwie (*a. ale i, a jedno bostwo*) *itp.*« [*szyk 80 : 23*] (103): *OpecŻyw* 161v; *TarDuch* A8; *SeklKat* P2 [2 r.], P4v; *KromRozm I* K3v; *KromRozm III* A8v; Boftwo íedno w troiákóci *RejWiz* 113v *marg* [*idem*] Cc4; Bog ích [...] rozumie íię zá íednego Troiákiego *GrzegRóżn* H4; Tákżeć Kálwinowi íeden Bog Troyca nie podoba íię *GrzegRóżn* I2, B3, C2v, D4, 12, K3v (64); *SarnUzn* C7, E [2 r.]; *RejPos* 150v [2 r.], 151; Bo trzy íą perfony álbo ofoby w íednym Boftwie *KuczbKat* 15; *RejZwierc* 9v, 195v, Aaa3; *CzechRozm* 14v, 18; *SkarJedn* 273; *SkarŻyw* 259; *CzechEp* 227; *NiemObr* 127, 141; *ArtKanc* B6v, I2v; *LatHar* 371; *WujNT* 827; *SkarKaz* 274b, 275a [3 r.], b, 276a, 280b, 516a; *SkarKazSej* 683a.

»jeden z tysiąca, między tysiącem, stem« = *mało ktory* [*szyk 2 : 2*] (2 : 1 : 1): że miedzy tysiącem ledwie íye íeden Polak/ y to nędznik íáki obierze/ ktoryby íye *Ius Ciuile* vczył. *OrzRozm* M; *BudBib* *Ecle* 7/28; *SkarJedn* 296; *GosłCast* 46.

Wyrażenie przyimkowe: »po jednemu, po jednym« (31 : 14): Bo kiedy íię rofypiećie/ Po íednemu poginiećie. *BierEz* I4, I4, K; *FalZioł III* 30d, 42b, V23c; *RejKup* b6; *KromRozm III* C6; *Diar* 94 [3 r.]; *Leop Apoc* 21/21; *RejZwierz* 56, 119v, 120; tám [...] cíálna drogá miedzy íeżiory/ ták íż muśi po íednym koniu íechác íeden zá drugim. *BielKron* 227, 242v, 245, 318v, 330, 438v [2 r.], 456; Gdzie Turek ony wízytki niezgodne Książętá/ Po íednemu pozbierał *KochZg* A3; *Mącz* 187b, 336d; Weźmi dwa gárniki ták wielkie wktoreby íye po íednym cycku wmieśiło/ przyftawże íe miafto báníek

SienLek 110v, 170; *RejAp* CCv; *RejPos* 115; *RejZwierc* 91v; *BielSpr* 38, 67v; *Strum* G3v; *BudNT Mar* 14/19; *StryjWjaz* C3; *SkarŻyw* 206; *KochFr* 14; *KochPieś* 9; *PudłFr* 68; *ActReg* 104; Włodarz [...] ma zboże [...] sprzedawcy pod jego klucz zaráż wydawac/ po iednemu łáłztu *GostGosp* 46; *WujNT* s. 254 *marg*, 1.*Cor* 14/31; *CiekPotr* 68.

Szeregi: »jeden zwierzchny monarcha to jest jedynowładecz« (1): wżákże ieden zwierzchny Monárchá/ to iest Iedynowładecz nád nimi Pánuie *BielKron* 436v.

teol. »jeden i jedna istotna persona« [o Bogu] (1): Duch święty iest Bóg. [...] Z Oycem y Synem ftworzyćiel. Wízechmogący z iédnégo Boftwá. Nie ftworzóny/ áni vczynióny. Nie rodzący fy/ ále pochodzący. Ieden y iedná iftotna Perfóná. *BiałKat* c3v.

»sam albo jeden« (1): Herefis nie vrodziła się nigdy fáma álbo iedná. *BiałKat* 126.

Zestawienia liczebnikowe (64):

Występuje jako składnik liczebnika głównego (60):

Spójnik „i” łączy dwa ostatnie człony (38):

dziesiątki i jednostki (33): *ZapWar* 1512 nr 2106, [2 r.]; *Murm* 200; *Mymer*¹ 42v; *MiechGlab* 34; a iest ich/ piętdzieśiat i iedna wliczbę. *MurzOrt* B; Z przyrodzenia Sędziem niebywa/ który iest szalony [...] y któryby niedożedł dwudzieftego y iednego Roku. *GroicPorz* b2v; *KrowObr* 233; *WyprKr* 109; *BibRadz* 2.*Reg* 22/1; *BielKron* 48, 61, 172v, 383v, 447 (7); *SienLek* Aaaa2v; *LeovPrzep* I; *GrzepGeom* N2; *BudBib* *Ios* 12/24, *Ier* 52/1; *CzechRozm* 152v; *SkarJedn* 244; Dwádzieściá lat y iedno ná Papietwie fiedząc *SkarŻyw* 319; *StryjKron* 370; *LatHar* ++3, ++4, ++4v, ++5v, ++6v (7).

setki, dziesiątki i jednostki (3): Mężow Rámá y Gebá: fłość fet/ dwádzieściá y ieden [sex centi viginti unus]. *Leop* 2.*Esdr* 7/29, 7/37; *BibRadz* *Ez* 4/4.

jednostki i dziesiątki (2): *Leop* *Dan* 10/13; Ieśli *Diameter* będzie na siedmi łokci/ tedy *Circumferentia* będzie mieć tylé troie: to iest ieden y dwádzieściá łokci *GrzepGeom* H4.

Spójnik „a” łączy dwa ostatnie człony (5):

jednostki a dziesiątki (5): *Leop* *Ios* 12/arg, 18/24, 2.*Par* 36/11; przez lat iedno á dwádzieściá *BielKron* 234v, 48.

Zestawienia osobliwe tworzone przy pomocy przyimków [w tym: bez (4), krom (1), przez (1)] (6): Od Zydow podiałem pięć kroć czterdzieści plag bez iedney [quinquies quadragenas (marg) minus (-) praeter unam]. *BibRadz* 2.*Cor* 11/24; Undequinquaginta, Krom yednego pięć dziefiąd álbo dziewięć y czterdzieści. *Mącz* 503a, 503a [2 r.]; fá sumyę pyenyędzy ołzm dzyełżant m. przełż yedny *ZapKościer* 1587/71v; *WujNT* 2.*Cor* 11/24.

Wyrażenia: »jeden milion« (1): Million dicitur, Ieden milion [!] *Mącz* 221c.

»jedno sto« (2): A iesli pan odrowanłch przerzeczonny thego iednego sta zlotich nyedal panyey kosmirzowskiey *MetrKor* 59/75v, 59/75v.

»jeden tysiąc« (4): by ieden tyfiąc koni wtárgnął do Korony/ mogłby iá fkrzyżowác/ nie vyrzałby przeciw łobie mieczá dobytego *LeszczRzecz* A4v; *LeovPrzep* H; *HistRzym* 16, 16v.

~ *setki tysięcy (dziesiątki tysięcy)* + „i” »jeden tysiąc« (4): Tá iest summá á ten Poczet fynow Iíráełkich [!] których licżono fześset y ieden tyfięcy [sexcenta millia et mille] fiedmfet y trzydzieści. *Leop* *Num* 26/51, *Num* 1/40; *BibRadz* *Num* 26/51; *BielKron* 43. ~

Jako składnik liczebnika ułamkowego (4):

»jedna czwierać« = *jedna czwarta (1)*: NAprzód po odebraniu tych prowentow/ [...] ma oddać z nich Piárzowi Polnému połowicę ná iednę czwierać látá *SarnStat* 363.

»jedna dwanaastna« (3): Haeres ex septuncae, Dziedzic ná którego przypadá trzecia część ymienia/ y yedná dwanaastna czałtká. *Mącz* 17c, 152c, 342c.

α. *W funkcji rzeczownika: jeden człowiek; jedna rzecz; unus Mącz, PolAnt, Modrz, Vulg (447) :* mogli być/ By mógł ieden morze wypić? *BierEz* D4, E2v, Ov; *OpecŻyw* 144v; *MiechGlab* 59; *BierRozm* 26; *RejRozpr* A4; *RejJóz* O5; *KromRozm III* C5, H8, H8v, L8v; *GroicPorz* c3v, dd4v; *RejWiz* 43, 73v, 77, 139, 172v; *Leop Iudic* 5/29, *Eccle* 4/9, 12; *RejFig* Aa3, Aa4, Bb2; *RejZwierz* 32v, 59v, 60v, 102v; *BibRadz Eccle* 10/11; *BielKron* 83, 119, 122, 149v, 435 (12); *GrzegRóżn* K4v; *Mącz* 76a, 123a, 192c, 289b, 308b (10); *OrzQuin* D2, F4v, O3 [2 r.]; *Prot* B4; *RejAp* 105; *GórnDworz* C2v, K3, P5v, Bb5, Gg2v; *RejPos* 20v, 111, [249] marg, [290]v; *HistLan* A2v; *KuczbKat* 75; *RejZwierc* 163v, 235v; *BielSpr* 9, 31v, 68v; *WujJud* 153v, 154; *BudBib Ez* 10/14; *Strum* E; *CzechRozm* 152v, 160; Do Polakow. [...] Y pioro nie wypilze tu cnoty káždego/ Nie sítanie mi pápiru ná ípráwy iednego. *Paprpán* B3, Aa4v; Y to przyczyná zda fię być/ dla ktorey ludzie zdawná poczęli iednemu [uni] być posłufzni. *ModrzBaz* 15v, 2v, 34, 45, 47v, 66 (8); w wściech dwu ábo trzech świádectwo ítoi ná iednym nigdy. *SkarJedn* 39, 296; *SkarŻyw* 16, 107, 311, 510, 544 (13); *MWilKHist* E4v; *CzechEp* 53, 313; *NiemObr* 29; *KochFr* 33 [3 r.], 53; *KochDz* 105; *KochPieś* 41; *KochMRot* A4; *PudlFr* 29, 48; *GórnRozm* A3v, D3v, I2v, K3v, M4 [2 r.]; *Paprup* A4v, H2, K4; *ActReg* 23, 41, 117; *GostGosp* 20, 88, 106 [2 r.]; *GrochKal* 22; *GrabowSet* Y; *KochAp* 6; *OrzJan* 21, 36; *WyprPl* A4v; *LatHar* 137 [3 r.]; *WujNT* s. 390, *Rom* 5/17 [2 r.], 1. *Cor* 14/27, *Apoc* 19 arg, *Zzzzz4v* [2 r.]; *CHcemy/ áby Woźni* od iedného [ab uno *JanStat* 526] świádki w wodzącego bráli cztérzy íkóty *SarnStat* 579, 50, 131, 225, 431, 1114 (11); *GrabPospR* N4; *SkarKaz* 637b; *CzahTr* E3v; *GosłCast* 15; *SkarKazSej* 672b, 690a [3 r.], b [2 r.], 691a [2 r.]; *KlonWor* 13.

W połączenia z przyimkiem „z” + G pl zaimków oraz G innego liczebnika głównego (14): RejRozpr C2v; *RejWiz* 57, 170, 171, 174, 180v (7); *BielKron* 81; *SienLek* 14v; *RejPos* 215 [2 r.]; áby z tych/ ktorzy lozá mégo íą winni/ tylko ieden żyw był. *KochWz* 137; *LatHar* 578.

W połączeniu z comp i sup przymiotnika (4): GliczKsiąż E2v; *GórnDworz* X7v; Przetoż w káždym mieyćcie y powiecie ieden nazacnieyfy nád inemi przełożon bywał. *RejPosRozpr* c3v; *BudBib* 1. *Par* 12/14.

W przeciwstawieniach: »jeden ... wszytek, wszyscy (inszy) (107), wiele (set, tysięcy) (46), kil(k)a (10), z innym liczebnikiem (7), *wszen (4), inszy (2), káždy, kilkadziesiat, kilkaset, mnodzy, mnogo, wielkie mnostwo, trocha, wielość, żaden« [*szyk* 145 : 41] (186): *BierEz* N4v [2 r.]; Dziw to ieft/ iijz iych mnogo przed iednym zgardzony^m vciekaią *OpecŻyw* [57]v; *PatKaz III* 139; *FalZioł IV* 22d; *BielŻyw* 41, 128; *LibLeg* 11/46; *RejPs* 79v; *RejRozpr* D2; *KromRozm I* F3v, I2; *MurzHist* B2v, V; *KromRozm II* b, q2v, t; *KromRozm III* E7 [2 r.], F8v, L8, N; *Diar* 53; *GroicPorz* bb; *KrowObr* 121, 226; *RejWiz* 70; *Leop Num* 16/22, *Luc* 10/42, *Hebr* 2/11; *UstPraw* Fv; *RejZwierz* A4, 106; *BibRadz Gen* 1 arg, *Is* 30/17, 1. *Cor* 9/24, 2. *Cor* 5/14, *Hebr* 2/11; *BielKron* 41, 55v, 116, 234, 464v [2 r.] (11); *KochSat* C; *Modo unum tum autem plures*, Teras yednego á potym hnet wiele ich. *Mącz* 227c, 7a, 8d, 67d,

412b, 485d [2 r.]; *OrzQuin* O2v, O4v; *SienLek* 31, 154v; *RejAp* 17v *marg*, Dd2; *GórnDworz* F7, H4, H4v, Ggy; *RejPos* 104v, 138, 182v, 197v, 288 (6); *RejZwierc* 44, 77v, 79, 140v, 163v (8); *WujJud* 21, 156; *RejPosRozpr* c3v; *BiałKaz* D; *BudNT Ioann* 11/50, *Rom* 5/19; *CzechRozm* 42, 42v, 59, 179 (7); *PapPan* Ff3; *ModrzBaz* 24v, 25, 34, 39 (16); *SkarJedn* 55, 61, 110, 296, 343; *KochOdpr* C2; *Oczko* I2v, 21v; *SkarŻyw* 14, 114, 517, 573; *CzechEp* *2v, 19, 221, 274, 331 [2 r.] (7); *KochFr* 133; *KochMRot* A4; *ReszPrz* 100; *GórnRozm* Av, B2v, C, G4v, Hv (6); *PapUp* B2v, Ev, E3, H2v; *ActReg* 105; *GostGosp* 18; *Phil* P; *GrabowSet* B4v; *LatHar* 138, 578, 647; *WujNT* 530, 1.*Cor* 12 *arg*, *Hebr* 2/11, 11/12, *Xxxxxx1v* (13); *JanNKar* A4; *SarnStat* 86, 111, 659; *PowodPr* 56, 80; *SkarKaz* 637b; *SkarKazSej* 669b [2 r.], 672b [2 r.], 674b, 676a, 703a *marg* (14); *KlonWor* **2, 52. Cf »ze sta jeden«

Połączenia: »kto jeden« [szyk 3 : 1] (4): *KromRozm II* t; *BielKron* 156; Nád to á kto ieden [quis unus] ze wšytkich cnot/ iednáko fię wefelić może? *ModrzBaz* 57v, 75.

»jeden ktokolwiek« (2): Bo nie fię niezda w Rzeczypošpolitey wolney być niesłufznieyŝzego/ iáko to/ że ieden ktokolwiek [ut aliquis unus] áž do ŝwey ŝmierći wolnie pánuie/ á iárzmo ná ŝzyie rownych łobie wkłáda *ModrzBaz* 44v, 25.

»jeden ktory« [szyk 3 : 2] (5): *LibLeg* 11/162v; *Diar* 74; Toć ieŝt właŝciwe á prawdziwe opińanie nie ktorego iednego/ ále wobec káždego Heretyká *WujJud* 21; *CzechRozm* 190v; *CzechEp* 331.

»jeden ktorykolwiek« [szyk 2 : 1] (3): Tylko tego niechay ŝtrzeże Krol/ żeby ktoregokolwiek iednego [alicuius unius] ábo trochy niektorych ludźi zwierzchnoŝci/ nie ták wielce łobie ważył/ iákoby drugich *ModrzBaz* 29v; A áczkolwiek to poŝpolicie chwałá/ kiedy ieden ktorykolwiek [unus aliquis] wiele vrzędow trzyma *ModrzBaz* 45, 47v.

»ledw(i)e (a. ledwo) jeden« (6): *RejWiz* 70, 174, 180v; iž z onych dzyefiáci ledwo że fię ieden obrał co fię wrocił y dał chwałę Pánu ŝwoiemu *RejPos* 215; *CzechEpPORz* **3; *RybGęŝli* C3v.

»tyl(k)o, jedno jeden« [szyk 11 : 4] (13 : 2): *UstPraw* Fv; *Mącz* 308b; *RejZwierc* 37, 101v; *ModrzBaz* 89v; *SkarŻyw* 14, 328; *CzechEp* 331; *KochWz* 137; *GórnRozm* Cv, G4v; *GrochKal* 22; Ieden tylko był v *Zydow* ktory właŝnie był Arcykáplánem *WujNT* s. 354, 323; *SarnStat* 603.

Przysłowia: Lepiey ižcie ieden dobry chwali niž wiele złych. *BielŻyw* 41.

Nie możeć mieć ieden wŝzego *BierEz* N4v, N4v.

bo záwždy więcey mogá dwá nižli ieden. *RejZwierc* 26; *GostGosp* 40.

Bo iáko ieden pińnie/ ták wŝytek ŝwiát iemu poddány wyŝkoczy. *PowodPr* 56.

więcey ieden rádá ŝwą porázić y ŝpráwić może/ nižli ich wiele co nie nie vmieią. *RejZwierc* 163v.

Páni liŝzko by wiedziálá: Rodziŝz liŝy trzy áłbo dwá/ Iac iednego ále wždy Lwá. *BierEz* K4v.

BibRadz 2.*Cor* 5/14; iednemu zá wŝytki/ horowác nie przydzie. *GórnDworz* H4; *BudNT Ioann* 11 /50; *ModrzBaz* 136; Zá iednego krzywde Oni fię wŝyŝcy wzięli *KochOdpr* C2; *WujNT* 2.*Cor* 5/14; *KlonWor* **2 [ogólem 7 r.].

Abowiem ieden muŝi záwždy wielom wŝtępic *BielKron* 334v.

Gdyž ieden wyrozumieć/ niemože wŝytkiego. *RejZwierc* A4; *Mącz* 8d; *CzechEp* 19.

bibl. Iž lepiey ieŝt iž ieden zginie/ á nižby wŝytek lud zginác miał. *RejPos* 197v, 104v.

Iednemu przeciw wŝitkim zmyŝlać ieŝt błazenŝtwo *BielŻyw* 128.

Wyrażenie: »(ledwe, ledwo) z(e) sta, dzieięć, tysiąca jeden; jeden w tysiącu; jeden między wielem set« = *mało kto* [szyk 13 : 3] (9 : 2 : 1; 2; 2): *RejRozpr* C2v; Ledwe z dzyefiáci ieden mogłby być wybrány. Aby to włafnie mowł coby włzech doległ *RejWiz* 174, 57, 170, 171, 180v, 184v (7); *Leop Eccli* 6/6; *BielKron* 81; Bo ze łtá iednego nie vřzyłz/ ktoby práwie łye rozumem łpráwował *SienLek* 14v; *RejPos* 215 [2 r.]; *ModrzBaz* 79v [2 r.]; Ledwo byś dźis w tyśiácu nápadł ná iednego/ Co by Cnotę zá myto kładł vczynku łwego. *RybGęšli* C3v.

W rodzaju nijakim : »jedno« = *jedna rzecz, osoba* (56): *Leop Iob* 9/22, *Mar* 10/21, *Luc* 10/42; *BibRadz* I *5; *KwiatKsiąż* L; Unus abest, Iednego nam niedoftáye. *Mącz* 429b, 366a; *OrzQuin* S2v; iáko to może być w rzeczy iedno y trzey *SarnUzn* B6, B6v; *GórnDworz* F7; *WujJud* 180; *MycPrz* B[3]; *CzechEp* 96, 386; *GostGosp* 6; *GostGospPon* 169; W iednę ołobę wełzłó/ Słowo/ Dułzá/ Ciáło/ Y to troie iednym łię/ iednę troim sftáło *GrabowSet* K; Iednegoźci [*Unum*] nie doftawa: idź/ przeday włzytko co małz/ à day vbogim *WujNT Mar* 10/21, *Luc* 10/42; *CiekPotr* 27.

~ *W połączeniu z przyimkiem „z” + G pl zaimków lub G liczebników* (10): *RejJóz* E8v; *KromRozm II* b4; Kázał włzytkim vczonym Chrześciánóm/ [...] áby iedno ztych vczynili: ábo łię niechay wiáry Chrześciánłkiey zaprzá/ ábo niechay powołánia łwego y łtanu odstápiá. *SkarŻyw* 130. Cf »jedno z dwojga«, »jedno z jednego z tych«.

W przeciwstawieniach »jeden ... wszystek (5), *wszen« [szyk 5 : 1] (6): kto w iedném zgrzélzy s ftáłsię włzego winny. *MurzHist* L2; Abowiem Święty Páweł ták piłze/ iż khto iedno chowa/ powinien włzytko chowác *KrowObr* 85; *CzechRozm* 207v; *WujNT Iac* 2/10, s. 789 marg, Yyyyy4.

Połączenia: »jeszcze jedno« [szyk 3 : 1] (4): *GroicPorz* i4; Tego włzego vłtrzęgłem z młodości moiey. A włtyłzawfzy to Iefus/ rzekł mu. Iefzche iednego [*unum*] tobie niedoftawa. *BudNT Luc* 18/22; *WujNT Luc* 18/22; *CiekPotr* 27.

»jedno tylko« [szyk 4 : 2] (6): co ieft Exekucya nie wiecie/ tylko iedno áby łye mowłó á wołáło/ á nic dáley *OrzRozm* B2; *RejZwierc* 9; *CzechEp* 113, 415 [2 r.]; Czy w iednym tylko chcemy náłzłádwác *Herkulelá GórnTroas* 50.

Przysłowia: Ale łie łnadź drugiemu ták zda/ iż łepłze iedno dźis niż dwoie iutro *RejZwierc* 37v.

bibl. *MurzHist* L2; *KrowObr* 85; *CzechRozm* 207v; A ktobykółwiek záchowál włzytek zakon/ á w iednymby vpadł [*offendat autem in una*]/ sftál łię winien włzytkiego [*factus est omnium res*], *WujNT Iac* 2/10, s. 789 marg, Tyyyy4 [ogólem 6 r.].

Zwroty: »obierać sobie jedno z dwojga (a. dwu)« = *utrumlibet eligere Cn* [szyk zmienny] (4): obieray łobie iedno s tego dwoygá *BielKron* 100v, 106v; *SkarŻyw* 68, 69.

»na jednym przestać, przy jednym zostać« (4 : 1): *BielKron* 110; nie może to inák być/ ná iednym przestác muśłz/ áłbo gárdzac Pápieżem/ y Królem Polłkim gárdzić: áłbo wielbiác Krółá Polłkiego/ y Pápieżá Rzymłkiego przy nim wielbić *OrzQuin* K2v; *RejZwierc* 43v, 48v; *SkarŻyw* 592.

»jedno z(e) dwojga uczynić« [szyk zmienny] (2): *HistRzym* 23v; przez on węgłelny kámieñ Chryłtuła/ ktory zdwoygá vczynił iedno *SkarJedn* 269.

Wyrażenia: »jedno z(e) dwojga, dwu« = *utrumlibet Cn* [szyk 5 : 4] (9): A wđdy iedno z tego dwoyga niechay rułzy ciebie *RejJóz* E8v; *KromRozm II* b4; *CzechEp* 76. Cf »obierać sobie jedno z dwojga«, »jedno ze dwojga uczynić«.

bibl. »jedno z jednego z tych« = *jedna z tych rzeczy* [kalka hebr] (1): A iefli vrodzi fyná łotrą/ rozlewcę krwi/ á vczyni iednę (rzecz) z onych. (*marg*) wł: iedno z iednego z tych [*unum aliquod*] (-). *BudBib Ez* 18/10. ~

a. *W funkcji zaimka uogólniającego* (177) :

aa. *Twierdzącego*: *każdy*; *unus Mącz*, *Vulg* (84) : *Leop Ez* 10/21 [2 r.]; dwa zęby ma wyżle dąleko z gęby/ ná szerz iąko dwie dłoni ieden ząb *BielKron* 452; *GrzepGeom* Q2v; *GostGosp* 114.

Wyrażenie przyimkowe: »(aż, co) do jednego« = *wszyscy, bez wyjątku* (10): To małz Koncylium nawálne Bazyleyfkie/ y wiarę iego [...] aż do iednego łpieniá nienárufzoną *KrowObr* 42, 41; *BibRadz* 1.Reg 15/18, 4.Reg 10/19; *BielKron* 120v, 191v, 423v; *GórnDworz* T4, T5; *Gwiazdy rołpędzi* co do iednéy zniebá. *KochPieś* 4.

Szereg: »jeden a jeden« = *wszyscy* (1): á wy łie zgromądzicie ieden á ieden [*unus et unus*] fynowie Iłráelłcy. *Leop Is* 27/12.

Zestawienie: »każdy jeden« [*szyk 3 : 2*] (5): Item zbroye kv bithwye yedney kazdey łtronye thak tho ym wydawany *MetrKor* 26/62; w tey roćie opifáney przyłfyęgi/ káždą iednę cząłtkę álbo dwie może brác/ y rozumieć zá całą przyłfyęęę *GroicPorz* h3v; *BielKron* 7v; *SarnStat* 40.

~ *Wyrażenie*: »każdy z osobna jeden« (1): Ut privos, lapides [...] secum ferrent, Káždy z ofobná yeden krzemień. *Mącz* 322d.~

αα. *W funkcji zaimka rzeczownego* *każdy* (*człowiek*) (62) : Zbudował był ná wyłpie Krecie Lábirynt/ w ktorým było tyłiac gmáchow [...] w ktorým ieden mułiał ząbłędzić. *BielKron* 23v; *Quae hodie eam attonite celebrat tantis ceremoniis*, Ták yż łie yeden mułi zđziwić y zumieć. *Mącz* 458c; Więc iż s tákowych gier/ síłá ieden wziąć łobie w głowę może *GórnDworz* C2, L5v, R4, Ff4, Gg7v, L13v.

Wyrażenie: »jeden z osobna« (1): A iefliby którał troná Przywileiów [...] trzymác niechćiálá/ álbo ieden zołobná trzymác niechćiál: przeciw tákíey łtronie y káždému zołobná/ [...] powłtác [...] bęđziemy powinni. *SarnStat* 1025.

Wyrażenie przyimkowe: »(aż) do jednego« = *wszyscy, bez wyjątku*; *ad unum Mącz*, *Calep* (20): A drugie Tatarzy ogarnawłzy do iedne⁸⁰ pobili. *MiechGlab* 16; *WróbŻółt* Ev; *LubPs* Dv; *BibRadz* Gen 19/4; *Mącz* 3b; y káždy z nich aż do iednego mieczem y krwią/ łwoie Kazánie zápieczętował *SkarJedn* 394; *StryjKron* 205, 492, 642; *Calep* 30a; *GrabPospR* M2.

~ *Wyrażenie*: »wszyscy ... do jednego« [*szyk 3 : 1*] (9): Włłfyłcy łie k złofcyam łkłonili práwye do yednego *LubPs* Dv, N5v, Y2v; A gdybych chćiál [!] wyłicyć włzytki do iednego *Prot* D; *BudBib Iudic* 4/6; *StryjKron* 340, 637; *CiekPotr* 24; *SkarKazSej* 690a. ~

Zestawienie: »jeden każdy« = *unusquisque Mącz*, *Vulg* [*szyk 32 : 2*] (34): A iakożefmy my łlyłłeli iedénkáždy ięzyk náłs w ktorýmefmy vrodzenij *OpecŻyw* 175v, 14v, 41; Nie czyńćie bez práwia pokoleniu łwemu ále ieden káždy [*unusquisque*] boy łie Bogá łwe⁸⁰/ Abowiem ią iefłtem Pan Bog wálł *Leop Lev* 25/16, *Lev* 25/10, *Num* 11/10, 1.Reg 25/13, *Zach* 11/9, 1.*Cor* 7/24 (12); *Mącz* 504a; *SienLek* 59; *GórnDworz* V3, Cc6v; *HistRzym* 94, 106; *RejPosWstaw* [21³] [2 r.]; Nawysłze tedy dobro iefł w tym żywoćie/ łpráwiedliwoći náłzładowác/ y iednému káždému co iego iefł przywłásczác. *SarnStat* 138, 4, 1272.

~ W połączeniu z przyimkiem + G pl zaimków (6) : aby głowa a kark yeden każdy łznych łzobyte opatrzył plechem a Bernyenyem *MetrKor* 26/62; *OpecŻyw* I75v; *ZapWar* 1548 nr 2668; á yeden káždy łnich/ yáko go wyátr náuki zányefye/ yuż ták/ yuż owák vczy. *KromRozm I* E2; *SarnStat* 709, 1170.

Wyrażenie: »jeden káždy z osobna« [szyk 1 : 1] (2): O tym trzeba pátrzyć w łwych tytułách o iednym káždym z tych zołobná. *SarnStat* 709. Cf *Szereg*.

Szereg: »káždy jeden z osobna, wszyscy razem« (1) : Bo iefzcie iáko łie śwíát poczáł żaden człowiek ták fortunny niebył widzian/ áni łie s ták łzczefliwym rozumem/ y dowćipnym ćwiczenim vrodził [!]/ ktoryby káždemu iednemu zołłobná wżyłtkim rázem łie vpodobał/ álbo vgodził *StryjKron* A6. ~

bb. Wykluczającego: żaden; nullus *PolAnt*, *Mącz*; neuter *Modrz* [zawsze w zdaniu przeczącym] (93) : a iednégo domu niemáls w ktorymby odpoczynienijé z łwymi zwołeniki miał *OpecŻyw* 87; *RejPs* 38; *BielKron* 46v, 95, 152v, 416v; Nulla parte probus, Nie ma w łobie yedney cnoty. *Mącz* 281b, 493b; *GórnDworz* Yv, Aa5v; *RejPos* 78; On zákazał iednego więźniá zá łię nie dáć. *PaprPan* Hh4v; *SkarJedn* 344; *SkarŻyw* 16, 436; *CzahTr* K3.

W połączeniu z przyimkiem „z” + G pl zaimków, G liczebników głównych i G sg rzeczownika oznaczającego zbiorowość (17): *Leop Is* 34/16; *BibRadz* 2.Reg 17/12, 4.Reg 10/25, I 298d marg, 1.*Mach* 11/70, *Matth* 10/29; *BudBib* 2.Reg 13/30, *Ps* 106/11; *BudNT Luc* 12/6, *Act* 8/16; *ModrzBaz* 113; Pan ich kości łtrzeże od włzelkiego rázu/ Iedná z nich żadnégo nie ma vznáć łkážu. *KochPs* 48; y miałł wiele wzięłi/ y tráćili wżyłtkie obyvátele/ á ieden z wovłká Izráelfkiego niezgináł. *SkarŻyw* 503, 481; *NiemObr* 178; *WujNT Matth* 10/29, *Luc* 12/6.

Połączenia: »(a)ni jeden« (15): Iá nędzná niemám ni iedné łkorupy w ktoré bych mu mogła podatz iednę kropię wody. *OpecŻyw* 149v, 66v, 120v, [123]v, 130, 131; *RejPs* 66v; *Leop Ex* 8/31; *BudBib* 2.Reg 13/30, *Is* 34/16; ia áni iedney przyczyny [nullam causam] nie náyduię wniem. *BudNT Ioann* 18/38, *przedm* C6v, *Act* 8/16; [sędzia] ni iedney [neutri] łtronie niech niebędzie przychylniejszy *ModrzBaz* 87v, 113.

»i jeden« (16): *HistAl* C5; *Leop Is* 34/16; *BibRadz* 2.Reg 17/12, 13, 4.Reg 10/25, I 298d mrag, 1.*Mach* 1/70; *BielKron* 72v, 120; y dał iemu łto funtow piędędzy ná to/ áby they pánnny Tárłiey y iedná męłka głowá nie ogládała w miełacu krom iego. *HistRzym* 21v, 20v; z którój liczby [strzelcow] nie żywili Y iednégo *KochJez* B3; Zołnierz y ieden nie wyszedł, ztego kraiu *ActReg* 81; *WujNT Rom* 3/10, s. 533.

Wyrażenie: »jedna rzecz« (2): Szukayćie pilniew księgách Páńłkich á czytayćie: y iedney rzeczy łtych [unum ex eis] niedołstawáło *Leop Is* 34/16; *BudBib Is* 34/16.

aa. W funkcji zaimka rzeczownego: nikt; nemo, nullus *Mącz*; quisquam *Calep* (38) : iż gdy vmarł w dobrej łtarołci/ niebył ieden w miełcie ktoryby go nieżałował *WróbŻołłGlab* A4v; Iuż tám wierę iednego opcy niech nie dłaži. *RejWiz* 43; *KochZuz* A4; Erat nemo in quem ea suspitio conveniret, Nie był yeden ná kogo by to podeyżrenie przipáść mogło. *Mącz* 481d, [95]c, 490b; *PaprPan* Ee2; *SkarJedn* 94; *SkarŻyw* 89, 153; *ReszPrz* 91; *BielSen* 17; *PaprUp* 12v; *WysKaz* 30.

W połączeniu z przyimkiem „z” + G pl zaimka, oraz G liczebnika głównego (3): *KromRozm I* B3; ták iż niemáłż żadného/ niemáłż áż y do iednego z tych wżyłtkich co łie rodzą biegiem przyrodzonym z Adámá *CzechRozm* 208. Cf »z tysiąca jeden«.

W przeciwstawieniu: »jeden ... kilka« (1): *KromRozm I B3 cf* »jeden który«.

Połączenia: »(a)ni jeden« (7): *LibLeg 10/94; MurzNT 3v; BudBib b3, Deut 29/26, Is 14/31*; bo gdy ie obie swoiem zwály/ á ni iedná [*neutra autem*] niemiááká czem przedsięwzięcia, íwego podeprzeć *ModrzBaz 89v; Quisquam aliquis, nonnullus – Zaden, ani ieden. Calep [890]b.*

»i jeden« (5): gdyż y iednego nie mááfz [*et non unus (marg) qui teneat (-) se fortificans mecum*] coby ítháł przy mnie *BibRadz Dan 10/21, 2.Reg 10/21; CzechRozm 208; KochPs 18, 79.*

»jeden który« (1): M. Ale to bráćye miły nye Lutrowi/ áni yednemu ktoremu znas zofobná/ álbo kilkyem obyecał *KromRozm I B3.*

Fraza: »niemasz, nie jest (aż, i do) jednego« = *nie ma nikogo, nie ma wcale [szyk zmienny]* (12): *WróbŻółt 13/1, 3, 52/4; MurzNT 3v; niemááfz ktoby czyniáł dobrze/ nie íest aż do iedno⁶⁰ [non est usque ad unum]. Leop Rom 3/12, 3/11, 13; BibRadz Dan 10/21; CzechRozm 208; CzechEp 119; WerGość 203; WujNT Rom 3/12.*

Wyrażenia: »jeden z osobna« (1): *KromRozm I B3 cf* »jeden który«.

»z tysiąca jeden« (1): Niemaz ítífkąca [!] iednego który by przez Chriřtuffa wiedział albo ynym pokazał drogę do nieba *SeklKat E2v.*

b. [*Zestawienie w funkcji nazwy botanicznej:* »jedna jagoda« = *Paris quadrifolia L.*; *czworlist:* Iedná Iágodá/ *Wronie oko Herba paris.* Dolbeer. m. 1093. *SienHerb K.*]

2. *W funkcji zbliżonej do liczebnika porządkowego [w pewnych wypadkach znacz. 2. i 3. są trudne do rczgraniczenia] (1340) :*

a. *Pierwszy występujący przed innym w bezpośredniej kolejności czasowej lub przestrzennej [w połączeniu z „drugi” (246), z „wtory” (3), „potym” (2) oraz z elipsą drugiego członu (7)]; alius ... alius Mącz, PolAnt; unus ... secundus Vulg (258) : MetrKor 34/134; FalZioł IV 35c, V 23b, c; GlabGad G4; Dzień ieden dawa znáć podobieńřtwo o drugim á noc takieź iedná czyni nam íprawę o drugiey/ ábowiem iednáką íprawą ták poľobie wiecznie náftawáią. RejPs 27; GliczKsiąż H7v; KrowObr 209v; Leop Gen 1/5; BibRadz Eccle 1/4; BielKron 298; Mącz 7d, 44d, 317a, 466d; SienLek 61, 64, 172; RejAp CC2, 93v, 96v [2 r.], 130v, Ddv; GórnDworz Aa; GrzepGeom Gv [2 r.], G2, G4v [2 r.], N3v, Q3 (11); HistLan D3; BielSpr 67; Od pierwřzego dnia miefiącá fiodmego (marg) odedniá iednego rć. ále to obyczáy mowy Hywreyłkiey [...]. (-) BudBib I 259a; Bo iáko ná drzewie lińcie zielone iedno [alia] opada á drugie [alia] rońcie/ ták to co fię z ćiałá y ze krwi rodzi/ iedno íchodzi á drugie náftawa. BudBib Eccli 14/19, 2.Mach 7/7; kiedy iuź włóżyłz wárfę iedną od kóńcá do kóńcá Grobléy/ záfypże iá ná wierzchowiłká tego chróřtu. A záfypawłzy poczniłz drugá wárfę *Strum H2v, L2v; CzechRozm 50v, 151; ModrzBaz 111v, 139; Co íelli fye zá iedným przepurgowániém nie vgáři/ tedy dzień odpoczawłzy/ záś drugi raz przepurgowáć Oczko 31v, 5, [42]v; SkarŻyw 150; CzechEp 114; Co fie iednego roku opuńci/ drugiego ma odpráwowáć. GostGosp 158, 120, 136, 158; KochCzJan A5; GrabowSet Dv; LatHar 319; á po iednym [unum] dniu gdy powiewáł wiátr południowy/ wtorego [secunda] dnia przyplýnęłifmy do Puteolow WujNT Act 28/13; SarnStat 171, 726, 735, 1075, 1076 (15); PowodPr 55; y gdybychmy ie [wybrańce] koleię ná pográńcze Podolłkie co rok połyłáli/ ták żeby iednego roku z wielkiey Polłki/ drugiego z máłey/ trzećiego z W. X. Litewłkiego tám chodzili**

y fłużyli *VotSzl Cv*; *CiekPotr* 69; Skoro ieden [*družba*] przeftanie/ bądź drugi gotowy wziąć ią w taniec. *ZbylPrzyg* A4v.

jeden po czym (2): iedne⁸⁰ dnia po Sobocie/ przyfzli do grobu *MWilkHist* G3v, K3v.

W połączeniu z przyimkiem „z” + G pl zaimków (4): Słońce y miefiąc dziwną íprawą rozdzielił przydawfły fwiátłóci ie^{mv}/ á gdy iedno fnich zágáfnie drugie fie vkaże *RejPs* 152v; *GórnDworz* Gg8v; *ModrzBaz* 37; *CzechEp* 69.

W tłumaczeniu biblijnego wersetu: una [...] sabbati Ioann 20/1 (4): Gdy dniało ná ieden (álbo ná pirwízy dzień) tegodnia przyfzła *Mária BudNT* c7v; A bárzo ráno iednego fábátu przyfzły do grobu *BudNT* c7v. Cf *jeden po czym*.

Połączenia: »jeden i drugi« = kilka (3): *CzechRozm* 108; *CzechEp* 31; Człowieká haeretyká po iednym y drugim [*post unam et secundam*] ítrofowaniu fie ítrzeż *WujNT Tit* 3/10.

»od jednego ... do drugiego, z jednego ... do drugiego, z jednego ... na drugi, z jednego ... w drugi« = *po kolei* (18 : 10 : 5 : 2): *PowUrb* +2v; *WróbŻólt* aa3v; *GroicPorz* f; *KrowObr* 106v; *BibRadz* 2.*Mach* 5/8; Sądził tedy Sámuel íwoy lud w pokoiu w Bethel/ w Gálgáli/ y w Másphát/ obchodząc od iednego do drugiego káždy rok/ á wracał fie záfie do Rámáthy/ gdzie też ná íprawy do niego chodzili. *BielKron* 63v, 21, 234v, 271v; *Mącz* 13a [2 r.], 299c, 312c, 349d; *GórnDworz* S5, Hhv, Kk4v; *RejPos* 276 marg; *BielSpr* 65; *BudBib* b2, *Eccli* 29/29; *Strum* N2 [2 r.], N3v [2 r.]; Záprawdę kiedyby tákich zamkow w kilku milách od íiebie niemáło zbudowano/ ták/ żeby wnet z iednego do drugiego [*ex una in alteram*] mógl wieść dáwać *ModrzBaz* 103v, 71; *SkarŻyw* 165, 516; *Calep* 170b, 461a; *WujNT* 195; *SiebRozmysl* [A2]v; *CiekPotr* 92 [2 r.].

»jeden pirwszy« (1): Położył iednę biedę pirwízą od niewiernych Krześcían/ á od oney ízaránczey y od krolá ich/ [...] Położył drugą biedę wzrużenia *RejAp* 96v.

Przysłowie: y Kíeżycow czáły tákoweż/ co iednego omieszkałz kiedy čás/ drugiego nie vgoníłz. *GostGosp* 84.

Wyrażenie: »jedna godzina« = pierwsza godzina; hora una *PolAnt, Vulg* (3): *BudNT Luc* 22/59; *StryjKron* 602; A gdy wyfzła íakoby iedná godzíná [*horae unius*]/ ínfzy niektozy twierdził/ mowíąc *WujNT Luc* 22/59.

Zestawienia liczebnikowe (4):

Spójnik „i” łączy (2): *dziesiątki i jednostki* (2): *Leop* 1.*Par* 25/29; Rozdzyał trzydzyefty y ieden *BielKron* 114.

~*Wyrażenie: »dwudziesta, dwadzieścia jedna godzina«* (1 : 1): do dwudziefty [*dwudzieftu SarnStt* 527] iednéy godzíny/ poczáwfy poránu. *SarnStat* 786, 527. ~

α. *W funkcji przysłówka oznaczającego pierwszą kwestię wypowiedzi : po pierwsze* (53) :

»jedna ... druga, drugie, z drugiej strony« [*z elipsą rzeczownika „rzecz” „przyczyna” itp.*] (44 : 5 : 1): *BielŻyw* 84; *GlabGad* H4v, H7v; *MiechGlab* ktv; *WróbŻólt* Bv; *DiarDop* 111; *GroicPorz* p4; *UstPraw* H3; *OrzRozm* A3v; dla trzech rzeczy Koncilium Papież złożył/ iedná/ áby odfzczepieńftwa były wykorzeniony/ drugie/ áby kościołowi pirwízá náuka była przywrocona/ potym áby był pokoy wewfzem krześcíanftwie záchowan *BielKron* 224v, 194, 236, 317, 408; *RejAp* 24v; *RejPos* 39, 143v, 221v; *KuczKat* 100, 410; *RejZwierc* 162; *WujJud* 178v; *BudBib* cv; *CzechRozm* 153; *SkarJedn* 43;

Oczko A2; *CzechEp* 184, 206, 383; *KochFr* 114; *ActReg* 4, 5, 11, 71, 78 (7); *WujNT przedm* 1, s. 4, 116, 483, 649; *WysKaz* 25; Położyłem tu Paćierz Wołóskim ięzykiem dla przyczyn pewnych: Iedná, áby po czytaniu *rerum feriarum*, Czytelnik miał fie czym zábáwić krotofilnym: á druga, žeby *de origine* tego narodu Wołóskiego, mógł fie co domyslić czytelnik z tego ięzyká. *SarnStat* 1224; *PowodPr* 42, 54, 75, 77; *SkarKaz* 315b; *CzahTr* D3v.

»jedna ... potym« (1): A iż im kazał iść á vkázác fie kápłanom/ było do tego wiele przyczyn. Iedná/ iżby to był okazał/ [...] co fie było zácmiło figurámi/ á potym fie w nim wlýtko wypełniło y okazało. *RejPos* 214v.

»jedno ... drugie« (1): Wiele obyczáiw lepźszych máią [*Turcy*] niż Krześćijanie w tych rzeczách/ á to iedno/ iż káždy s chuciá pośłulzen ftárłzego íwego/ [...] drugie iż żadney boiáźni śmierći v nich niemałz *BielSpr* 52v.

»jedno« [bez „drugie”] (1): Przipátrzymy fie iedno tym słowom iedno iż mowi vkaż nam Oycá/ [...] A iże mowi/ ták dłuگو iestem z wámi *SarnUzn* F2.

β. *Pierwszy z wyżej wymienionych (w tekście)* (69) : *HistJóz* A4v; *BielŻyw* 43, 90; *GlabGad* G4; *LudWieś* B3v; *BielKom* G2v; *Diar* 71; *LubPs* dd5 marg; *RejWiz* 33v, 101v; *OrzRozm* D3v, R; á dano ie [starostwo] Ianowi Kościeleckiemu Woiewodzye Inowłocłáwkiemu á Prándoćie Lubelczykowi/ áby ieden ípráwował dochody/ á drugi áby był pilen zamku *BielKron* 392, 377, 428, 432; *SarnUzn* F4v [4 r.]; Ná biefiedzie theż iedney/ byli [...] dwá pánowie Thárłowie/ Stániłław y Mikołaj Choráży Przemylki/ ieden dobry żołnierz/ [...] á drugi vczony/ y wymowny. *GórnDworz* Q4v, I2v, Ee3v, Ff2v, L15; *RejPosWiecz*³ 97; *RejZwierc* 28, 105, 168v, 210v; *WujJud* 226; *WujJudConf* 151v; *StryjWjaz* Bv; *CzechRozm* 149v, 150, 153, 154v, 225; *ModrzBaz* 31v; *SkarJedn* 270; *SkarŻyw* 98, 206, 268, 298 [2 r.]; *StryjKron* 612; *CzechEp* 216, 246, 255, 259 [2 r.]; *ReszPrz* 39; *PaprUp* Dv; *ActReg* 101, 141; *OrzJan* 64; *WujNT przedm* 7, 67, 238, 516, 555; *PowodPr* 80; *SkarKaz* 156a [3 r.], 549a [2 r.], 611b; *VotSzl* Bv.

b. *Jeden z dwu lub więcej, wymieniony jako pierwszy przed innym w kolejności zależnej od woli rónowiącego (użycia te zawierają elementy liczebnika głównego i porządkowego); unus ... alter* *Modrz, Vulg; unus ... alius* *Vulg, JanStat; alius ... alius, alter ... alter* *Modrz; unus ... secundus, unus ... ubus* *Vulg [w połączeniu z „drugi” (1047), „wtory” (10), „potym” (1) oraz z elipsą drugiego członu (13)] (1071)* : anym mv zadal thrzech ran krvavych wczyalo yego yeney wgłową drugyey wpalecz szrzethny pravey rąky a thrzeczya raną wpalecz myeszny [!] thesz raky pravey *ZapWar* 1504 nr 1961, 1505 nr 2002, 1509 nr 2068, 1517 nr 2188, 1545 nr 2629 (32); *BierEz* A3v, M, Mv; *OpecŻyw* 21v, [57]v, 124, 136; *PatKaz I* 3v; *PatKaz III* 94v, 123, 138 [2 r.]; OSet ieft dwoy/ ieden łuchy drugi wilgotny *FalZioł* I 147d, I 138c, III 15d, IV 22a, V 16b, 22c (75); *BielŻyw* 31, 47, 50, 54, 81 (8); *GlabGad* A4v, Cv, E, F5v, G7v (15); *MiechGlab* 1 [2 r.], 5; *KłosAlg* A2, D4, G3, G3v [3 r.], G4 [3 r.]; *LibLeg* 6/55, 11/45, 155, 157; *WróbŻołt* B7; *LibMal* 1543/69v, 70 [2 r.], 1546/111v, 116v, 1550/157 (35); *RejJóz* O4v; *SeklKat* V4; *HistAl* A3, A6v, E2v, Iv, K8, L4; *MurzNT Matth* 6/24 [3 r.], k. 93v, *Luc* 18/10, *Ioann* 20/12; *KromRozm II* o3v, q3v; *KromRozm III* F6v, Iv; *GliczKsiąż* C6v, F7, H8v; *GroicPorz* g4, p3v, t, aa4, ff3 (10); *KrowObr* 15v, 137, 182v, 197, 200v (8); *RejWiz* 27, 36, 37, 41v, 121(10) (10); A czterzy oblicza miáło káźde z nich. Oblicze iedno [una]/ oblicze Cherubinowo: á wtore [secunda]

oblicze/ twarz człowieka: á ná trzecim twarz Lwia: á ná czwartym twarz Orla. *Leop Ez* 10/14, *Ex* 25/19, *Lev* 14/22, 31, *Num* 6/11, 3.*Reg* 3/25 (15); *UstPraw* A4v, E4, G2v [2 r.]; *RejFig* Aa3v, Bb6, Cc6, Cc8, Ddv (7); *RejZwierz* 2v, 12, 41, 60, 114 (10); *WyprKr* 61v, 90, 108v, 124v; *BibRadz Gen* 10/25, *Ex* 28/10, *Lev*; 12/8, *Ruth* 1/2, *Luc* 18/10 (22); *OrzRozm* F2v, G4, I, V2, V3; *BielKron* 13, 46, 98v, 267, 467 (113); ináčzey mufileliby być dwa Bogowie/ Ieden Pośrednik/ a drugi do ktorego śrzodowanie bywa *GrzegRóżn* I4, B2, B3, B3v, C2v, K3 (8); *KochZg* A2v; *KwiatKsiąż* F2, F4v, K2v; *Mącz* 7d, 58b, 99b, 101b, 181a (13); *OrzQuin* E3v; *SarnUzn* Bv, B2, C6, E3, F4v; *SienLek* 91, 91v, 126v, 130v, 168v (7); Y krolow fiedm ieft/ pyęc/ iuż vpádło: á ieden iefzcze ieft/ á drugi fie iefzcze nie zyáwił. *RejAp* 144, CC2v, 59v, 112, 139, 161v (12); przyniešiono było dwoie wierše/ iákoby miały być iedne páná Reyowe/ á drugie páná Ianá Kochánowškiego: wšzyczyšmy ie s podziwieniem wielkiem chwalili *GórnDworz* Nv, L8v, N5, N8, S4, Gg3 (10); *GrzepGeom* C2, C3v, E, Ev, L3v (14); *HistRzym* 17v, 76v, 94, 127v, 129 (7); *RejPos* B, 53, 162, 215, 287v (33); *BiałKat* 378v; *GrzegŠm* 21, 56; *HistLan* E2v; *KuczbKat* 320, 345; *RejZwierz* 28, 85v, 90, 90v, 113v (11); *BielSpr* 19v, 45, 49v, 50v, 53v (8); *WujJud* 7, 52v, 92v, 226, 257, 257v; *WujJudConf* 79, 191; *KochList* nlb 1v; *BudBib Gen* 32/8, *Ex* 29/39, 2.*Reg* 4/2, *Prov* 20/10, *Ez* 41/11 (9); *MycPrz* II C2; Vplećie kofz barzo gęšty máłoli ieden wbije drugi/ y trzeći *Strum* G3v, N3v; *BiałKaz* B4, H4v; *BudNT Matth* 27/38 [2 r.], *Mar* 10/37, *Luc* 7/41; żebyim iá [odpowieź] ná dwie częći [!] rozdzielił/ w ktorych iedney/ błáđ bym ich [...] przed oczy ich przełóżył. A potym bym zacnoš Iezufowę nád Moyšešzá [...] pokazał. *CzechRozm* 103, 7v, 20, 169v, 207, 262 (19); że miał w obyczáiu/ gdy iácy iedná štroná przyšłzá do niego ná žáłobę/ tedy tylko iednym [unam] vchem šłuchał/ powiedáiac/ że drugie [alteram] vcho ku šłuchániu drugiey štronie chce cále zoštáwić. *ModrzBaz* 87v, 27v, 28, 70v, 119, 123v (10); *SkarJedn* A6v, 18, 58, 321, 358 (11); *Oczko* 4 [2 r.], [43]v; iešli gdzie dochody košćiołom fundowane będą: áby fię na czterzy częšći dzieliły: iedná ná żywnoš Bífkupowi: druga ná kleryki y kápłany iego: trzećia ná vbogie y pielgrzymy: czwárta ná budowanie košćielne. *SkarŽyw* 517, 30, 253, 353, 566, 582 (19); *MWilkHist* H2v; *StryjKron* 81, 130, 295, 416, 442 (10); *CzechEp* 33, 126, 185, 188, 285 (15); *KochJez* B3; *NiemObr* 38, 101, 103, 125, 178 (6); *KochFr* 111; *KochDz* 105; *KochMRot* Cv, C2; *ReszPrz* 78, 110; *WerKaz* 303; *ZapKošcier* 1585/62v; *BielSen* 10; *GórnRozm* A4 marg, E3v, G; *KochProp* 13; *PapUp* 13; *ActReg* 3v [2 r.], 8, 25, 32, 128; *GostGosp* 106, 130, 134; *LatHar* 7, 250, 393, 700, 725 (10); *KolakSzczęšl* Cv; *WujNT* 21, *Matth* 20/21, *Mar* 10/37, *Luc* 7/41, s. 288 (31); *WysKaz* 4, 20, 31, 43; *JanNKar* C3, C4 [4 r.], E3, E4; *JanNKarKoch* F, Fv, F2; *SarnStat* 48, 91, 559, 668, 1296 (25); *PowodPr* 49, 55, 60; *SkarKaz kt*, 156a, 310a, 314b, 378a (12); *CiekPotr* 56; *CzahTr* D4, E2; *GostCast* 31; *SkarKazSej* 664b, 669b, 679a, 698b, 706a, b; *KlonFlis* F2, Gv; *KlonWor ded* *[2]v [3 r.].

W połączeniu z przyimkiem „z” + G pl zaimków (36): vkradł y Bothi Nowe zwoza dwoye, fkthorych yednę za pyencz grošfi a drugye za trzi pulgrošchky przedał *LibMal* 1545/96, 1540/120v, 1547/134, 134v, 135; *GliczKsiąż* A3v; *Leop Num* 11/26; *BibRadz Gen* 2/11, 4/19, *Ex* 1/15, *Ruth* 1/4, 4.*Esdr* 6/49; Miał Tullius dwie corze šwoie dorofše/ s ktorych byłá iedná pokorna y litošciwa/ á druga okrutna á froga *BielKron* 103, 37, 103, 329; *KwiatKsiąż* K4; *GórnDworz* D4, Ii8v, Ll; *GrzepGeom* F2; *HistRzym* 68; *RejPos* 300v; *KuczbKat* 345; *CzechRozm* 7v, 174v, 199; *StryjKron* 345; *CzechEp* 225; *LatHar* 514; *WujNT przedm* 38; *SarnStat* 87, 171, 852, 1203; *SkarKazSej* 706a.

Przysłowia: Gdźye mu iedną nogá tyie/ támo drugą wzyemyę biye. *March*¹ A3v.

iáko ono zdawná pópolicie mowiono/ w iedneyçi ręce chleb podáią/ drugą kámieniem fię ná cię zámierzáią *LatHar* +4v.

Fráfowny káždy pewnie ma dwie łzkodzie/ Iednę s fráfunku á drugą w przygodzie. *RejZwierc* 230.

Wyrażenie: »jedną ręką ... drugą ręką« (o wykonywaniu sprzecznych czynności) (1): Izali my tego miłofnikiem Rzeczypołpolitey zwác będziemy? ktory iedną ręką Statut Krolowi Polfkiemu vkázuie/ á drugą ręką rzeczy te dla ktorych Státut ielt vczynion/ z Polfki wymietuie? *OrzRozm* A3.

α. *Jeden jako pierwszej z dwu przeciwegłych; alter ... alter Mącz, Modrz; unus ... alius, unus... alter Vulg, JanStat; unus ... secundus PolAnt (213) : BierRaj 23; OpecŻyw 85v; FalZioł I 53c, II 3a, IV 2d, V 26v, 70 (11); MiechGlab 16; LibLeg 6/157v; RejPs 27v; Perłowie theż przechodzący nápełnili rzekę od iedne⁸⁰ brzegu do drugiego *HistAl* F4v, G6v, H8; *MurzHist* M; Szeác prętow będą wychodzić z bokow [*lichtarza*]/ trzy z iednego [*ex uno*] boku/ á trzy z drugiego [*ex altero*]. *Leop Ex* 25/32, *Ex* 25/19, 26/13, 36/31, 3.Reg 7/23; *BibRadz Deut* 13/7, *Ier* 25/33, *Ez* 40/39, 49, *Luc* 17/24 (14); Krol ná iednym brzegu był Wiłły broniąc im przeprawienia/ á Tatárowie ná drugiey łtronie byli *BielKron* 374v, 14v, 30v, 136, 252v, 304 (20); *Mącz* 38b, 84d, 405a, 439a; *SienLek* 168v, 171v; *GrzepGeom* C3, D3v, Gv, G3v, K2 (11); *HistRzym* 52v; *RejPos* B, 196; *KuczbKat* 380; *BielSpr* 4v [2 r.], 21v, 61v, 63v, 70, 72; *BudBib Ex* 25/12, 37/18; *Strum* L3v [2 r.]; *SkarŻyw* 67, 121, 385, 596; *StryjKron* 421; *CzechEp* 110; *ZapKościar* 1584/51, 1587/71v; *KochPhaen* 13; *ActReg* 185; *Calep* 817a; *OrzJan* 128; *WujNT* 101 marg, *Luc* 17/24; *SarnStat* 466, 1090; *SkarKaz* 311b; *KlonFlis* Fv, F2v.*

Wyrażenia: »jedna strona ... druga strona« [*w tym: z jednej strony (48); z elipsą drugiej strony (5)*] = *jeden z dwu uczestników sporu (często sądowego) lub wyrazicielei odmiennych stanowisk; altera pars ... altera Modrz; una pars JanStat [szyk 59 : 8] (67); MetrKor 26/62 [2 r.], 34/133; ZapWar 1548 nr 2668, 2669, 1550 nr 2655, 1551 nr 2684; KromRozm I A2; GroicPorz c3v, e3v, aa4v; BielKron 203, 234; 288b; ModrzBaz 19, 87v [2 r.]; Iako yedna strona Marczina Karwayka: a druga strona Ian Smukala dzalayancz o then chmelnyk ZapKościar 1582/29v, 1579/2v, 1580/4, 8, 11v, 12v (19); StryjKron 308; ActReg 155; Téż iefli iákié nové łpory/ nielubości/ łzkody/ rofterki między námi Litwą/ Zmudźią/ Mázowłzem/ Ziemiámi Rułkimi/ y Stolpłkiami z iednéy łtrony [*ex una JanStat 898*]/ á Miłtrzem y Zakonem przerzeczoným ták w Prúsiech iáko w Inflantciech włczyły łie *SarnStat* 1115, 183, 461, 684, 1076, 1248 (29).*

»jedna strona, jeden ... przeciwna strona« (1 : 1): A wźiąwłzy od iedney łtrony ná odniefyenie pozwu/ od przeciwney łtrony niebrác *GroicPorz* g3v, g3.

W funkcji przysłowka (34):

»z jednej strony, z jednę stronę, po jednej stronie ... z drugiej strony, z drugą stronę« [*w tym: z elipsą z drugiej strony (4)*] = *z jednego punktu widzenia ...z drugiego (na ogół przeciwnego) punktu widzenia; in altero ... in altero Vulg (30 : 1 : 1); MurzNT 76; KromRozm II e3v; Diar 76; GroicPorz z3; wythrzymáłłście wielkie łthoffy á boiowánia cięłkkości: z iedney łtrony [*in altero quidem*] zełście łie dziwówłłkiem łtali w vrágánium y w vćilłkach: á z drugiej [*in altero autem*] zełście łie łtali ták towarzysłłmy tych ktorzy też w tym trapieniu byli. *Leop Hebr* 10/33; iż w thym wátpieniu nielą przelłpiczni Z iednę łtronę wywołánia z źiemie cięrpłią/ z drugą łtronę grołby łwoie/ iáko nieprzyácielłskie *BielKron**

210, 100, 105; *SarnUzn* G7; *GórnDworz* Aa6, Gg5v; *RejPosWiecz*³ 97v; *WujJud* A2v; *WujJudConf* 258; ná toć ták odpowiedam: iż z iedney łtrony ábo przyczyny/ to być nie może: á z drugiey łtrony y przyczyny/ ták iest iáko mowilz. *CzechRozm* 261v, 56v; *SkarŻyw* 335; *CzechEp* 29, 75, 114, 127, 137 (8); *NiemObr* 5, 24; *WisznTr* 3; *ActReg* 28; *OrzJan* 90; *LatHar* +4v; *JanNKar* E.

»z jednej strony ... drugie« = *po pierwsze ... po drugie* (1): Z iedney łtrony źem dobrze łwiadom dobrich á wćiwyh połtępkow łlácheckich twoich. Drugie/ źem theź łwiadom práwey a źyczliwey chući twoiey *RejZwierc* 182.

»z jednej strony ... owdzie ... owdzie« (1): Azalź fie z iedney łtrony nędźá oń więć kuśi. Owdzye mu źal powagi/ owdzye niedołaćie *RejWiz* 92v.

c. *Jeden z dwu lub więcej wymieniony jako pierwszy przed innym w kolejności czasowej; unus ... unus Vulg* (11) : *BierEz* I4v; *BibRadz Gal* 4/22; *KuczbKat* 9; *BudNT* kk8; Trzech vmárłych czytamy źe Pan Chriřtus wzbudilź. Iednę tę dzieveczkę w domu: drugiego łyná wdowy w Náimie/ iuź wynieřonego z miáłtá ku pogrzebu: á trzećiego Łázárźá iuź pogrzebionego. *WujNT* 143, *Gal* 4/22; połtępiá nam drugá Qwártę [...] do lat trzech [...] to iest iedná ma bydź na przyłźle łwiátki dána/ á druga *in Anno 1592*. Trzecia *in Anno 1593*. *SarnStat* 359, 976, 1271; *PowodPr* 13.

Połączenie: »jeden i drugi i dziesiąty« = *wielu kolejnych* (1): w ktorym [królestwie] męźoboycá/ rozboynik/ náiezdnik domowy zábiwłzy iednego/ y drugiego^o/ y dzieřátego/ nie może być nigdy poiman/ y práwá łię nie boi *SkarKazSej* 704a.

3. *W funkcji zaimka nieokreślonego występującego w połączeniu z zaimkiem „drugi”, a ponadto z innymi zaimkami nieokreślonymi; alius ... alius Modrz, Vulg, Cn; unus ... alius Modrz; quidam ... quidam, unus ... alter, unus ... unus Vulg; alter ... alter Cn* (2862) : *BierEz* C4v, P4v; anieli wefele łtáli łłuzáťz okolo/ ieden podáwál a kraial chłéb/ drugi rybki obierál panu niebiełkiemu/ drudzy wefele łpiewali *OpecŻyw* 38v, 24v, 107, 114v, 115, 137; *KlerPow* 4; *FalZioł* I 8b, 104a, III 13b, IV 6b, V 13v (17); *BielŻyw* 147; Przecź v iednego człowieka grube włofi rołtá v drugiego miękkie á fubtilne. *GlabGad* A8, A3, B5v, D2v, G4v, H6v (17); *MiechGlab* 3, 4, 38, 59, 65, 87 [3 r.]; *BierRozm* 6, 11, 23; *LibLeg* 6/156, 10/56, 11/61, 183v; *KłosAlg* Gv, H; *KlerWes* A2; *WróbŻołt* H3; *RejŁas* 411; *RejPs* 157v; *RejRozpr* Dv, E4v; *SeklWyzn* a2; *LibMal* 1545/107v, 1550/156, 1554/1 83v; *SeklKat* Tv; *RejKup* b2v, aa7; *HistAl* F6v, F8, K2; *KromRozm I* Gv, M3v; *MurzHist* A4v, B2, E2v, N3; *MurzNT* a5v, 108v; *KromRozm II* d2v, g4v; Włłyłcy ći [ojcowie Kołcioła]/ ácz yeden w Rzymye/ drugi w Grecyey/ drudzy w Cyprze/ w Afryce/ w Egipcye/ w Medyolanye piłáli/ ná yedno łye zgadzáya *KromRozm III* Nv, C8, E7v, O2v; *Diar* 29, 77, 93; *BielKom* Av, A4v, Bv, E4v; *GliczKsiąź* A3v, H8; *GroicPorz* k3, r2v, ff; *KrowObr* 3v, 36v, 37v, 80, 226 (16); Iź gdy co iedny [narody] mierźi podoba łie drugim *RejWiz* [1]v, [A6]v, 8v, 48, 82, 120v (25); á gdy rozłiewál/ [nasienie] iedno [aliud] vpádło przy drodze/ [...] A drugie [aliud] pádło ná opokę: [...] A drugie [aliud] záś vpádło miedzy ćiernie/ [...] A drugie [aliud] vpádło ná dobrá źiemie *Leop Luc* 8/5, *Ex* 36/17, 4.Reg 7/8, *Matth* 13/23, *Act* 17/18, *Rom* 9/21 (11); *RejFig* Bb6v; *RejZwierc* 34, 37v, 41v, 59, 85 (8); *WyprKr* 23v; *BibRadz* 4.*Esdr* 6/41, *Eccli* 33/9, *Matth* 21/35, *Mar* 4/8, *Luc* 8/5 (13); *OrzRozm* G3v, H4v; *BielKron* 6, 56v, 72v, 126, 201v (161); *GrzegRóżn* H2v; *KwiatKsiąź* K2v; *Mącz* 10c, 40a, b, 307b, 398a, 486c (7); iedni [połłowie] dźierźá z Stánkárem/ drudzy z Cálwinem/ trzeći z Lutrem/ czwarći z Góniácyem/ ini z

Sárnickim/ drudzy z Grzegorzem/ j z inemi. *OrzQuin* V3; Pápiſtowie iedni/ á Ewányelikowie ła Polacy drudzy/ między łobą ludźie bárzo różni/ á nie ieden lud *OrzQuin* Y4; *Prot* B4v, C2v, C4v, D4v; *SarnUzn* D5v, E5 [4 r.], Fv; *SienLek* 8, 21v, 22 [2 r.]; *LeovPrzep* Cv; *RejAp* 50, 102, 113v, 133v, 167 (7); á kthemu áby [*dworzanin*] nie w iedney rzeczy był tylko ochędożny/ á w drugiey nic/ ále we wŷzytkim iednáko *GórnDworz* L7v, G7v, K5v, M8v, S2v, Zv (24); *GrzepGeom* B, Cv, C2, E4, H3v (13); *HistRzym* 97v; *RejPos* 50v, 59v, 62, 81, 111v (27); *RejPosWiecz*² 92; *BiałKat* 138v, 298v; *BielSat* C4v, D2v, G3v, G4v, [I4]v; *GrzegŚm* 15, 52; *HistLan* C3, D3, E2v; *KuczbKat* 5, 255, 380; *RejZwierc* 7v, 24v, 59, 138, 163 (29); *BielSpr* 1, 8, 17v, 50v, 69 (19); *WujJud* 28v, 33, 36v, 162v; *WujJudConf* 118v; *RejPosRozpr* b3, c3v; *RejPosWstaw* [21²], [110³]; Glupſtwo to ieſt mową iedney kráiny gardzić/ á drugiey łłowká pod niebiołá wynosić/ czemu nie wŷzech rádszey ziem naŷzych łłow wŷywamy *BudBib* c, *Num* 7/11, 1.*Par* 16/26, 2.*Par* 1/14, *Ez* 10/9, 41/24 (11); *HistHel* [A2]; *Strum* G, [H]v, N3; *BudNT przedm* b2 [2 r.], b3, c5, c6v, d2v (8); *CzechRozm* 73, 78, 98v, 108v, 182 (24); *PaprPan* Zv, [Gg]4; *KarnNap* A2, A2v; nieiednákie pokármy káždemu cíáłu słuŷá/ á ktore iednemu [uni] cíáłu zdrowe bywáią/ te drugiemu [alteri] łzkodzą *ModrzBaz* 45, 42v, 56, 67, 70v, 138 (25); *SkarJedn* 198, 223, 225 [2 r.], 254, 343 (8); *Oczko* 4 [3 r.], 12, 26, 39v; *KochPs* 164; *SkarŻyw* 30, 69, 80, 164, 309 (28); *MWilkHist* B2v; *StryjKron* A6, 31, 46, 562, 762 (16); *CzechEp* 14, 68, 81, 98, 235 (10); *NiemObr* 29, 53, 96, 138, 141 (9); *KochPhaen* 20; *KochSz* A4; *ReszPrz* 15 [2 r.], 41; *ReszHoz* 118; *ReszList* 159, 166, 168, 170, 176 [2 r.]; *WerGość* 247, 251; *BielSjem* 14; *KochPieś* 37; *ArtKanc* K20v, R17; *BielRozm* 23, 27; *GórnRozm* A4v, B, Kv, Nv, N2v; *PaprUp* B4, Cv, D4v, G3v, I4v; *ActReg* 7 [2 r.], 10, 26, 51, 60 (7); *GostGosp* 56, 144, 156; *GrochKal* 15; *Phil* B3, N3, Q4; *GórnTroas* 68, 70, 72; *GrabowSet* B4v, Ov [2 r.]; *KochFrag* 14; *OrzJan* 9; *OstrEpit* A2, A3v; *LatHar* +4, 121, 661, 664; *KołakSzczęśł* A3 [2 r.]; Apoſtołowie iedni żon nigdy nie mieli; á drudzy co ie pierwey mieli/ po łwym powołániu ná vrząd Apoſtołſki ták ie opuſćili *WujNT* 35, *Matth* 16/14, s. 92, 143 [2 r.], *Luc* 8/5, *Ioann* 7/12 (57); *WysKaz* 9, 18; *JanNKar* C3; *SarnStat* 244 [2 r.], 362, 363, 466, 716 (8); *SiebRozmyśl* G2; *GrabPospR* L3; *KlonKr* B2v; *KmitaSpit* Cv, C5v; *PowodPr* 38; *SkarKaz* 81a, 240a, 275b, 313a, 422a (15); *CiekPotr* 33, 59; *CzahTr* D3, E4v; *PaxLiz* Cv; *SkarKazSej* 658a, 673b, 675a, 676b, 704b (13); *KlonFlis* A4 [2 r.], H2; *KlonWor* [**], 9, 73, 80; *ZbylPrzyg* A2 [2 r.]; *SzarzRyt* B4.

W połączeniu z przyimkiem „z” + G pl zaimkow (19): A łtych [mistrzow] iedny pobijecie/ drugie łvkrzyżuiecie/ a niěktořeé będziecie bicżowátz w łynagogach *OpecŻyw* 77; *RejPs* 109; *MurzHist* E; *BibRadz* 4. *Esdr* 15/33; *GórnDworz* F4v; *CzechRozm* 7, 12v, 223; *ModrzBaz* [16], 53, 54v, 76, 130v; *StryjKron* 36; *KochPhaen* 2; *KochSz* A2; *WujNT* 869, 873, Ddddddv.

Połączenie: »jeden jako drugi; jako jeden tak (i) drugi« = *každy* (10 : 2): *GlabGad* D4 [2 r.]; *LibLeg* 11/55; *SeklKat* X2; *BielKom* C5; *RejZwierz* 115; *SienLek* 156; *GrzepGeom* G2, G3; káždy s nich [spachlarów] ieſth łámoczwart niepodleyŷy łtroy máiąc iedno iáko ieden ták y drugi/ máią zapyony kołztowne y zárkuły Srebrne pozłocone wŷzyłcy *BielSpr* 52; *BudBib* *Lev* 7/10; *WerGość* 229.

Przysłowia: bo człętokroć człowiek chcąc omináć ieden doł/ wpádnie w drugi *GórnDworz* N6.
áno iuż iednego kłopotu zbył drugiego nábył *RejZwierc* 160v.

gdy ręká rękę/ łpołęcznie vmywa/ Wnet iedná iáko druga/ záwždy biála bywa. *RejZwierz* 115.
á gdy Więc v iednego łáfiádá gore/ v drugiego fie trzeba łpodziwáć. *BielSpr* 57.

Nie miey nád fię mężnieyfzych żony ani fługi./ Być nie rofkázowáli ieden iáko drugi. *BielKom* C5.
Więc vchodząc iednego złego/ w drugie gorźze złe w padáćie [!] *GórnRozm* C2v.

Wyrażenia: »na (w) jednym miejscu ... (a) na (w) drugim (miejscu)« [o *tekście*] (10): Bo co ná yednym myeyfcu zákryćye nápiřano/ álbo nye dořtátecznye wyráżono/ ná drugim fy yáfnyye á dořtátecznyey náyduye. *KromRozm II* q4; *KromRozm III* G8v, K; *KrowObr* 20, 52, 187v; *SienLek* 10; *BudNT przedm* b4v; *CzechEp* 40; *SarnStat* 751.

»jeden raz, jednym razem ... (a) drugi raz, drugim razem« (10 : 2): *BierEz* N2v; *MetrKor* 57/120v, 59/282; gdi iednim rázem zda mu fie iż ieřt ku niebu ná wodách podnieřion á drugi raz mu fie zda iákoby miał vpáć do głębokofći piekielney. *RejPs* 160; Zeznała yřch panyey řwoyey Zuchowřkyey v kthorey fluzila yeden rařz 11. grzyvien a drugi rařř polgrzywny vkradla *LibMal* 1546/116v; *RejWiz* 30v; *Mqcz* 493b; *RejPos* 227v; *RejZwierc* 100v; *MWilcHist* H4v; *Calep* 56b; ieden raz ná Seymách Y Seymikách ták rádzá drugi raz przeciwnie. *CiekPotr* 78.

α. *W funkcji zaimka rzeczownego [w połączeniu z zaimkiem „drugi” (454), „wszytek” (3), „ow” (2), „ten” (2), „inszy” (1), „jeden” (1)] (463) :* *ZapWar* 1509 nr 2068; *BierEz* I4v; *OpecŻyw* 33, 107v, 109v, 112, 122v (9); *ForCnR* A4v, B2v; *FalZioł* II 3b; *BielŻyw* 117; *GlabGad* G4; *MiechGlab* 44; *WróbŻołt* 19/8; *RejPs* 98v; *LibLeg* 11/43; *RejRozpr* Av, B, B2, C2v, D3v (8); *RejJóz* C7, M2v; ale ydą na Rzym/ na Częřtochowa/ prořtinią/ na Gineřno [!]/ na Skałkę/ yeni przez Stanifława/ drudzy przez Iaczká/ Domięnika/ Woyciecha *SeklKat* E2v, Z2 [2 r.]; *RejRozm* 396; *RejKup* b2v, b8v, c2, g8, t3 (3); I czyni ieden tylé řtokroć/ drugi tylé řzeřdzieřiąt kroć/ niektóry zař tylé trzydzieřci kroć. *MurzNT Matth* 13/23, k. 13v [3 r.], 43v [2 r.], 86 *marg*; *KromRozm III* G7v [2 r.], Hv [2 r.], K7; Nie iedney głowy ludzie/ przeto rozne řpráwy/ Ieden wřiędzie ná řtolec/ drugi řpádnie z łáwy/ Ten płáćze á ow řpiewa/ drugi fie w łeb drapie/ Ten pod namiotkiem lega/ ná drugiego kápie/ Ten ma zdrowie pieniádze/ y dobre domořstwo/ Ten zářię ćirpi boleřć/ frářunk y vbořstwo *BielKom* Bv; *LubPs* B3v *marg*; gdy wřzyřcy rázem wołáią/ ieden zdawam in contumacia, drugi in lucro, in euářione, zdawam/ niezdawam/ puřzczam/ niedopuřzczam *GroicPorz* i4, aa3; *KrowObr* B, 189v, 195v [2 r.], 196 [2 r.], 223; Wnet ieden chce do Rzymá drugi do Fránciey/ A źleby teź nam mináć Padwy Weneciey. *RejWiz* 89v, 11, 19v, 49v, 138, 183v (44); *Leop Sap* 18/18, *Eccli* 34/28, 29, 2.*Mach* 4/41, *Ioann* 9/8 (6); *RejFig* Aa2, Aa7v, Bb7 [2 r.], Bb7v [2 r.] (11); *RejZwierc* 74v, 142; Abowiem Bog ieřt řędźią kthory iednego poniźa/ á drugiego wywyźłza [*hunc humiliabit, et hunc exaltabit*]. *BibRadz Ps* 75/8, 1.*Reg* 22/20, 2.*Mach* 4/41, *Ioann* 7/12, *Rom* 14/2 (3); Abowiem [*Herkules*] był záchowánia wielkiego/ cnotę y řprawiedliwořć miłuiáć/ iedny wřpomagáiąć á drugich broniać/ káždemu łáfkáwořć řwá okazuiáć. *BielKron* 62, 63, 99v, 126v, 167, 441v (16); *Mqcz* 7b, 42d, 310b, 375d, 482b (7); *OrzQuin* C2v; *Prot* B2v, C; *SienLek* 61v; *RejAp* 6v, 73, 120, 150, Dd2; iáko ieden leźáć ná trawie/ gdy przy nim drudzy řzymowáli/ řkakáli/ chodzili zápáfy/ powiedział: gdzieź teź to było iedno Ricerřkie ćwiczenie/ ták leźeć/ iáko iá teraz. *GórnDworz* Sv, C4, D5, E6v, K4, L4 (15); *RejPos* A6, 28, 68, 238, 327 (23); *BialKat* 108v, 126, 131; *GrzegŚm* 8, 11, 58; káždy włáfnyy dar ma od Bogá/ ieden ták á drugi owák *KuczbKat* 250, 350; Bo fie ieden rodzi frogi drugi dobrotliwy/ ieden pyřzny drugi pokorny/ ieden hoinyy drugi łákomy/ ieden opiły drugi trzeźwi/ ieden mądry á vważnie rořtropany drugi zářię głupi á tepty á s przyrořdenia ni ocz niedbály *RejZwierc*

2v, 5v, 21v, 60, 70v, 138 (50); *BielSpr* 27v, 38, 41, 49 [2 r.], 64 [2 r.], 72; *WujJud* 140v [2 r.], 194v, 195v, 202v; *WujJudConf* 119; *BudBib* b3 [2 r.], I 226v, *Eccli* 34/25 [2 r.]; *MycPrz* II A4; *BiałKaz* B; *BudNT przedm* a2, Hhv; *CzechRozm* 24v, 41, 113, 128, 134v, 152v; *PaprpPan* Hv; *ModrzBaz* 51, 70v [2 r.], 87v [2 r.], 99v, 119, 132v (11); *SkarJedn* 99, 370; *KochOdpr* B2; *Oczko* 21v, 27; *KochPs* 161; *SkarŻyw* 47, 153, 206, 208, 250 (7); *MWilkHist* C4v, D, Gv; *StryjKron* 592; *CzechEp* *2v, 36, 152, 159, 253 (7); *NiemObr* 16, 75, 85, 141; Czemu nam téż bóg tákiéy zgody niepozwoili/ Aby wźdy ieden ćiefzył/ gdy drugiego boli. *KochFr* 56; *KochPhaen* 2; *ReszPrz* 70; *KochPieś* 27; *GórnRozm* B, B4, F4, G4v; *KochWr* 37; *Paprup* Hv, L3v; *ZawJeft* 13; *ActReg* 3v [2 r.], 10, 29; *GostGosp* 154; *Phil* F3, Q4 [2 r.]; *GórnTroas* 28; *KochCn* B4; *LatHar* 56, 84 marg, 244, 273 marg, 336 (6); A drudzy co innego (*marg*) iedni ták drudzy owák. (—) wołáli miedzy rzelżą. *WujNT Act* 21/34; Bo ieden [*alius*] wierzy iż może pożywać wñzelákich *pokármow*: á ow zász [*qui autem*] łłáby iárzyny niech iada. *WujNT Rom* 14/2, s. 43, 200, *Rom* 14/5, 1.cor 3/4, 7/7 (16); *JanNKar* B4v, C4; *JanNKarGórn* H; *SarnStat* 1165, 1234, 1277, 1285; *GrabPospR* L3; *KlonKr* D4, D4v; *KmitaSpit* B3; Ieden robi więcey: będzie też miał więcey. ieden mniej: będzie też miał mniej. *SkarKaz* 549a, 3b, 81b, 422b, 606a [2 r.]; *CiekPotr* 42, 64 [2 r.]; *GostCast* 36; y z tym fię w rzeczy zgadza y z owym: y to chwali co ieden czyni y mowi/ y to co drugi przeciwny czyni y mowi/ á obiemá nieżyczliwy áni vprzeymy. *SkarKazSej* 662a, 669b, 676a [2 r.], b; *KlonFlis* A4, C2v, C3% D4, F; *KlonWor* **2v, 6, 11, 35, 60.

Połączenia: »jeden jako drugi« = *každy* (4): *Mącz* 403c; *GórnDworz* T8; *RejZwierc* 250v; Prowadźze do Ráiu wñzytki. Iednego iáko drugiego Od łtárego do młodego. *MWilkHist* F3v.

»každy jeden drugi« (1): Czemuż tedy káždy ieden drugi/ ták wzgardza brátá łwego? *PowodPr* 71.

Przysłowia: Ieden z morzá ná defzczce wypłynie/ á drugi w káluży po koláná vthonie. *RejAp* 128.

Tákże y dobrodzieyftwá co iednemu dobre bywáią drugiemu złe. *RejZwierc* 95v.

Ieden wedrwá a drugi włás *RejKup* x5v; Włáanie iáko Ruś mowi: ieden idzie k lefu/ Y ręczniká nie rzeżąc: drugi człéze k biefu. *KlonWor* 68.

co iednemu dziś potym drugiemu przychodzi *BielKron* 112, 129v; *MycPrz* II C4v; *Paprup* L4v [ogólem 4 r.].

W rodzaju *nijakim* »jedno« [*w tym bez zaimka „drugi” : jedno ... insze (1)*] = o przedmiotach i ludziach (34 : 1): *FalZioł* III 3d; *RejRozpr* I3v; Bog gdy na iednim karze drugim nagradza *RejJóz* I4v marg; *RejKup* v6v; *GroicPorz* x4; *RejWiz* 8, 29, 41, 42v, 43v (7); *GórnDworz* H8, I, I2v; *RejPos* 43, 270v; *RejPosWiecz*³ 97; *RejZwierc* 27, 60, 110, 144v; *MycPrz* II A3; ábyś fie tylko nie záprzał łámeo fiebie/ áni ná fie krzyżá Chriřtułowego wźiął. Przeto iuż iednego pozwolić chcełz/ á przedfię łobie z inłzego folgi łzukałz. *CzechRozm* 248, 3v, 100; *ModrzBaz* 74; *SkarJedn* 44; Widząc Florentius iłz mu fię iedno niepowiodło/ do drugiego fię rzucił *SkarŻyw* 250; *ReszPrz* 41; *Paprup*. E; *GostGosp* 64; *GórnTroas* 70; *KlonFlis* F3v.

~ *Przysłowie*: A práwie łle [!] łnac z rozumem mija Kto iedno drze á drugie pobiyá *RejRozpr* K3. ~

a. „Jeden” i „drugi” pełnią niewspółrzedne funkcje w zdaniu (1564) : *ListRzeż* w. 18; *MetrKor* 40/813; *Murm* 51; *FalZioł* II lb, d, IV 24c, V 13v, 51; á tak iedno nacźynie natura dawa w miałto drugiego. *GlabGad* C4v, C6, D7, H8, K3v, N3 (9); Przyday iednę liczbę Ku drugiey. *KłosAlg* Dv, D3, D4, F2 [2 r.]; *LibLeg* 6/157; *SeklWyzn* Fv; *SeklKat* R; *KromRozm I* [P2]v; *MurzNT* 18v; *KromRozm*

II q4 [2 r.]; *KromRozm III Pv*; *Diar* 29, 41, 70; *DiarDop* 108; *GliczKsiąż* F7v; *KrowObr* 78, 82v, 84, 113, 224v; Gdyż y nieme źwirzatká tę powinnoóc máia/ Ze więc iedno przy drugim czálem gárdlá dáia. *RejWiz* 56v, 58, 145 [2 r.]; *Leop Iudic* 15/4; *UstPraw* B3v; *BibRadz I 8a marg*, *Eccli* 33/7, *Ier* 25/32, *Matth* 25/32, *Rom* 14/5 (9); iż ieden lud drugi lud przemože/ á pirwízy młodźemu fłużyć będzie. *BielKron* 14, 16v, 21, 23, 152 (18); *GrzegRóżn Nv*; *Fungi munere interpretis*, Być tłumaczem też wykładąc [!] xięgi z yednego yężiká ná drugi. *Mącz* 140c; *Pensare aliquid ex alio*, Iednę rzecz z drugiey ízácowác. *Mącz* 288c, 55a, 82b, 280b, 419b, 465a (53); *SienLek* 1v, 28v, 118v, 170, 186v (8); *LeopPrzep* B3v; *RejAp* 112, 113, 128, Ddv; *GórnDworz* F2v, L8v, N7v, V6v, Ggv (13); *GrzepGeom* K2v [2 r.]; *HistRzym* 11v; Gdyż ten porządek on chce mieć ná íwiece/ áż do przyficia fwego/ iedny íthany nád drugiey przekládác á powoływác raczy. *RejPos* 280v, 71, 174v, 217v [2 r.], 304, 329v (9); *GrzegŚm* 6; *HistLan* C3; *KuczbKat* 175, 350; *RejZwierc* 3v, 87v, 152v; *BielSpr* 9v, 17, 38, 42, 63v (10); *Tránísubstanciacyá* (to íeft odmienieniem iedney íftności w drugá) [...] zowie *WujJud* 263v, 83v; *RejPosRozpr* c3 [2 r.]; *BudBib Sap* 18/23, *Eccli* 10/8, *Is* 3/5, *Zach* 11/9; *Strum* F4v, G4v, [H], K, N2; *BudNT przedm* b2, b4v, *Luc* 12/1; *CzechRozm* 7 [2 r.], 45, 123, 260v; *ModrzBaz* 18v, 90, 92v, 100v, 104 (6); *SkarJedn* 23, 24, 149; *Oczko* 6v, 12v, 20, 25, 39v; *SkarŻyw* 107; *StryjKron* 21; *CzechEp* 89, 151, 169, 249, 367; *NiemObr* 45, 53, 132, 171; *KochPhaen* 15, 17; *KochSz* Bv, C; *KochWz* 137; *KochPieś* 17; *PudłFr* 41; *ArtKanc* K11v, S17 [2 r.]; *GórnRozm* B4v, F3v, I4v, Nv [2 r.]; *Calep* 263a, 357b, 360a, 553a, 795b (6); *GostGosp* 10, 14, 32, 72, 166; *OrzJan* 71, 79; Kędy iednego człowieká ciáło/ myfli y íumnienie ták otworzyfte będzie drugiemu/ iáko ná tym świece przez kryfztał ábo szkło rzeczy widzimy. *WujNT* 888, *przedm* 18, *Luc* 12/1, s. 424, 580 (6); *WysKaz* 4; *JanNKar* E2; *SarnStat* 273, 472, 971, 1175, 1278 (12); *GrabPospR* L3; Nuż íelcže wíętfza íeípráwiedliwóć/ gdy ieden człowiek w náłzym práwie droźfzy niż drugi. *PowodPr* 68, 11; *SkarKaz* 2b; *SkarKazSej* 676a; *KlonFlis* G2v.

W połączeniu z przyimkiem „z” + *G pl* rzeczownika (1): Vrádzono po wízyftkim świece/ áby ieden z Presbyterow wybrány/ nád drugim był przelożon *WujJud* 154v.

jeden + drugi z comp przymiotnika = równej jakości (1): Iedná [panna] drugiey pięknieyfza *RejWiz* 25.

Połączenia: »jeden bez drugiego« = *sam* (11): *BielŻyw* 60; *GórnDworz* H8; *HistRzym* [118]v; trzebáby w káżdym Powiece mieć dwa przyięgłe Poborce: ktorziby ípolną ręká y pieniądze wybieráli/ y cyrográfy podpifowáli: ták áby ieden bez drugiego [*neuter sine altero*] nie nieczynił *ModrzBaz* 125, 123v; *StryjKron* 452; *Phil* D2; *SarnStat* 117, 120, 691, 748.

»jeden w drugiego« = *każdy* (1): Więc nie máłz czym brákowác ieden tu w drugiego [*Biereccy*]/ Mogliby s tego domu oni Thebanowie/ Tákwálfnie bez rozmyfłu brác zá krole íobie *PaprpPan* R3.

»jeden przed drugim« = *na wyscigi, wyprzedzając się* (6): *RejZwierc* 40v; *OrzQuin* R3v; *GórnDworz* N; A tákže y my czynimy nędzni márynarze/ [...] káždyby chciał być widzian ieden przed drugim v tego żaglu *RejPos* 316v; *HistLan* D3; *SkarŻyw* 16.

»jeden z drugim« = *razem, wspólnie* (5): *ListRzeż w.* 40; *KrowObr* 123v; Dwoie fugowánie było w káżdym Forście/ żeby íie ieden z drugim [*altera alteri*] zchodził. *Leop Ex* 36/22; *BielKron* 81; *HistRzym* 11v.

Przysłowia: Iedna łprawa drugą rodzy. A nigdy koncza na świecie Kto fię iuż wieć wnim zapleczie. *RejKup* Fv; Nie ma wołow nie ma koni/ Ieden kłopot drugi goni *BielKom* A4.

α. *W funkcji zaimka rzeczownego (305)* : *PatKaz* III 98v; *FalZioł* V 12v; *BielŻyw* 27 [2 r.]; *LibLeg* 6/118, 7/31v, 99v; Ieden prze drugiego nie krzyw *RejRozpr* C2v; *SeklKat* I4; *RejKup* e3v, y6; *HistAl* 15v; *ZapWar* 1550 nr 2666; *RejRozm* 401; *KromRozm* II d2v; *KromRozm* III F4; *Diar* 27; *DiarDop* 60, 111 [2 r.]; *BielKom* F2, G3; *GroicPorz* i3v, 13v, z4v [2 r.], 112, mmv; Abowiem to pociechá ieft w káždey przygodzye/ Gdy fię więc ieden dowie o drugiego łzkodzye. A potom fię przełtrzege/ by vchodził tego *RejWiz* 158v, 42, 90, 95v, 140v, 152; *Leop Ruth* 4/7, *Sap* 18/23, *Ez* 37/17; Gdy ieden drugiego dáruię czym ná woynie/ tedy też by obá vmárli/ tedy iednák on dar ołtánie przy onym co mu dano *UstPraw* G4v, F2v, H; *RejFig* Aa3v [3 r.], Bb, Bb7v, Bb8, Cc2v (9); *RejZwierz* 115; *BibRadz* 3.Esdr 4/4, 12/28; *BielKron* 71v, 80, 119v, 206, 319 (9); *GrzegRóżn* N; Praestat tamen ingenio alius alium, Przewiłłza yeden drugiego dofcípem. *Mącz* 419c, 118b, 209a, 239c, [273]d, 444c (8); *OrzQuin* T3v [2 r.]; *GórnDworz* D3, H7v, L8v, Mv, M2 (15); *GrzepGeom* B4; *HistRzym* 85v, 87v, 95, 96, 120 (6); *RejPos* 60v, 90, 130, 238v, 307; *BiałKat* 368v; *BielSat* E, G4; *GrzegŚm* 30; *KuczbKat* 225 [3 r.]; *RejZwierc* 7v, 72v, 76, 90v, 101 (7); *BielSpr* 9v [2 r.], 28, 31v, 63v, 72; *WujJud* 142, 155v; *WujJudConf* 152v, 153, 154; *BudBib Sap* 18/18, 2.Mach 12/22; *Strum* G2, Iv; *BudNT* Hh4; Bo ondzie mógl fię ieden zábijánim drugich BOgu przyłżużyć y łálkę łobie ziednáć *CzechRozm* 239, 181v, 210, 232, *4v; Nákoniec áż drugiego ieden gárdłá zbáwił/ Owa złemi łpráwámi záwždy fię łwiát báwił. *Paprpán* Y3, Hh4v; *ModrzBaz* 111v; *SkarJedn* 31, 204, 273; *Oczko* A3v; *SkarŻyw* 30, 79, 121, 263, 413 (8); *CzechEp* 145, 190 [2 r.], 196, 249, 332; *NiemObr* 85; *ReszPrz* 93, 102; *PudłFr* 47; *BielRozm* 4, 32; niektóre obrzydłóści [...] gdy iedęn drugiemu cudze nocne powieda taiemnice. *GórnRozm* L2v, D, D3v, Ev, K2v, K3v; *GostGosp* 14, 38, 92, 142, 154; *Phil* K, Q4; *KochCz* A2v; *LatHar* 286; *WujNT* 36 marg, 595, Ccccc3v; *JanNKar* Gv; A ktoby z mołtu ieden drugiego zepchnął/ ma bydź ná gárdle karan. *SarnStat* 16, 15, 376, 656, 700, 1217 (25); *GrabPospR* Kv, K2v, K4, L2v [2 r.]; Iáko ná ieden drogi kámięń włżyłcy iednáko pátrzą: ále ieden lepiej widzi niżli drugi/ co w nim zá ozdoba. *SkarKaz* 549b, 156b, 387a, 549a [2 r.], 606b (8); *GostCast* 31; *SkarKazSej* 676a, 690b [2 r.], 695b; *KlonFlis* A4.

Połączenia: »jeden przed drugim, przed drugiego« = *starajęc się ubiec, na wyłcigi (3 : 1)*: *RejZwierz* 39v; Auctarium, Prziátek. Podwyłzenie mytá/ kiedy yeden przed drugim kupuyęc podwyłłzá *Mącz* 20b; *GórnDworz* K5; *PowodPr* 56.

»jeden z drugim« = *razem, wólńie (5)*: *RejJóz* I; A my gdy fię zeydzyemy łiedzyemy pomiernie/ Iemy to co Pan Bog dáł ieden z drugim wiernie. *RejWiz* 66v; *OrzRozm* E; *RejZwierc* 165; *BudBib* Is 34/15.

W rodzaju nijakim: »jedno« = *o przedmiotach i ludziach (69 : 3)*: *FalZioł* V 54; *KromRozm* I Cv; *KromRozm* II q4v, r [2 r.]; *RejWiz* 144v, 145v, 151; *BibRadz Eccle* 7/28; *BielKron* 26; Praeterverto, Przedkładam yedno mimo drugie. *Mącz* 488c, 97a, 103a, 147a, 401a, 459c (21); *SienLek* a4, 5v; ábowiem tu iedno z drugie⁸⁰ idźie/ ták iż bez piérwłżych rzeczy/ połednieyłze nie mogą być rozumiané *GrzepGeom* B4; *KuczbKat* 175; *RejZwierc* 68v; *BielSpr* 69v; *BudBib Eccle* 7/27[28];

BiałKaz A4; *CzechRozm* 83, 83v, 235v; *KochOdpr* B; y iednego z drugiego dowiáduiáć fię/ íkarb iufz íobie wiáry S. zbierał. *SkarŻyw* 73; *Calep* 225b; *JanNKar* Cv, H4v; *SkarKazSej* 662a, 664b.

~ *Połączenia*: »jedno bez drugiego« = *każdy z osobna* (7): Íż wżdy iedno [o *małżonkach*] drugiemu musi być życzliwie/ A iedno bez drugiego záwżdy íeft telkliwe. *RejWiz* 37; A dla tego s przyrodzenia parámi tho [*ludzie*] chodzi/ áni może iedno być/ bez drugiego. *GórnDworz* X8; *BielSpr* b3; *WujJud* 112v; *SkarJedn* 11; *GórnRozm* C2v; *GórnTroas* [3].

»jedno z drugim« = *razem, łącznie* (16): Z Dawná to ták pośpołu/ iedno z drugim chodzi/ Pośpolicie dobry ízczep/ dobry owoc rodzi. *RejZwierz* 74v; wżytki íkárby wzyęto/ náznáczono co miáło być komu/ tákíęż na pogrzeb/ ofzácowawíszy iedno z drugim zá ítho tyfiáć złotyeh *BielKron* 403v, 396v; *Mącz* 13a, 62a, 125a [2 r.], 152b, 422d (8); *LeovPrzep* F4v; *GórnDworz* R8; *RejZwierc* 6v; *SkarJedn* 264; *SarnStat* 667. ~

aa. „Jeden” i „drugi” na oznaczenie strony wzajemnej: *wzajemnie; wzajemny; alter ... alter* *Mącz, Vulg, Cn; invicem* *Mącz, Vulg; alius ... alius* *Mącz, Cn; interse, uterque ... alter* *Mącz; unus ... alter* *Vulg* (808) :

W *połączeniu z czasownikiem = wzajemnie* [w tym: *bez zaimka „drugi”*: „jeden z jednym” 1 r.] (738): *ListRzeż* w. 38; Społem gdy żwierzęta mieśzkáły Więć fię iedny drugich bały *BierEz* Fv, B3v, C3v, L4v, Rv, R3v; *OpecŻyw* 11v, 53, 92v, 94 [2 r.], 193v; *OpecŻywList* C2; *FalZioł* I 30a, IV 5a, 27d, V 95; *BielŻyw* 102, 118, 119; *GlabGad* Fv, N5v; *WróbŻoít* 58; *LibLeg* 7/99, 9/54 [2 r.], 11/55; *RejPs* 204; *RejRozpr* C3, D2v; *ConPiotr* 34; *RejJóz* E6v, M3; *SeklKat* K2 [4 r.], V4v; *ZapWar* 1548 nr 2669 [2 r.]; *RejKup* q5v, cc8v; *HistAl* K7v; *KromRozm I* F3v, G, G2, H4, K4; *MurzHist* G2v, T3; *MurzNT* 21, *Luc* 8/25, *Ioann* 13/14; *MurzOrt* Bv; *KromRozm II* c3, m3v, r2; *KromRozm III* A7, B, B2, B2v, C2 (12); *Diar* 67; *BielKom* G3v; że siá ieden człowiek drugiemu tákíęż człowiekowi íeft powinien *GliczKsiąż* A2v, A2v, E3v; *GroicPorz* k4v, í4, mm4; *KrowObr* B, 6, 214v [3 r.], Vu3v; *RejWiz* 25, 26, 31v, 34v, 160 (20); Íefliby fię miedzy íobá dwá mężowie wádzili/ á ieden z drugim [*unus contra alterum*] íęli fię wádzic *Leop Deut* 25/11, *Ex* 26/3, *Iudith* 5/26, *Is* 34/15, 1. *Mach* 13/28, *Ioann* 13/14 (24); *RejFig* Cc5; *RejZwierz* 14, 16v [2 r.], 108; Y mowili zwolennicy iedni ku drugim [*invicem*] *BibRadz* *Ioann* 4/33, *Gen* 11/7, 13/11, *Lev* 19/11, *Iudic* 6/29, *Ez* 38/21 (40); *OrzRozm* C3 [2 r.], G3v, Sv; bo byłá w ten czás mglá íż ieden drugiego widziec nie mógl. *BielKron* 372v, 7v [2 r.], 17, 29v, 46, 81v (38); *KochSat* C2; *Animum alterius cum suo commiscere*, Pokumáć fię/ ítowárzifzić fię yeden s drugim. *Mącz* 224a, 7a, 49c, 55b, 104d, 148a (40); *OrzQuin* O3; *Prot* D, D4; *SarnUzn* D8v; *RejAp* 113; Więć potym ieden ná drugiego winę zgania/ á podobno obádwá w teyże rzeczy nie práwi. *GórnDworz* Mv; ábowiem mimo znáki/ ktore w miłości ták nieznáczne bywáią/ íż s íámej telko twarzy ieden drugiego rozumie *GórnDworz* Cc5v, C4, G2, H7v, V6v, Ii7v (17); *GrzepGeom* C2v, C4v, F4v, P3v, Qv (7); *HistRzym* [39], 72v, 84, 95 (9); *RejPos* 42, 60v, 71v, 197, 225v (14); *RejPos* *Wiecz*² 94 [2 r.]; *BiałKat* b2v [3 r.], 118v; *BielSat* C3v, C4v, D2v; *GrzegŚm* 65; *HistLan* C3v, E3, Fv; *KuczbKat* 70, 195, 225, 345; *RejZwierc* 3v, 44, 53, 93, 194 (20); *BielSpr* 1, 27v, 47v, 64v, 74v; *KochMon* 28; *WujJud* 83v [2 r.], 84 *marg*, 123v, Nn3v; *RejPosRozpr* c3v; *RejPosWstaw* [21²]v, [110²], [143²], [143⁴]; y mowi (*marg*) ieden z iednym/ mąż zbratem íwym. (–) ieden zdrugim *BudBib* I 426v, 2. *Par* 20/23, *Esth* 9/19, 22, *Is* 34/15, *Ier* 25/26, *Ez* 4/17 (9); *MycPrz* I B2, C4, II B2 [2 r.],

B[3]v, C3; *BudNT przedm* b2, c3v, *Luc* 4/36, *Apoc* 6/4, *Iac* 5/16 [2 r.] (10); *StryjWjaz* Bv; iż niema nie śpolnego z naczynim woiennym świátá tego: ktorego ludzie bezbożni miedzy sobą wzywáią/ czyháiąc ieden ná zdrowie drugiego *CzechRozm* 240, 55v, 96v, 98v, 109, 234v (22); *KarnNap* C4; káždy o íwycy rzeczách gornie mowił/ á ieden drugiego niesłuchał *Inemine interim alium audiente* *ModrzBaz* 52v, 27, 33, 58, 65, 71 (18); *SkarJedn* A3, 20 [2 r.], 40, 155 [2 r.], 335; *Oczko* 4; *SkarŻyw* A5v, 63, 207 [2 r.], 451 [2 r.], 482 (13); *MWilkHist* I4v; *ZapKościer* 1580/13, 1581/18v; *StryjKron* 160, 161, 180, 215, 340 (11); *CzechEp* 13, 18, 65, 232, 248 (7); *CzechEpPORz* **; *KochJez* A2v; *NiemObr* 53, 132, 176, 178; *KochPhaen* 18; *KochSz* A4; *ReszPrz* 62, 66, 67; *ReszHoz* 120; *WerGośc* 231 [2 r.], 232, 247, 268; *WerKaz* 285; *BielSen* 8, 9, 17; *BielSjem* 9; *PudłFr* 76; *BielRozm* 4, 8, 21, 23, 27; *GórnRozm* B4v, D3v, K3v, M3v, N2 [2 r.] (10); *ActReg* 20, 30, 46 [4 r.], 96; *Calep* 114b, 362b; *GostGosp* 28, 124 [2 r.], 140, 148 [2 r.]; *Phil* B3, H2; *LatHar* 735; *KolakSzczęśl* C; Pozdrowicie ieden drugiego [*invicem*] w pocałowaniu świątym. *WujNT* 1.*Petr* 5/14, *Mar* 8/16, 15/31, 1.*Cor* 7/5, 1.*Petr* 4/10, 1.*Ioann* 4/11 (79); *JanNKar* D [2 r.], E2, E4; *SarnStat* 16, 183, 726, 959, 1014, 1021; *GrabPospR* K3, M2; *KmitaSpit* C; *PowodPr* 19, 20, 42, 73 [2 r.], 80; *SkarKaz*)(3, 83b, 381a, 580b, 633a (8); *CiekPotr* 84; *CzahTr* D4v; *GostCast* 44; *SkarKazSej* 658b [2 r.], 661a, 671b, 678a, 695b (27); *KlonWor* **3, 7, 8, 29, 81; *PudłDydo* A2.

W połączeniu z rzeczownikiem: wzajemny; *mutuus* *Mącz* (70); *GlabGad* D2v; [*posłowie mówili*] gdyż wewnątrz pełno nienawiści, niezgod, złego serca a zlej myśli jednego przeciw drugiemu *Diar* 66, 34; *DiarDop* 108; *GroicPorz* ff, *Leop Ioann* 13/35; *BibRadz* 4.*Esdr* 15/19, II 90v *marg*; *OrzRozm* C4, E2; przeftañćiefz więcey gadania á háńbienia ieden drugiego. *BielKron* 206v, 249v, 334v, 351, 460; *Mutuus terror*, Stráljenje yeden drugiego. *Mącz* 239c, 182c, 383b, 409a, 450c, 453c; thákże śkoro po dániu dobrego dnia ieden drugiemu/ poczał pytać ten czo pozniey przyśzedł *GórnDworz* T4, Mm; *RejPos* 334; *RejZwierc* 96v, 165; *BielSpr* 75v; *BudNT* 1.*Thess* 3/12, 1.*Petr* 4/7, 10; *CzechRozm* 52, 148, 149; *ModrzBaz* 2v, 19v, 21v, 29v, 67; *SkarJedn* 49; *SkarŻyw* 364; *CzechEp* 4, 163 *marg*, 367 [2 r.]; *ReszPrz* 54; *Conflictatio* – Otrącanie, iednego z drugim bitwa. *Calep* 239b, 244a, 858a, [862]b, 1106a; *Phil* G4v; Wiárá y modlitwá iednych zá drugiemu/ wielmi iest pomocna. *WujNT* 132; ktorzy śię w chwale iedni od drugich [*ab invicem*] kochaćie *WujNT* *Ioann* 5/44, s. 13, *Mar* 11 *arg*, *Ioann* 13/35, *Rom* 1/27, 1.*Thess* 3/12; *SarnStat* 16 [2 r.]; *SkarKaz* 276b, 633a, b; *SkarKazSej* 673a, 676a [3 r.], b, 683b, 698b.

Połączenia: »(sam) się (10), wespołek (6), społu (2), zobopolnie, społnie, wespoł, wzajem ... jeden + drugi« [*szyk* 17 : 5] (22); *LibLeg* 11/12v; *ZapWar* 1548 w 2669; *KromRozm* I Kv; fluzćye śoby yeden drugyemu. *KromRozm* II mv; *LubPs* F4v; *KrowObr* 214v [2 r.], 215; *Leop* 4.*Reg* 3/23; *RejZwierz* 121; *OrzRozm* G3v; *Amant se mutuo*, Społnie śie miłuyą/ yeden drugiego. *Mącz* 239d, 158d, 451b, 502b; *RejPos* *Wiecz*² 91v; *RejZwierc* 258; *BudNT* *Act* 15/39; iż ieden drugiemu wzaiem śłuży [*uterque subseruiat uterique*]/ y zachowuie śię to miedzy ludzmi Krześcijánłkiemi *ModrzBaz* 4v; *CzechEp* 197; *GórnRozm* E4; *CiekPotr* 78.

Przysłowia: *Certare maledictis*, Báńki yeden drugiemu fádzić á złorzeczić. *Mącz* 49c.

Gdy z was ieden drugiemu będzie wiernym brátem. Zaden was nie przemoże gdy śię rozwiążećie/ Śnádnie was koždy zmoże prędko poginiećie. *CzahTr* E2.

żywą bełpiecznie/ á ieden pod drugim dołu nie kopa *GórnDworz* Hh8; *ModrzBaz* 12v.

bibl. Ieden zdrugiego chce znołyć Grzechy a swoich ma dołyć. *RejKup* h8; á w oczoch bliźnich fwoich vpátruiąc profzek ábo pázdziorko iákie ieden v drugiego *RejPos* 172v, 172v; *KlonWor* 35 [ogólem 4 r.].

RejRozpr I4; Dobrac oná przypowieść/ połpolita byłá/ Bielfza ręká gdy iedná drugá społu mylá. *RejZwierz* 121.

Zwrot: bibl. »jeden drugiego(-emu) miłować, życzyć jako(by) sam sobie (a. siebie)« (3 : 1): *GliczKsiąż* G2v; iżby ieden drugiego miłował iáko sam siebie *RejPos* 333v, 145, 288v.

W rodzaju nijakim »jedno« = o przedmiotach i ludziach (17 :17): *PatKaz III* 138v; *RejPs* 152; *KromRozm I* H4; *KromRozm II* f2; Dáley fletnicżki piščzą á puzany bęcżą/ [...] Dáley záfię Kornety głośnie Szálámáie/ Ták iż iedno drugiemu wdzyęczności dodaie. *RejWiz* 25v, 23v, 37, 42v, 110v, 118; *BielKron* 103, 401; *Mącz* 84d, 178a; á wżákże ludzie nierządni/ iedno od drugiego ich [wrzodow] doftáie w nierządzie *SienLek* 119, 157v; *GórnDworz* F, H8, V6v; *GrzepGeom* L4v [2 r.]; *RejPos* 42v; *RejZwierz* 32 [2 r.]; *Oczko* 6; *WerKaz* 304, 305; *ArtKanc* V2v, V3 [3 r.]; *JanNKarGórn* D4; *PaxLiz* C2v.

~ *Połączenie:* »jedno drugiego ... wespołek« (1): á gdy trofkliewego/ Przypádnie co s przygody/ iuz iedno drugiego/ Wdzyęcznie ciełzy wełpołek *RejWiz* 42v. ~

bb. »jeden po, za drugim« = *kolejno; alternatim, deinceps, per vices, visceratim* *Mącz*; *alius post (super) alium, unus post alium* *Cn* (78 : 41) : *BierEz* O4v; a dlá tego boiáż fie/ poczęli ieden po drugim mowitz/ wymáwiaiáż fie *OpecŻyw* 94, 78; *BielKom* G3v; A będą w nim Krolowác dwánaście Krolow/ ieden po drugim [unus post unum] *Leop* 4.*Esdr* 12/14, 2.*Esdr* 12/24, *Iob* 20/1, 3.*Mach* 6/35; *UstPraw* D2v; *RejZwierz* 138v; *BibRadz* 4.*Esdr* 12/14, *Ez* 38/17, 1.*Cor* 4/6; *BielKron* 31, 101v, 227, 234v, 250 (7); Aliud ex alio in mentem venit, Yedna mysl/ zá drugá idzie/ álbo/ y to y owo mi przichodzi ná pamięć/ álbo/ na vmisl. *Mącz* 7a, 7b, 47b, 139d, 208a, 465b (13); *RejAp* 94v [2 r.], 110, 144; *GórnDworz* H6; *HistRzym* 121 v; *RejPos* 290v, 331, 348v [2 r.]; *BialKat* 123v, 278v; Idźcie iedny po drugich/ s fwemi proporczyki *BielSat* Nv; *RejZwierz* 68v; *BielSpr* 6v, 17, 47v, 54v, 63v (8); *WujJud* 116v, 135, 135v, 136; *ModrzBaz* 120; *SkarJedn* 33, 47, 141, 198, 392 (8); *KochPs* 63; *SkarŻyw* 102, 493; *CzechEp* 331, 332, 356; *NiemObr* 59, 79, 168; *KochSz* A3v; *WerGość* 231; *BielSjem* 37; *Calep* 1031b; *WujNT* *Mar* 14/19, *Ioann* 8/9, 1.*Cor* 4/6 [2 r.], s. 615, 766; Które Artykuły gdy vwázác między sobą ieden po drugim z ofobná poczęli *SarnStat* 1011, *6, 129, 130, 600, 684 (10); *KlonFlis* H2v; *SapEpit* Bv, B3, B4v.

W połączeniu z comp przymiotnika = *stopniowo, coraz* (1): woýłká mieć blińko od siebie trzy álbo cżterzy/ iedno po drugim wietńze *BielKron* 311.

W przeciwstawieniach: »zaraz (2), razem ... jeden po drugim« [szyk 2 : 1] (3): *RejPs* 130v; ci dźieięć krolow/ poczęli fie ná bełtyą tárgác. Nie żeby záraz/ iákom iuz rzekł wżyfcy/ ále ieden po drugim. *CzechEp* [377], 375.

Zwrot: »jednę rzecz po drugiej myślic« = *wahać się* (1): *Cogitare aliam rem ex alia*, Yednę rzecz po drugiej myłłyć/ y tego y owego fie obáwać. *Mącz* 59b.

Szeregi: »porządkiem (a. porząd a. porzędnie) jedna za drugá« (3): *Omnia ordine exponere*, Porzędnie yednę rzecz zá drugá powiedzieć. *Mącz* 310d; *RejAp* 109v; *GrzepGeom* E3v.

W rodzaju nijakim: »jedno« [o przedmiotach] (10): Singula ordine repetam, Yedno po drugim powiem. *Mącz* 296a, 80d, 147d, 253c, 268a, b; *RejZwierc* 250; *Calep* 56b, 542a.

~ *W przeciwstawieniu:* »razem, po społu ... jedno po drugim« (1): bo Moc z Sądem/ rázem półpołu łtać nie mogą/ musi iedno po drugim być *OrzQuin* S2v. ~

cc. »jeden po, za drugim« = *w małych odstępach czasu, ciagle, bez przerwy; identidem Calep* (13 : 11) (24) : *FalZioł* V 35; *BielKron* 225v, 306, 383v, 409v; *HistRzym* 107v, 108; *RejPos* 173; *Pátrzciefz* iesli fie tu wyłpimy/ áno iádą od gránic ieden zá drugim z nowinámi rzadko z dobremi. *BielSpr* 75v, 64; nigdy z krzyzá ten święty y doległóści nie wyprzągl: a iedná nędzá po drugiey zówždy nań biłá. *SkarŻyw* 347; *Calep* 500a; *Phil* C2.

Przysłowie: Centones ferre Yednę łęż albo baykę zá drugą powiedáć. *Mącz* 47b.

Szeregi: »jeden po (za) drugim, bez przestania (a. przestanku)« [szyk 1 : 1] (2): gdy puścili łtrzelbę/ od godziny do godziny był wielki grom/ iedni po drugich pufzczáiąc bez przełtánia/ áż ziemiá drżáła *BielKron* 315v; *Mącz* 41b.

»jeden po drugim, rychłó, wnet (a. wnetki), tuż po sobie« [szyk 3 : 2] (2 : 2 : 1): A drygye dwa dny sprawyedliwófcz ma bicz czynyona, wnet yeden po drugyem poddanym pana woyewodi Moldawłkiego spoddanich krola yegomyłófczi *MetrKor* 40/811; *FalZioł* V 17b, 34v; *GórnDworz* P7v; Ktores iednę [pociechę] po drugiey tufz po łobie miáłá. *SiebRozmyśl* G.

»ustawicznie jeden po (a. za) drugim« (2): łtał wstáwicznie półty iedne zá drugimi Stephan Woiewodá Wołóski/ profzác Krolá o rátunek przeciw Turkom *StryjKron* 657; *KochPam* 80.

W rodzaju nijakim: »jedno« [o ludziach] (1):

~ *Szeregi:* »wnet, jedno po drugim« (1): y niekiedy [małżonkowie] wnet /iedno po drugim/ álbo zarázem oboie vmieráią. *WerKaz* 304.

»jedno po drugim albo zarazem« (1): *WerKaz* 304 cf »wnet, jedno po drugim«. ~

4. *W funkcji zaimka nieokreślonego przymiotnego: pewien, jakiś, jakikolwiek; unus Mącz, PolAnt, Vulg, Cn; quidam Modrz, Vulg, Cn; ille Modrz; alius Vulg; quicumque Cn [w tym: z partykułą -że (4)] (2683) :* Mądry człówiek ieden v nich był/ Ktory rozum sierzác łtrácił. *BierEz* D3v, A2, A3v, B, E3, E4 (45); *OpecŻyw* 44v [2 r.], 49, 51, 52v, 58 (19); *ForCnR* A3, C3, D2, E2; *PatKaz II* 77v, 81, 81v; *PatKaz III* 104v, 123 [2 r.], 133, 151v, 154; *FalZioł* I 48d, 50a [2 r.], 60c, 93a, 97c (47); Był pytan [Sokrates] od iednego vbogiego czoby czynić miał ten kto mało ma á wiele potrzebuie *BielŻyw* 49, 8 [2 r.], 17, 32, 38, 41 (33); iż łiwizna iest niemoc włófow a niedóstatek ieden *GlabGad* Bv, L8, N6; *MiechGlab* *4v [2 r.], 3, 11, 14, 23 (13); *KłosAlg* Gv, G2; *LibLeg* 6/190v [2 r.], 7/10, 33v, 10/56, 58v (24); *ComCrac* 14; Item zeznal yłch paniey yedney thu na Rynku nyedawno sełłcz knaflikow łrebrnich vrznal gdi oliwą kupowála *LibMal* 1540/113, 1543/67, 69v, 74, 75 [2 r.], 75v (114); *RejRozpr* G2v, G3; *RejJóz* O7; *RejKup* b3v, b8v, d4, d4v, cc2; *RejKupSekl* a5v; *HistAl* A8, B4v, B6 [2 r.], C2, E2v (24); *KromRozm I* Cv, F4; *MurzHist* B3, G, Rv, S4; *MurzNT* 108v, *Matth* 26/69, *Luc* 15/15, *Ioann* 6/9; *KromRozm II* xv; *KromRozm III* C3; *GliczKsiąż* A3, A3v, B8v, D4v, E2 (14); *GroicPorz* A4v, bv [2 r.], f, 11v, 114v; *KrowObr* 3v, 72, 75v, 105v, 143v (10); *RejWiz* A5v, 9v, 23, 40v, 75v (11); Náiáchał też zás y oblegl [Judas] iedno miáłtho obronne [civitate quandam firmam] *Leop 2.Mach* 12/13, łe?& 21/15, 22/2, 1.Reg 16/17, 30/13, 2.Reg 12/1 (33); *KochZuz*

A4v; *RejFig* Aav [2 r.], Aa2, Aa3, Aa5, Aa7v [2 r.] (33); *RejZwierz* 5, 17v, 20, 21, 23 (15); *BibRadz* Gen 21/15, 22/2, 98d marg, *Deut* 23/12, 4.Reg 4/1 (10); *Goski* A15; *OrzRozm* A4v, B3v, E2, Ov, P4, Rv [2 r.]; *BielKron* 3v, 5v, 7v, 9, 16v (212); *KwiatKsiąż* Gv; *AEdititius iudex*, łądzia od yedney części wybrány/ Nominatus dicitur. *Mącz* 4a, 5a, 9c, 19a, b, 27b (54); *OrzQuin* F2v, O4v; *Prot* B4, D2v; *SarnUzn* E8, E8v, F4; *SienLek* 33v, 38, 54v, 61v, 62, V; *LeovPrzep* A2, A2v, A3v, D2, E3v; *RejAp* AA3, 143v; Iáko iednemu vtráthnemu/ rzekł silny lichwiarz. A kiedź ty wdy vtrácác przeštániełz. *GórnDworz* Q5, B7, D6v, D7v, H7, I7v (82); *GrzepGeom* Lv; *HistRzym* 4, 11v [2 r.], 16v, 20, 22v (107); *RejPos* 6, 80v, 81v, 102, 137v (34); *BiałKat* 236, 298v; *GrzegŚm* 8, 11; *HistLan* A3, B4v; *RejZwierz* A2v, 5v, 17v, 26 [2 r.], 31v (49); *BielSpr* 39, 49v, 54 [2 r.], 56v, 70v; *WujJud* 83v, 89, 89v, 110, 134v, 226v; *WujJudConf* 5, 11; A ták o iednę cię prozbę [*petitionem unam*] profzę *BudBib* 3.Reg 2/16, *Gen* 22/2, *Iudic* 16/7, 11, 3.Reg 2/20, 20/35 (9); *HistHel* Bv, C2, C3v, C4v, D; *Strum* E2v, G3v; *BudNT przedm* b2, b5, *Matth* 18/24, *Luc* 15/15; *CzechRozm* 7, 24, 62v, 67v, 72v (24); Przydáło się było w iednem mieścíe [*in urbe quadam*] barzo ludnem/ iż niektorego ceklarzá/ człowieká prołtego rodu/ ránił Sláchćic *ModrzBaz* 31, 52v, 59, 70v, 75, 76 (11); *ModrzBazBud* ¶6; *SkarJedn* 5, 61, 88, 139; ná iednym vmárlym doznác chćieli Rzymiánie/ czyiáby náuká lepřza była *SkarŻyw* 600, A5, 13 [4 r.], 15, 28 [2 r.], 30 (291); *ZapKościar* 1581/22v; *StryjKron* A3v, 1, 16, 130, 135 (31); *CzechEp* 53, 71, 101, 118, 192 (10); *NiemObr* 54, 55, 76, 147, 163, 177; *KochFr* 24, 30, 33, 35; *KochSz* C2; *KochWz* 136; *ReszPrz* 12, 17, 23, 42, 83, 90 [2 r.]; *ReszHoz* 123, 126, 128, 131, 133, 139; *ReszList* 141, 143, 169, 170, 171 (10); *WerGośc* 211, 218, 219, 221, 223 (8); *WerKaz* 296, 297, 300; *BielSen* 1, 5, 9 [2 r.]; *PudłFr* 10, 12 [2 r.], 25 [2 r.], 28 [3 r.], 37 [3 r.] (23); *GórnRozm* D3v, E4 [3 r.], F2v, G2v, K (8); Przychodzą mi na myśl wierřze iedné/ które Cicero ziąkiéyści komoediiey ítáréy przjwodźi *KochWr* 37, 37, 38; *Paprup* E, G, G4, I3v, K (8); *ActReg* 70, 130; *GostGosp* 62; *Phil* L4, P3; *GórnTroas* 69; *KochAp* 6 [2 r.], 9 [2 r.], 11, 12; *OrzJan* 101; *WyprPl* A2v; *LatHar* 2, 57, 67, 105 marg, 254 (17); A gdy on wychodźił z łodźi/ nátychmiałt mu zábieżał z grobow [*de monumentis*]. (marg) To iełt, z iednego, ábo z niektorego grobu Hebráifm. (—) człowiek w duchu nieczyłtym *WujNT* 140 marg, *przedm* 40, *Matth* 8/19, 9/18, s. 48 marg, 57 (41); *WysKaz* 41, 43; *JanNKar* C2v; *SarnStat* 244, 264; *WitosłLut* A3v; *KmitaSpit* Av, A3v; *PowodPr* 77 [2 r.]; Y było iedno przekłętwo w zakonie/ nie leżeć zmárłemu w grobie oycow íwoich. *SkarKaz* 386a, 3a, 6a, 39a [2 r.], 80b, 81a (15); *VotSzl* C4v; *CiekPotr* 22; *CzahTr* D3 [2 r.], D4 [2 r.], D4v, E2, K3v [3 r.]; *GostCast* 31; *SkarKazSej* 680a, 688a, 690b, 694b, 700a; *KlonFlis* A2v, Bv; *KlonWor* **2v, 5, 7, 18, 42 (7); *PudłDydo* A2; *ZbylPrzyg* A3v, B2v; *SzarzRyt* D2; *SzarzRytJSzarz* nlb 2v.

W połączeniu z imieniem własnym (197):

jeden + imię własne [szyk 12 : 4] (16): *LibLeg* 10/123, 148; *LibMal* 1550/152; Wípamyętałbych też tu yednego Diágorefá z Rotidu/ ktory myał trzech fynow *GliczKsiąż* C6v, Fv, H4, H7v; *BielKron* 68; *HistHel* D2; *SkarJedn* A*; *SkarŻyw* 189; *ZapKościar* 1580/5, 1581/21v; *KlonŻal* B3 marg; Iedná Pentefylea co v Troiey była/ Dzieięć mężow walecznych íwą ręką pobiłá. *BielSjem* 8; *Phil* O.

jeden + rzeczownik pospolity + imię własne [szyk 70 : 33] (103): *FalZioł* I 39c, 50a; *GlabGad* A3; *MiechGlab* *5, 75; *LibLeg* 10/67v, 11/95v, 157; *RejPs* 158; *LibMal* 1544/86v, 1545/102, 1548/143v, 1554/189v; *HistAl* B8; Dobrzeć thedy powyedżał Menánder Poetá yeden Grecki *GliczKsiąż* Pv,

B2v, D4v, F5, F6v, G2 (8); *LubPs* B5v, Y; *GroicPorz* bv; *KrowObr* 72, 75v; *RejZwierz* 28, 47v; *BibRadz* 3.Reg 22/8; á gdy to obaczył ieden Rzymiánin Scypio młodźy/ mowił k nim vpomináiąc ie *BielKron* 129, 27, 70, 98v, 106, 114 (28); *OrzQuin* T4; *HistRzym* 84; *RejPos* 13v, 46; *RejZwierz* 47, 50, 52v, 56, 84 (10); *BielSpr* 37v; *WujJud* 1v; *PapPan* [Hh5]; *SkarJedn* 25, 252, 263; *SkarŻyw* 35, 63, 97, 168, 188 (19); *StryjKron* 442, 642; *ReszHoz* 126; *SiebRozmyśl* H3; *KmitaSpit* Cv; *CzahTr* K3v.

jeden + rzeczownik *pospolity* + „imieniem” (37), „na imię” (30), „rzeczony” (7), „ktoremu imię (jest)” (2), „nazwany” (2), „przezwisek” (1) + *imie własne* (79): *BierEz* G4; *OpecŻyw* 25v; *FalZioł* IV 55d; *BielŻyw* 100; *LibLeg* 10/58v, 63v, 123 [2 r.], 146, 11/92v (3); Gdy tak niemogł być łswy rozpaczi zwiédzion ksiądz ieden/ przewiŕkie^m [!] Bernardin Skardoneufz [...] chćiał nad niem zaklinánia iako nad opętanem vżywać *MurzHist* P3; *GliczKsiąż* C2, C6, E, F8, H5v, Q2; Abowiem Zyd ieden Filo rzeczóny/ powieða że [Job] był zá czáfu Iakobowego *BibRadz* I 274; *BielKron* 28, 43, 46v, 62, 63v (15); *Mącz* 19a; *RejAp* 114; W Rzymie mieście sławnym/ był ieden Senat zacny/ kthoremu imie było Eufámian *HistRzym* 123, 16v, 19, 26v, 30v, 38s (11); *RejPos* 347v, 348; *SkarJedn* 264; Podobála fię łákomey Eudoxyey winnicá iedney wdowy Kállitropi názwaney *SkarŻyw* 88, 13, 62, 86, 101, 126 (23); *StryjKron* 345; Philozoph ieden ná imię Zeno Eleátes/ vžaliwłzy fię iego [Falaryjusza króla Sycylijskiego] poddánych/ [...] co celnieyřzú Sláchtę zwłázcžú młodź przeciw niemu pobudził. *Phil* K2; WSzedł Pan Iezus do iednego miáłteczká/ á niewiáłtá iedná imieniem Marthá/ przyięłá go w dom łwoy. *LatHar* 466, 685, 702.

Połączenia: »jeden coś za« (1): A ieden coś za młodźienczyk [et unus quidam iuuenis] łzedł zanim/ obleczony wprześieradło na golé ciało *MurzNT* Mar 14/51.

»jeden (nie wiedzieć) jaki« (2): *MycPrz* I C4; iż fię ták dopuścili omamić/ iednego człowieká/ niewiedzieć iákiego/ wynolžac ná mieyřee páná Chřtuřowe *NiemObr* 26.

»jeden taki« (1): popalił wieřczki y czarownice Saul/ [...] A gdy mu powiedziano o iedney tákiey/ przemienił fię w ine odzienie/ łzedł do niey w nocy *BielKron* 67v.

Wyrażenia: »jednego czasu, na, (w) jeden czas, jednej chwile, w jednej dobie« = *uno tempore*, *Mącz*; *aliquando*, *quondam* *Modrz* [szyk 133 : 72] (201 : 2 : 1 : 1) : Iedney chwile rybitwowie/ Iuž byli zecknęli łobie *BierEz* I2v; Człowiek łtáry w iedney dobie/ Niołł drew brzemię z łálá na łobie *BierEz* I3v; Oracz ná roli ktorą miał/ Sidł był w ieden czás náłtáwiáł *BierEz* Kv, I, L3, O4v, R; *OpecŻyw* 55v, 56, 58; *ForCnR* C4v; *PatKaz* II 63v, 78 [2 r.]; *FalZioł* IV 56a; *BielŻyw* 1, 16, 25, 46, 47 (23); *MiechGlab* 71; *LibMal* 1544/81, 1548/140, 1551/159, 160v, 1554/190v; *HistAl* A; *MurzNT* 103v; *GliczKsiąż* A3v, C2, C6v, C8, F8, H7v; *GroicPorz* B, kk3, pp2; *OrzRozm* 14, N4, Rv; *BielKron* 10v, 28 [2 r.], 28v, 51v, 62v (47); *Mącz* 443c; *SienLek* 95; *GórnDworz* P6, P7v, Qv, S5, Y7v (7); *HistRzym* 11, 13v, 18v, 31, 33v (24); *RejPos* 76v, 330v, 347v; *HistLan* D4; *RejZwierz* 80; *BielSpr* 43v, 44, 47, 67v; *Strum* Q2; Powieðał iednego czáfu [*aliquando*] v łtołu on wielce możny á sławny mąž/ IAN TARNOWSKI Hetman Polłki *ModrzBaz* 47, 29v, 47; *SkarJedn* 79; *SkarŻyw* 35, 58, 70, 86, 98 (41); *NiemObr* 9, 41, 148; *Phil* G, L3, Q; *LatHar* 128, 661, 703; *CzahTr* D4v, K3v, K4.

»do jednej chwile« (1): Ad tempus, Do czáfu/ álbo/ do yedney chwile. *Mącz* 3b.

»jednego dnia, (w) jeden dzień« = *in una die* (*a. dierum*) *PolAnt*, *Vulg*; *uno die* *Mącz*; *secundum diem hanc* *PolAnt* [szyk 36 : 27] (60 : 3): *BierEz* H3; *OpecŻyw* 39v, 43v, 45v, 51 v, 59 (7); *ForCnR*

Bv; *HistJóz* A3; Ieden dzień fie też przygodziło że żaden do Allexandra nie przłzedł [!] darow profić *BielŻyw* 166, 143; *LibMal* 1544/90v, 1545/102v, 1546/114, 1548/145v, 1554/183 (7); *MurzNT Luc* 5/17; *Leop Apoc* 18/8, ZZ3v; *OrzList* f; *BibRadz Gen* 39/11; *BielKron* 57v, 147v, 232; *Mącz* 219d; *HistRzym* 4v, 8, 14v, 18, 28 (13); *RejPos* 50v, 56, 117v; *BielSpr* 36v, 67v; *BudBib Zach* 3/9; *SkarŻyw* 103, 121, 161, 183, 249 (10); *ActReg* 155; *GostGosp* 80; Y słało fię dnia iednego [*in una dierum*] á on wtałpił do łodzi *WujNT Luc* 8/22; Dla tego w ieden dzień [*in una die*] przyidą plagi iey [*stolicy Babilonu*] *WujNT Apoc* 18/8, *Luc* 5/17, 20/1.

»na jednym mie(j)scu« [*o tekście, piśmie*] (12): *Diar* 48; *WujJud* 188v; *SkarJedn* 67, 90, 282; *CzechEp* 132, 296; *NiemObr* 95; *ReszPrz* 55; Y prawá Kościelne ná wielu mieścách frodze też pijánice kárác rofkázuia/ ále ná iednym mieściu ták opifuia *WerGośc* 268; *LatHar* 263; *WujNT* 551.

»jeden raz, jednego razu, jednym razem« = *olim Calep* [szyk 6 : 3] (5 : 3 : 1); *LibMal* 1544/92, 1545/96; *Górndworz* O5; Iáchálem ieden raz ná łow *HistRzym* [118]; *SkarŻyw* 87, 251; *CzechEp* 160 [2 r.]; *Calep* [728]b.

»jedna (-o) rzecz, słowo« = *unus sermo PolAnt, Vulg; res aliqua Mącz; unum verbum Vulg* [szyk 21 : 1] (19 : 3): *OpecŻyw* 74; *Leop Ier* 38/14; *BielKron* 244; *Mącz* 233a; Przyiaćielu miły/ mamći iednę rzecz táiemną powiedzieć. *HistRzym* 55, 4v, 54v, 95; *BialKat* 311; *BudNT Matth* 21/24; *NiemObr* 140; *PudłFr* 7, 53; *RybGęśli* D2v; Odpowiedáiąc Iesus rzekł im: Spytam ia też was o iednę rzecz [*unum sermonem*] (*marg*) o iedno słowo. G. Hebráifm. (-) *WujNT Matth* 21/24, *Mar* 11/29, *Luc* 20/3 [2 r.]; *WysKaz* 41; *CiekPotr* 8, 89.

α. W funkcji zaimka rzeczownego: *ktoś, ktokolwiek, pewien człowiek; bardzo rzadko: coś, pewna rzecz* (tu zaliczono nieliczne połączenia z przymiotnikami, które nie mogą być odczytane jako rzeczowniki); *quidam Modrz, Vulg; unus Vulg, Cn; ille Modrz; unum Cn* (477) : *BierEz* Bv, B2 [2 r.], D2, G2v, G3 (10); *OpecŻyw* [127], 149; *PatKaz III* 124; Iakom ya nyepzyschethl na dom slyachathnego Stanysława chrzanowskyego ziednem sobye rownem *ZapWar* 1526 nr 2346; *FalZioł* V 81v; Gdi lepak ieden łzkarady ale barzo bogaty iemu [*Dyjozenesowi*] dom fwoy prziprawny złotem vkazał, tedy onemu gołpodarzowi na twarz plunał *BielŻyw* 74, 3 [2 r.], 6 [2 r.], 16, 24, 31 (33); *GlabGad* P5; *KłosAlg* G [2 r.], G2, G2v [2 r.], G3 [4 r.], Hv [3 r.] (14); *LibLeg* 7/103; *RejRozpr* F, G4v; *RejKup* r8; *MurzHist* F4; *BielKom* C8; *GliczKsiąż* G4v, H3v, Kv, N6v, P7; *GroicPorz* cc3, kk3; *KrowObr* 138v; *RejWiz* 26v, 68, 70v, 82v, 104v (9); Odpowiedział mu Ian/ mowiać: Miłtrzu/ Widzieliłmy iednego á on w imię twoie wypądza dyiabelłtwá [*vidimus quendam in nomine tuo eicientem daemonia*] *Leop Mar* 9/37, *Mar* 10/17, *Luc* 7/41, *Hebr* 2/6; *KochZuz* A2v; IEden chudy żártuiąc rżeczé do tłułtego *RejFig* Dd2, Aa, Aa2, Aa2v [2 r.], Aa3, Aa4 [2 r.] (66); *RejZwierz* 2, 2v, 5v, 9, 10(26); *BibRadz Gen* 19/17, *Act* 19/32; *OrzRozm* D2v, Tv; byli iedni co rádzili áby Krol z kilká thyłięcy wybránych ludzi gdzie ná łtronie łthał *BielKron* 307, 68v, [84²], 160, 194v, 243v (12); *Mącz* 43b, 52a, 59a, 93d, 117a (27); *Prot* B4v, C3; *SarnUzn* D3, Fv; *SienLek* 55; *LeovPrzep* B2; powiedziałbych ia tobie o iednym/ kthory fie v Twárdowłkiego vczył *Górndworz* T4v, D8, E3v, E6v, E8, Fv (41); *HistRzym* 12v, 14v, 96v, 114, 114v; *RejPos* 24, 160v, 206, 247v, 280, 324; Iam to łłyfzał od iedného. *BialKat* 298v, 106, 186; *HistLan* F5v; *RejZwierc* 39, 43v, 50, 56, 78² (14); *BielSpr* 38; *BudBib* 1.Reg 16/4; *HistHel* ktv; *BudNT przedm* c5, Hh4, Ii6; *PaprPan* [Hh5]v, Iv; *ModrzBaz* 50, 54v, 61, 88, 107v, 142v; *SkarŻyw*

28, 70, 98, 141, 196 (20); *CzechEp* 28, 335; PRołozono iednéy wielkiémi prózbámi/ Nie powiem o co *KochFr* 23; *KochSz* A3v; *PudłFr* 15 [2r.], 16, 20 [2 r.], 30, 31 (13); *GórnRozm* Cv, E3v, F4v, H, Hv (8); *KochWr* 34; *Paprup* Cv, D4v, G2, G4, I2 (7); *ActReg* 23, 140, 156; *Phil* B3, E4, F4, G3, I3 (7); *KochAp* 12; *LatHar* 522, 701, 713; przybiegłzy ieden [*procurrens quidam*]/ y vpadłzy ná koláná przed nim/ pytał go *WujNT* *Mar* 10/17, *Matth* 19/16, *Mar* 15/36; *SarnStat* 1297; *KlonKr* A4; *SkarKaz* 314a, 384a, 422b; *CzahTr* L2; *SkarKazSej* 697b; *KlonWor* 16, 31, 33.

W konstrukcji przymkowej: jeden z + G sg nazwy miejscowej oraz G wyrazów bliżej określonych: „miasto”, „ziemia”, „wysep” (z przydawką przymiotną lub nazwą miejscową) na oznaczenie mieszkańca danego miasta, ziemi wyspy (17): *Britannicus* a *Brito*. *Yeden* z *Angelskiey* *ziemie* *Mącz* 27a; *Parius*, *Ieden* ztámtego *wyłpu*. *Mącz* 281a, 22d, 38d, 46d, 62c, 66d (14); *Brát* *ieden* z *Ruśi* *wálfz*/ *niczym* *innym*/ *iedno* *miłością* *wśzech* *was* *znákomity* *ná* *świećie*. *OrzQuin* A4; *iáko* *theż* *był* *Páweł* *s.* *vczynił* *iednemu* *s* *Korintu*/ *iáwnym* *grzechem* *zárázonemu*/ *iż* *go* *wyrzucił* *s* *łpolecźności* *wiernych* *Páńskich*. *RejPos* 214v, 328.

Połączenie: »jeden stamtąd« [*u Mączyńskiego* *na* *oznaczenie* *mieszkańca* *jakiejs* *ziemi* *lub* *miejscowości*, *której* *nazwa* *znajduje* *się* *często* *tylko* *w* *tekście* *łacinskim*](62) : *Co* *et* *coos*, *Insula* [...] *Cous*, *Yęden* z *tamtąd*. *Mącz* 58b; *Garamantes*, *populi* *Lybiae* *unde* *Garamantius*, *et* *Garamantes*, *Yeden* ztámtd. *Mącz* 142c; *Hetruscus*, *Yeden* ztámtd *álbo* *co* *k* *tey* *kráyinie* *należy*. *Mącz* 155c, 25c, 30c, d, 37a, 50d (62).

Wyrażenia: »jedna« = *jedna rzecz*, *coś* (1): *O* *pierzćięniuc* *ią* *nic* *niewiem* *Aleć* *Xáncie* *iednę* *powiem* *BierEz* D4.

»jeden gdzie na świecie« (1): *Usquam*, *An* *quisquam* *usquam* *gentium* *est* *aeque* *miser*, *Yzafz* *yeden* *gdzie* *ná* *świećie* *yeft* *ták* *nędzny* *yáko* *ya*. *Mącz* 509b.

5. *Jedyny*, *wylączny*; *unus* *Vulg* (442) : *Nie* *ledá* *kto* *ią* [*tę* *niemoc*] *może* *wzmoc*: *Oprocz* *lekárstwá* *iednego*/ *By* *doftał* *łercá* *małpiego*. *BierEz* Qv, D3v [2 r.]; [*o* *Matce* *Boskiej*] *yłz* *to* *yeft* *yedna* *panna* *od* *uyekow* *wboftwye* *łthworzona* *PatKaz* II 51; *TarDuch* B7v; *FalZioł* II 20b; *BielŻyw* 165; *GlabGad* Fv; *RejPs* 38v; *RejJóz* D; *SeklKat* D3; *RejKup* o6v; *KromRozm* II m4v, q4; *KromRozm* III M2v; *GliczKsiqż* E2v, Q; *O* *yednę* *łlátę* *moyę* *los* *s* *łobą* *rzucili*. *LubPs* F2; *ty* *vłty* *tylko* *Páná* *Kryftuła* [...] *wyznawálfz*/ *álego* *przedię* *zá* *iednego* *y* *dołkonálego* *zbáwićielá* *niemálfz* *KrowObr* 60, 70, 71v, 155, Ss2v (12); *RejWiz* 109v; *Leop* *Deut* 6/4, 1.*Cor* 8/6 [2 r.], 1.*Tim* 2/5 [2 r.], *Iac* 4/12; *BibRadz* *7, *Is* *arg*, *Luc* 10/42; *Vránákontes* *niedálf* *połtom* *do* *miáftá* *wchodzić*/ *tylko* *przed* *fortą* *ie* *odpráwował*/ *kthora* *iednálfz* *była* *w* *mieście* *BielKron* 249v, 39, 44, 155v, 254v, 442 (7); *GrzegRóżn* B4, Cv, C3, D4v, E2v (9); *Królestwo* *Polłkié*/ *ieft* *iedno* *w* *Sármácyéy* *Páństwo*/ *włáfnemu* *Krółowi* *łwemu*/ *wolnie* *wybráne^{mv}*/ *z* *łáski* *Bożéy* *przez* *kápláná* *poddáné* *OrzQuin* [Aa6], I2; *Prot* B; *SarnUzn* A4v, D3v, D4v, E6v, G3v (7); *SienLek* 28; *człowieká* *ináčzey* *vczeni* *ludzie* *ná* *prędce* *nie* *wykládaia*/ *iedno* *ták*. *Ieft* *práwi* *człowiek* *żwirzę* *iedno*/ *ktore* *łie* *łmieie* *GórnDworz* Ov, E7; *iam* *Mierniká* *w* *Polłzce* *nigdy* *nie* *widział*. *łyłzałem* *o* *iednym* *ná* *Podgórzu*/ *ále* *y* *ten* *iuz* *był* *vmárl* *GrzepGeom* K4v; *RejPos* 106; *BiałKat* 123v, 183v, 361; *KuczbKat* 275 [2 r.]; *WujJud* 231v [2 r.], Mm8; *WujJudConf* 23, 57v [2 r.], 58, 119v; *RejPosWstaw* [143⁴]v; *BudBib* *Ps* 26/4, *Is* 51/2, *Eccli* 24/28; *BiałKaz* E3v, Fv [3 r.]; *iż* *ony* *łłowá* *o* *Dawidzie* *y* *inłzych* *wedle* *ćiałá* [!] *nápiłáne*/ *łá* *łwiádecťwem* *y* *iedną* *podporą*

kroleństwá duchownego Chriřtuřowego *CzechRozm* 193, 6, 8v, 13, 147, 158v (20); *SkarJedn* 41, 281 [2 r.]; *KochDryas* A2; *KochOdpr* C3; *SkarŻyw* 152, 179, 183, 189, 231 (9); Owřzem iáko zá ieden řkráyny żywy/ weřłowy kořztowny kámién y fundáment/ one⁸⁰ [= *Jezusa Chrystusa*] nam dáć raczył *CzechEp* 290, 6, 15, 118 [2 r.], 169, 225 (27); *NiemObr* 100, 108; *KochSz* C3v; *ReszPrz* 16, 108 [2 r.]; *PudřFr* 42, 75; *KochWr* 23; *GostGosp* 155; Iedneř mam wolnoř w řwéy ciężkiéy niewoli/ Ze řie wřdy mogé náplákáć do woli. *KochFrag* 24; *LatHar* 90, 380; ten iest ieden y práwy pořrednik. *WujNT* 724, *Matth* 19/17, s. 375, 388, 716, 722 (28); *WysKaz* 3; *SarnStat* 340; *PowodPr* 5, 28 [2 r.], 40, 72; *SkarKaz* 156b [2 r.], 274b, 385b; *GosřCast* 6.

jeden między kim (1): Therřites był iedne^m miedzy Pany Grecřkimi ná Troiańřkiewy woynie: ktory iř był řzpetny y řłupi/ przeto y teras Therřitá tákíe⁸⁰ zowá. *ModrzBaz* 40 marg.

O jedynym potomku [w tym o Jezusie Chrystusie (12)] (42): iřz iuř przez řmiertz od řwego milégo řyna byla opuřřczona/ ktorégo ona iednego miała. *OpecŻyw* 150v, 158; *March*² D4; *GliczKsiąř* E4 [2 r.]; *BielKron* 178v, 212, 253, 259, 275 (6); *HistRzym* 28v, 90, 112; *RejPos* 105v, 171 [2 r.], 179v, 220 (8); *BiałKat* c; *KuczbKat* 15; *RejZwierc* 34, 274; *BiałKaz* G4v; *BudNT* K7; *CzechRozm* 33, 39v; *SkarŻyw* 50, 103 [2 r.], 183 [2 r.], 286, 298; *StryjKron* 427 [2 r.]; *NiemObr* 104; *WujNT* 867; *SarnStat* 659. Cf »jedenże syn u matki«.

W przeciwwstawieniach: »wszytek (7), wiele ... jeden« [szyk: 4 : 4] (8): wřzyřcy dawáli chwałé iednemuř żywiáczemu ná wieki. *RejAp* 53v; *GórnDworz* R; *CzechRozm* 210v; *SkarJedn* 39; *KochOdpr* B2; *KochPhaen* 10; *KochPieř* 32; *WujNT* 51.

Pořczenia: »ledwe jeden« (1): Nieřyzné w cnoté to tám były látá/ [w czasie potopu] Gdzie ledwé ieden ze wřzyřkiégo řwiátá Náleřion/ co go Bóg wćále zachowař *KochPieř* 32.

»on jeden« [szyk 18 : 6] (24): *KrowObr* 67; Tákże y Zydowie záprzeli řię onego iednego prawdziwego Bogá/ zakonu y Prorokow/ Oycá Pána nářzego Iezuřá Kryřtuřá *GrzegRóżn* G2v, D, Dv, E4 [2 r.], F2, G3v (17); *SarnUzn* B5; *CzechRozm* 6, 13v; *SkarJedn* 82; *SkarŻyw* 183; *SkarKaz* 40a.

»jeden sam« [szyk 29 : 19] (48): *OrzRozm* Mv; *BielKron* 200v; *GrzegRóżn* C2, E3v, E4v [2 r.], F3v, G2 (14); *SarnUzn* G5; *RejAp* 77, 191v; *GórnDworz* C4; *RejPos* 217v, 220, 240; *KuczbKat* 335; *RejZwierc* 34; *WujJudConf* 55; *HistHel* B; Gdyř ich [anjoły] przedřię nie odtego piřmo názywa/ żeby to řłowo [*Elohim*] ořoby znaczyřło/ ále od mocy/ ktorá od iednego řámego Bogá wřzechmogácego biorá/ y ktorá wykonywaiáć rořkazánie iego pokázuiá. *CzechRozm* 16, 3v, 25, 33, 39v, 202v (11); Iř řam Bog ieden ma być chwálon/ iest nápiřano w piątych Księgách Moyřeřszowych Pána BOgá twego chwálić y iemu řámemu řłuzyc będzieř. *CzechEp* 239, 129, 239, 249, 282; *NiemObr* 127, 141; *KochPhaen* 10; *SkarKazSej* 690a. Cf »jeden sam w sobie«.

teol. »jeden sam w sobie« (1): ále iř ieden [Bóg] iest z řáme⁸⁰ řiebie/ y řam w řobie: oporcř ktore⁸⁰ řadnego inřzego tákíego iemu rownego y podobnego niemář *CzechEp* 272.

teol. »jeden z samego siebie« (1): *CzechEp* 272 cf »jeden sam w sobie«.

»jeden taki« [szyk 7 : 1] (8): *BielKron* 95v, 465v; *KochPhaen* 10; Sniég řye niechay zátrřzyma w řwym řimnym obřłoku/ Ieden tylko tákí dzieř do cáłégo roku. *PudřFr* 66, 70; *GosřCast* 6. Cf »jeden taki czasow swoich«.

»ten jeden« [szyk 33 : 4] (37): *RejPs* 110v; *GliczKsiąż* C3v; *BielKron* 91v, 253; Abowiem zniŕczywŕzy y obáliwŕzy ten ieden Krzeŕciiańki fundament/ że ieŕt ieden Bog nie inŕzy kthory/ ále Pána náŕzego Iezulá Kryŕtuŕá Oćiec *GrzegRóżn* G4, Dv, F3v, G4v, L2, M4 (12); *GórnDworz* O2; *HistRzym* 28v; *RejPos* 171, 220, 337v; bo ia mam zamkow íam niewiem co/ á ták ten twoy ieden mogłby íe miedzy nimi ták bárzo zábłákáć żebych go ia nigdy nie wŕpomionáŕ *RejZwierc* 98v; *CzechRozm* 6 [3 r.], 33, 39v, 210v; *SkarJedn* 41; *SkarŻyw* 152, 298, 353; *CzechEp* 245, 284; *NiemObr* 104; *GórnRozm* M4; *SkarKaz* 274a.

»(jedno) tylko, jedno jeden« [szyk 54 : 28] (60 : 22): *OpecŻyw* 81; *MetrKor* 40/813; *MiechGlab* 20; *WróbŻolt* Q3; *RejPs* 110v; *RejKup* S; *LibMal* 1554/ 188v; *GliczKsiąż* C3v; *LubPs* G2v; *KrowObr* 70, 91v, 126, 158v, 178v (8); á íż żadny inŕzy nie ieŕth Bog iedno ieden [nisi unus]. *Leop* 1.*Cor* 8/4, *Mar* 10/18; *BibRadz* I 86 marg, 1.*Reg* 22/20, 2.*Par* 32/12; *OrzRozm* Mv; *BielKron* 178v, 212, 275; *GrzegRóżn* L2, M4v; *SarnUzn* B2, Dv, [F2]; *RejAp* 7, 77, 181v, 191v; *GórnDworz* O2; *GrzepGeom* A4; *HistRzym* 28v; *RejPos* 179v, 217v, 240 [2 r.], 337v, 343; *RejPosWiecz*² 92v; *KuczKat* 335; *RejZwierc* 9v, 98v; *WujJud* 57v; *WujJudConf* 57v, 115v; *BudNT* Hh4; *CzechRozm* 13, 19v, 29, 202v; *SkarJedn* 38, 39; *KochOdpr* B2; *KochPs* 212; o iednę tylko łáŕkę proŕzác/ áby go głowá do ziemie [...] obroćili. *SkarŻyw* 601, 566; *StryjKron* 427 [2 r.]; *CzechEp* 111, 179, 234, 248, 313; *NiemObr* 111, 121; *PudłFr* 66; *GórnTroas* 42; *LatHar* 380; *WujNT* 51, 78 marg, *Mar* 10/18, s. 305, 1.*Cor* 8/4; *SarnStat* 659; *PowodPr* 34; *SkarKaz* 156b.

Przysłowie: Iedenże tylko ípoŕob człowiekowi íeŕt/ vrodzić íe: á zgináć/ ták wiele *KochOdpr* B2.

Wyrażenia: »jeden taki (a. takowy) czasow swoich (a. naszych)« (2): íż ieden tákowy czáŕów twoich poetá [o *Janie Kochanowskim*] był w Polfcze *KochCzJan* A2v; *KochFragJan* 3.

teol. »jeden w jednoŕci (a. jedynoŕci Boŕtwa)« (2): *SarnUzn* C8v; Czegoć rácz dopomagáć wŕzechmogácy Bog troiáki w ofobach/ á ieden w iedynoŕci Boŕtwá *RejPos* A6v.

teol. »jeden Bog na niebie i na ziemie (a. wszędzie)« (3) : íż ieŕt ieden Bog ná niebie y wŕzędzye/ ktory wŕzythkimi rzeczámie władnie *BielKron* 11; *SkarŻyw* 70; *ReszPrz* 75.

»jedenże syn u matki« (1): otho vmárły był wynoŕzon/ kthory był iednymże íynem v mátki íwoiey/ kthora byłá wdowá *RejPos* 220v.

»jeden (taki) na ŕwiecie, na ziemie; ze wszytkiego ŕwiata« [szyk 10 : 1] (9 : 1; 1): Abowiem ktory ieŕt iny (lud ná ziemie) íáko lud twoy Ífráelŕki/ narod ieden ná ziemie [genus una in terra] do ktorego przyŕŕedł Bog *Leop* 1.*Par* 17/21; *BielKron* 95v, 264 [2 r.], 465v; *GórnDworz* C4; ÍAko Fenix ieden ptak ná íwiecie íe rodzi/ Ták z nim rowno ten to náŕz zacny Háłká chodzi *PaprPan* D3v; *KochPieŕ* 32; *PudłFr* 70; *SiebRozmyŕl* [A2]; *GosłCast* 6.

Szeregi: »jeden a (i) jeden« (2): *GrzegRóżn* B4; Bo íáko rzekł ieden ieŕt Bog Oćiec/ tákó teŕz rzekł Ieden ieŕth Pan Kríŕtus. Ieden á Ieden *SarnUzn* [G2].

»jeden, (a) jedyny« (2) : *BielŻyw* 54; Dofyc nam ieŕt wierzyć á wiedzieć y wyznáwáć/ íż tylko iedno iedyne Boŕtwo ieŕt/ á w tym Boŕtwie záwierá íe Oćiec y Syn y Duch íwięty. *RejAp* 7.

»jeden i ostatni« (1): zoŕtáŕá im íeŕtce byłá iedná y oŕtátnia/ á tá więtyŕza y moŕnieyŕza Sudowitŕka Zięmiá *StryjKron* 300.

»jeden i (albo) sam« [szyk 8 : 1] (9): *KrowObr* 41v; *GrzegRóżn* K, Lv [2 r.], L2; *SarnUzn* F3; Iż ieden tylko y łam ieft Bog prawdziwy Bog oćiec: ábo iż iedyną łamą iłtnością ieft Oćiec/ Bog on Izraélłki/ Bog Abráhámow/ Izáákow/ Iákobow *CzechRozm* 19v; *SkarJedn* 21; *CzechEp* 130.

»jeden i tenże« (2): Y iako zówždy był/ y ieft ieden y tenże Bog/ y ieden duch łtáteczny á nie odmienny. *BibRadz* I 353v; *BiałKat* 201.

6. *Ten sam, taki sam, wspólny z kim, rowny komu, jednakowy; jednoznaczny; jednolity, jednorodny, niepodzielny, nie rozdrobniony, nie złożony z części, tworzący jedną całość; idem, unus* *Mącz*, *PolAnt*, *Modrz*, *Vulg*, *Cn* [w tym: z partykułą -że (126), z partykułą -ci (6)] (2893) : *March*¹ A3; *BierEz* H3, I4v, K, K2, Mv (8); *OpecŻyw* 85; *ForCnR* C3v; *PatKaz III* 116v, 125, 128v; Odpowiedzwał Iozef/ ten krolewłky ieden ieft *HistJóz* B2, B, C2 [2 r.]; *TarDuch* B6; *FalZioł* I 11b, II 12a, 21a, 23v, IV 24c (15); *BielŻyw* 15, 169, 170; *GlabGad* C4, E6, E8, F6, H5v (7); *MiechGlab* 22, 49, 60, 65; *WróbŻołt* ff4v; *LibLeg* 6/190, 7/99, 8/161, 10/61v, 66v (9); *RejPs* 147v, 216; *ComCrac* 15v; *LibMal* 1543/69v; *SeklWyzn* b2; *RejJóz* M3; *SeklKat* M4v; *RejKup* c7, ee6v; *HistAl* I5v; *KromRozm I* Gv [2 r.], M2v, N26; *MurzNT* A4, 43v, 96; *KromRozm II* a4v, q2; *KromRozm III* A5, A5v, A6v, A8v [2 r.], C2 (25); *Diar* 75, 85, 97; *DiarDop* 104 [2 r.]; *GliczKsiąż* C5, F; *LubPs* O, V5v, Y4; *GroicPorz* a3, b4v, kv, f4v, t3v (15); *GroicPorzRej* C4v [2 r.]; *KrowObr* A4 [3 r.], 12v, 15v, 17v [6 r.], 38v (27); *RejWiz* [A8]v, 79v, 94, 114 [4 r.], 148v, 160; Y załz garnczárz niema gliny w mocy/ áby z iednej [ex eadem] bryły wczynił iedno naczynie ku poćciwołci/ á drugie ku zelżywości *Leop Rom* 9/21, *B4v, *Gen* 1/9, *Ex* 25/35, 26/6, 36/13 (15); *OrzList* d3v [2 r.], c; *UstPraw* E2v, F4, I3, I3v; *RejFig* Aa3, Cc7, Dd3; *RejZwierz* 105, 143v; *BibRadz* *5v, *Gen* 1/9, I 2b marg, *Gen* 11/6, I 86b marg [2 r.] (21); *OrzRozm* H3, K2 [3 r.], P4, Q2v; *BielKron* A5v, 7v, 10v, 33, 39 (36); *GrzegRóżn* F3v, M3v [2 r.], M4, Nv; *KochZg* A2; In eadem sententia stare, W yednym mniemaniu trwác. *Mącz* 417b, 55a, 56a, 59c [2 r.], 61a, 62b (55); *OrzQuin* A3, B2v, B3 [5 r.], B4v, D2 (20); *Prot* Av; *SarnUzn* B5 [4 r.], C5v, C6v, C7v, D2 [2 r.] (35); *SienLek* 18v, 31, V2; *LeovPrzep* A2; *RejAp* 7 [2 r.], 52, 144, 145v, 146 (8); *Górndworz* C6v, D3, F4v [2 r.], I5, N2 (18); *GrzepGeom* F, F4, F4v [4 r.], G, G2v [3 r.] (33); *HistRzym* 30v, [39]v [2 r.], 129, 132v; *RejPos* 76v, 144, 149v [2 r.], 150v [4 r.], 151 [2 r.] (20); *RejPosWiecz*² 94 [8 r.]; *RejPosWiecz*³ 98v; *BiałKat* b2v [2 r.], 108v [2 r.], 111 [3 r.], 118v, 126 [2 r.] (14); *BielSat* Gv; *GrzegŚm* A3, A4 [2 r.], 18, 19, 23, 66; *HistLan* F2v; Też ie miánuią *Coniugium*, to ieft Złączenie: iż włafna Zoná z Mężem fwoim/ iákoby w iedno sie iárzmo łprąga [!] *KuczKat* 250, 5, 15 [2 r.], 30, 45, 75 [5 r.] (15); A gdzie fie iuz łzczyrość á práwa miłość miedzy przyciáoły zámnoży/ [...] iuz tám iedná máietność/ iedná życźliwość/ iuz włzythko łpołne *RejZwierz* 90, 9v [2 r.], 10, 11v, 19, 26v (23); *BielSpr* 13, 29v, 74; *WujJud* A3, A5v, B6, 2, 6 (37); *WujJudConf* 10v, 12 [2 r.], 44v, 116 [2 r.] (10); *RejPosWstaw* 143v, [143²]v [5 r.]; *BudBib* b3, *Gen* 1/9, 41/11, 2.Reg 17/8, *Ier* 32/39 (9); *HistHel* Cv; *Strum* F; *BiałKaz* B4, F [4 r.], Fv [2 r.], F2, I, Lv [2 r.]; *BudNT przedm* b2v, *Luc* 12/52, *Eph* 2/18, *Apoc* 17/13; *StryjWjaz* A3v; Tu iedny łłowá żydowłkie/ dwa tłumácze choć iednym wyrozumieniem przekłádáią/ iednák łłow/ nie iednákich vżywáią *CzechRozm* 128, 2, 41, 47v marg, 48, 64v (42); *PaprPan* C2, Q2, V2 [2 r.], Cc; *ModrzBaz* 32v [2 r.], 51, 62, 63, 63v [2 r.] (38); *SkarJedn* A3v, A4v, A6v [3 r.], 6, 7, 17, 18 (122); *KochOdpr* C2, D2; *Oczko* 4 [4 r.], 7v, 9v [2 r.], 18, [41]v, [43]; *Calag* 89b; *KochPs* 101, 159; *SkarŻyw* A3v [2 r.], 29, 59 marg, 91, 120

[3 r.] (35); *KochTr* 8, 25; *StryjKron* 105, 160, 161 [2 r.], 275, 300; *CzechEp* 13 [3 r.], 28, 36, 59, 169 (10); *NiemObr* 13 [3 r.], 42, 49, 118, 134 (12); *KochEpit* A2v; *KochFr* 27, 47, 76, 132 [2 r.]; *ZapKościar* 1584/43; *KochPhaen* 8, 15, 19; *KochSz* A3, C2v; *ReszPrz* 9, 14 [2 r.], 16, 28, 54 [2 r.] (15); *ReszHoz* 128, 130; *ReszList* 155, 179, 184 [3 r.], 185, 186 (8); *WerKaz* 303 [2 r.]; *WisznTr* 18; *ArtKanc* H6v; *BielRozm* 8; *GórnRozm* B2, B2v, B3v, H2v; *KochProp* 16 [2 r.]; *KochWr* 22 [2 r.]; *Paprup* F4; *ZawJeft* 34, 42; *ActReg* 17, 20, 84, 125, 171; *Calep* 214a, 232a, [263]a, 298a, 326b [2 r.] (16); *GostGosp* 56, 74, 98, 106, 118 (12); *Phil* B2; *GórnTroas* 37, 39; *GrabowSet* B4v, X3; Iedenże to Bóg co y chmury zbiera/ Y co rozświećá niebo łośńcem złotym. *KochFrag* 18; *OrzJan* 10, 63, 113; *LatHar* 91, 376, 511 [3 r.]; *KołakCath* C2v; *WujNT przedm* 22 [2 r.], 40, s. 30, 78, 212 (36); *WysKaz* 6, 9; *JanNKar* Av, C; Iedno łoś prawo łtanowi/ áby naród dla rozmáitości praw nieftał łoś *monstrum*, cudem o wielu głów. *SarnStat* 49, 48, 51 [2 r.], 77, 84, 111 (79); *ZapMaz II G* 97/89v; *GrabPospR* K3, M3v; *KlonKr* A2; *KmitaSpit* B; *PowodPr* 28, 34, 39, 54, 57; *SkarKaz*)(2v, 4a, 8b, 40a [5 r.], 45b (41); *CzahTr* C, D3v; *GostCast* 68; *SkarKazSej* 664b [2 r.], 671a, b [12 r.], 672b [7 r.], 673a (55); *KlonFlis* Ev, F, G3; *KlonWor* 51; *PudłDydo* A4, B4; *ZbylPrzyg* B4v.

jeden komu (7): botz iedná bolełtz ieft nama obiema. *OpecŻyw* 147; *GliczKsiqz* E7; *BibRadz* *2v; *HistHel ktv*; wiárá zboru tákowe⁶⁰/ nie byłáby iedną wiárą: y Pan ieden Iezus Chrístus/ nie byłby teź włyftkim iednem Pánem. *CzechRozm* 78; *ModrzBaz* 56v; *SarnStat* 1025.

jeden między kim (4): á o ktorých iedná Wiárá/ y iedno wyznánie/ iedno ferce/ y iedny wftá być máią/ miedzy włyftkimi ná świcie Chrześciány. *SkarJedn* 349.

jeden nad kim (1): Poczynicie łobie wedle liczby Kfiążąt Filiłtyńfkich pięć zádnic złotych/ y pięć myfzy złotych/ ábowiem iednoź ieft karánie nád włythkimi wámi [*quia plaga una est omnibus illis*] *BibRadz* 1.Reg 6/4.

jeden z kim (158), *z czym* (8): *MiechGlab* **v; *RejKup* m3; *KromRozm I* L4v; *MurzNT* 174 marg; *KromRozm II* b2v; *KromRozm III* A8v [3 r.], B2v, C4v [2 r.], E3, E6v (11); *LubPs* 0, S3; *KrowObr* 48; *Leop Ioann* 14 arg; CHodorowfkich to ieden/ dom z Zorawińfkimi *RejZwierz* 83v; *OrzRozm* D3v; Ięzyk Szwecki ieden ieft z Gotfkim z Duńfkim y z Nordweyfkim miefzány z Niemcy. *BielKron* 294, 71, 195 [2 r.], 291, 293v, 304 (15); *GrzegRóżn* L4, N2v; 370d, 416d; *OrzQuin* P2; *SarnUzn* B4, B4v, C5, D2v [2 r.], D6 (13); *RejAp* 52 [2 r.], 66v; *GórnDworz* E6v; *RejPos* 34v [2 r.], 90, 287v; *RejPosWiecz*² 92v; *BiałKat* c, c3v, 8v, 21, 86 [2 r.] (11); *KuczKat* a2, 15 [2 r.]; iż Syn ieft prawdziwy Bog/ á ieden w iednoftáynym Bołtwie z Oycem y z Duchem łwięym. *RejZwierz* 11v, 11 [4 r.], 243; *WujJud* 25, 56, 234, 236; *WujJudConf* 23v [2 r.]; *MycPrz* II D; *BudNT przedm* b8v; *CzechRozm* 12, 12v, 14, 66; *KarnNap* D3; *SkarJedn* 286, 375, 376; *SkarŻyw* 2, 91, 125, 251, 278 (9); *StryjKron* 36, 46, 205 [2 r.], 507, 577; *CzechEp* 140, 141, 146, 179, 186; *NiemObr* 95, 100, 101, 108, 126, 127; *ArtKanc* B12; *KochCz* B2v; *LatHar* 63, 156, 227; *WujNT* 305, 306, 323, 350, 365 [2 r.] (12); *JanNKar* A4v; C troie: piérwłzé z Łacińfkim iedno/ iáko nie *JanNKarKoch* Ev; *SarnStat* 49, 540, 1011 marg, 1020 marg; *PowodPr* 41; *SkarKaz* 117a [2 r.], b, 118a, 244a, 276a (15); *SkarKazSej* 684b, 690a.

W przeciwstawieniach: »jeden ... wszy(s)tek (286), rozny (52), wiele (23), rozmaity (14), *wszen (5), mnostwo (3), inny, inszy, odmienny« [*szyk* 128 : 260] (388): *FalZioł* I 39c; *KłosAlg* E3v, 34 [2 r.]; *KromRozm I* O3; *KromRozm III* G3v [2 r.], I2v; *KrowObr* 201; *Leop Ex* 26/11, *Ios* 7/22, 4.*Esdr*

8/7, *Ez* 37/24, 3.*Mach* 7/2; *OrzList* a4; Ieden Bog y Oćiec wżytkich/ który ieft nad wżytki rzeczy *BibRadz Eph* 4/6, *2v, *Gen* 11/6, 40/5, 1.*Mach* 9/58, 1.*Cor* 10/3, 4, 17; *OrzRozm* T3v; aby iedná wiára od wŕyfłtkich Krześcijan wyznawaná była *BielKron* 207v, 7v, 80, 99, 101v, 202 (10); *GrzegRóżn* L, Mv; *Mącz* 237d; *OrzQuin* A4, L, Y4; *Prot* Av, Cv; *RejAp* 68v [3 r.]; *GórnDworz* I5, Lv, Kk5v; *RejPos* 37 [2 r.], 103, 140v, 185v; *RejPosWiecz*³ 96v, 99 [2 r.]; *BiałKat* 6, 361; *BielSat* 4v [2 r.]; *KuczbKat* 60, 165, 245; *RejZwierc* 9v, 211v, 216, 259; Zásię/ iáko z wielu žiarnek ieden chleb czyniá/ á z wielu iágod iedno wino zlewaiá *WujJud* 258, 13, 33, 132v, 185; *RejPosRozpr* c3; *RejPosWstaw* [143²]v [3 r.]; *BudBib* 1.*Mach* 9/58; *HistHel* ktv; *BudNT Act* 19/34; *CzechRozm* 78, 89v, 108v [2 r.], 115; *KarnNap* D3v [2 r.]; Wżem ludźiom ieden Oćiec ácz go zániedbáli. *ModrzBaz* 56v, 25, [38]v, 43v, 56v [2 r.], 67 [2 r.] (24); Ceremonie rozne w iedney wierze nie łzkodzą. *SkarJedn* 250 marg; miey ie zá ludzie inney wiáry/ á nie tey która iedná ieft *SkarJedn* 384, A2v, A3, 2, 18, 20 (18); *KochOdpr* C2; *Oczko* 25v; iedno máiá [ludzie] przyrodzenie/ ále nie iednákowá moc y dowćip. *SkarŻyw* 33, 129, 206, 490, 537; *StryjKron* 46, 290; *NiemObr* 14, 36; *ReszPrz* 15, 16, 94 [3 r.], 103; *ReszList* 166; czemu y Dawid Prorok iednego wierzśá Pńálmow fwoich/ częŕŕto/ bądź w iednymże Pńálmie/ bądź w rozmáitych vżywa? *LatHar* 511, 184, 199; Lecz teraz ácz wiele członkow/ ále iedno ćiáło. *WujNT* 1.*Cor* 12/20, s. 84 marg, 222, 364, *Act* 19/34, *Rom* 12/5 (21); *JanNKar* Gv [2 r.]; A gđzieby ŕie wżyfcy ná ieden Dekret zgodźić nie mogli/ tedy przy wietźey częŕŕci konkluzya zołtáwác ma. *SarnStat* 47 [*idem* 151]; GDyź pod iednym Kŕŕiáźęćiem y iedná głowá/ iedenże lud/ róžnych praw nie miałby mieć *SarnStat* 51, 46, 47, 51 [2 r.], 57, 111 (27); *GrabPospR* L2v, M2; *PowodPr* 71; *SkarKaz* 549b [2 r.], 550b; *CiekPotrHerb*)?(2v; *CzahTr* D3; *GoŕCast* 68; *SkarKazSej* 671b, 672b [3 r.], 683b [2 r.], 694b; Mieŕŕiáć w w [!] odmienney w iedney twarzy chodzi/ Wđźięczna Iutrzenká y ŕłonce przywodzi. *SzarzRyt* D3v.

Połączenia: »jeden co i« (1): LAN POLSKI, ták rozumiém, że iest ieden pomiar co y Fráncuŕkięgo. *SarnStat* 283.

»(po)ŕpołu jeden« [szyk 2 : 1] (2 : 1): ále obrzećcie ŕie będyem ŕpołu ieden lud. *BielKron* 15v; *RejAp* 66v; Oto zli y dobrzy ŕpołu ŕá w iednym koŕćiele. *WujNT* 57.

»jeden taki« = *taki sam* [szyk 4 : 1] (5): Sońka, miara iey ieft iedna taka. *FalZioł* V 103v, V 103v, 104 [2 r.]. Cf »taká jednę«.

»taká jednę« = *tyleź* (1): Wezmi [...] maŕtiki poł łota/ kadzidla poł łota/ ŕzafranu taká. 5. iednę *FalZioł* V 112v.

»ten(że) jeden« [szyk 8 : 1] (9): *MiechGlab* [89]; *SarnUzn* C6v; *WujJud* 38; iź toź iedno ŕłowo ináczey v Sámuelá á ináczey w Pńálmie [tłumacz] przełožył *CzechRozm* 128v, 47v; *SkarŻyw* 403; *WujNT* 115, 773; *SarnStat* 1012.

»jeden tylko, tylo, jedno« [szyk 5 : 3] (6 : 1 : 1): teź wżytek koŕcioł nie ma iedno iednę głowę *WróbŻołt* ff4v; *KuczbKat* 75; *BielSpr* 11; *WujJudConf* 116 [3 r.]; iź iedná tylko ieft Boŕka iŕtnoŕć z trzemi oŕobámi *CzechRozm* 18v; *SkarJedn* 158.

»ustawicznie, zawsze jeden« [szyk 1 : 1] (1 : 1): ktory [Koŕcioł] vńáwicznye yeden/ á ten nye ledá yáki/ ále ápoŕtołŕki porzádek/ od yedneg^o ŕprawce nawyŕŕŕŕeg^o pńynácy ma/ y myeć muŕi. *KromRozm* III Q2; *WujNT* 287.

Przysłowia: bibl. Slepi wodzowie ślepych: y w pądną pośpołu Miŝtrowie y vcźniowie do iednego dołu. *KlonWor* 47.

Márnotratcá á Skępiec z iednego domu idą. *RejZwierc* Bv, 104v, 105, 217 [ogółem 4 r.].

Nie odmieniayże ŝie iáko Márzec na Wioŝnę/ gdzie iednego dnia będzie y defzcz y iáŝno y krupy *RejZwierc* 24v.

Záwždy łoż s prawdą rozno s ŝobą chodzą/ A w iedney głowie nigdy ŝie nie zgodzą. *RejZwierc* 216. gładkość s cnotą w yednem gmáchu zgodzić ŝie nye mogą *GliczKsiąż* PTy.

RejKup d7v; Cnotá s Fortuną rozno s ŝobą chodzą/ A nigdy w iednym gmáchu ŝie nie zgodzą. *RejZwierc* 211v.

bobyś iuż tám z innymi niewiernymi/ nád zákazanie Apoftolŝkie/ w iednym iármie ciągną *CzechRozm* 253.

Teras obcże wykupŝy/ piorká poznác wrone. Ziedney to kuźniey wyŝło/ pokázuią kwity *GrzegŚm* Av; O POTROYNYM Zwłáŝczá że choć w nim rozne ŝrebro y robotá, Zda ŝię że z náŝym wyŝedł z pod iednego młotá. *CiekPotrHerb*)(2v.

Non tam ovum ovo simile proverbium, Wielmi ŝie k ŝobie tráŝili by ye yedná mátká vrodziłá. *Mącz* 271c.

Wczyłtem by mie od fedl [!] kre ŝie [!] Tu ŝczartem o iedney miŝie. *RejKup* m3; *HistRzym* [39]v; *BielSat* D3v [idem] *BielRozm* 29; *SkarKazSej* 671b marg [ogółem 5 r.].

Eandem incudem tundere, Proverb. W yednę nákowádlnią záwždy tłuc *Mącz* 468d.

Arabicus tibicen, Proverb. Który záwždy yednę pioŝnkę ŝpiewa. *Mącz* 13d; Cantilenam eandem canere, Yednę pyoŝnkę [!] záwždy ŝpiewác/ to ieŝt/ wŝiŝtko o yedney rzeczy powyedác. *Mącz* 33d, 31b; Nie Bog iáki przedtym z ŝámeŝo ŝiebie będący/ [...] iáko błádzác X. K[anonik] częłto powtarzáiac w tę iednę ftrunę bije *CzechEp* 291, 306; *NiemObr* 19 [ogółem 6 r.].

Ovo prognatus eodem proverbium, Iednego przirodzenia yedney myŝli y oby/ czáyów [!]. *Mącz* 271d.

BielKron 124; Nie wŝyŝoy z iednym ŝczęŝciem ná ŝwiát ŝye rodzą *KochPieŝ* 17.

Bo mię dŝiŝ w mym nieŝzczeńŝciu y ci odbieźeli/ Ktorzy ze mną pod iedną wátrobą leźeli. *CzahTr* C2.

A ŝtobą záwfdy klopoty By wiednim worze dwa koty. *RejKup* g4; *KochAp* 6.

Wŝŝák ŝio dawno rozumiemy Ná iednym wołku iezdzimy *RejRozpr* D3; *RejZwierc* 103v.

Frazy: »(wszy(s)tko) (to) jedno (a. jedna) (jeŝt)« = *idem est Modrz; unum est Vulg* [szyk zmienny] (20): *MiechGlab* *8; *KrowObr* 55; *RejWiz* 113v; *BielKron* 16v, 20v, 132, 170, 338v (7); wŝytko to iedno iákobyŝ groch miothał ná ŝciánę *RejZwierc* 14v; *Strum* F2; *BudNT przedm* c3 [2 r.]; *CzechRozm* 41v, 128; *ModrzBaz* 19v; *StryjKron* 16; *CzechEp* 267; *WujNT* 1.Cor 11/5.

»wszy(s)tko za jedno« = *susque deque habere Mącz* [w tym: komu (6)] (17): *Mącz* 151b, 158c, 214c, 307d, 435d (7); á wŝytko mu záiedno czo mu kolwiek od ŝczęŝcia przypádlie/ thák złęŝo iáko dobrego. *RejZwierc* 144, 14v, 22v, 112v; *ModrzBaz* 131v; *SkarJedn* 283; *WujNT* 44, 398, 837; *JanNKarKoch* G2v.

Zwroty: »w jeden cel bić; ku jednemu cylu bijący« = *zmierzać do tego samego; ad eandem rem pertinens Vulg (1; 1): Leop Gen 41/32; ále wżyfcy przedfię W ieden cel przedfię bią KochOdpr D3.*

»w jednej cenie [być], ohodzić« (2 : 1): Owa v éyebye w yedney ceny kurełtwo á fwyęte małżeńtwo. *KromRozm I C; PaprPan T2; PudłFr 23.*

bibl. »(z, u) jednego chleba, stołu (i jednego kielicha) (nauki i sakramentow niebieskich) (po, u)żywać, przestawać itp.; jednego chleba (a. ciała i krwi) być, stać się uczestnikiem« = *przyjmować Eucharystię; de uno pane partieipare Vulg [szyk zmienny] (10; 2):* gdyż wżyfcy iedne⁸⁰ chleba [*de uno pane*] ielstefmy vczeltniki. *BibRadz 1.Cor 10/17; KarnNap D3v; SkarJedn A2v, A3v; SkarŻyw 26, 278; WujNT 1.Cor 10/17, 17; SkarKazSej 671b [2 r.], 672b, 684a.*

bibl. »jednym chlebem, jednego ciała i krwi [z kim] być, sta(wa)ć się, zostawać« = *tworzyć wspólnotę; unus panis, unum corpus esse Vulg [szyk zmienny] (4 : 4 : 1): BibRadz 1.Cor 10/17; KarnNap D3v; ábyłmy fię/ [...] wżyfcy iednym chlebem ftawali. SkarJedn A2v; SkarŻyw 26; DAieć fię Ciáło pod ofobą chlebá/ y Krew pod ofobą winá/ ábyś ty wziąwłzy Ciáło y Krew sftał fię iednego ciáła z nim [z Chrystusem] y krwi. LatHar 194; WujNT 1.Cor 10/17, s. 604; SkarKazSej 672b [2 r.].*

bibl. »być dwoje, (oba)dwa o, w jednym cieie, (jako) (w) jedno ciało, jednym ciałem« [*szyk zmienny] (22): KromRozm III E6v [2 r.]; KrowObr 221 [2 r.]; A przetoż opuści człowiek oycá fwego y mátkę/ á będzie fię dzierzał żony fwoiey/ y będą dwa w iednym cieie [erunt duo in carne una]. Leop Mar 10/8; BibRadz I 3b marg; BielKron 1v, 3v; RejPos 42; CzechRozm 153; CzechEp 321; WerKaz 282, 286; WujNT Matth 19/5 [2 r.], Mar 10/8 [3 r.], 1.Cor 16/16 [2 r.], Eph 5/31 [2 r.].*

»[być z kim] za jednego człowieka« = *przyjaźnić się (1):* młodzieniec [...] pocnie fię dobrze mieć z pana Szczeńciá: a żądofcz/ przechyra zawždy s nim za iednego człowieka. *ForCnR Cv.*

»iść z jednego domu« = *mieć wspólne pochodzenie, tu: być podobnym [w tym: z kim (1)] [szyk zmienny] (2):* CI nieobcieli Striymi być/ práwie ledá komu/ Woleli s Pánem Bogiem/ idź z iednego domu. *RejZwierz 52; RejZwierz 85.*

»na jednym gniaździe lęgnąć się« = *mieć ten sam początek (1):* prawdá á fpráwiedliwóść potkawłzy fię ná drodze obłápiły fię y pocáłowáły fię/ bo fię to wżytko práwie ná iednym gniaździe lągnie/ prawdá/ cnotá/ á fpráwiedliwóść. *RejZwierz 51.*

»jednym imieniem nazywać (a. zwać)« = *nie czynić różnicy (2):* Wyrzucono z wáłzėy Rzeczypóspolitey imioná oné górné y niezgodné: Wódz/ Grábiá/ Książę: iednym wżyfcy imięniem iákościelá/ nazywáią was Rycérftwem Polłkim. *OrzJan 16; WujNT 456.*

»być w jednej klobie« = *nie wahać się (1):* Ale gdy Krol [...] ferce ma Lwie w sobie/ Závłze ielst myłł tákiego práwie w iedney klobie. *MycPrz I C4.*

»[kogo z kim] w jedną klobę wkłádać« = *tak samo traktować, nie rozróżniać (2):* Gdybymći Iezufá Cbriftufá [...] z Proroki y Pátryárchy świętymi zárownó wázył y w iednę iákom rzekł klobę wkłádał *CzechRozm 65v, 65v.*

»rość z korzenia jednego« = *mieć wspólne źródło (1):* Wiedz żeć też wżytki [*przypadki*] roftą s korzenyá iednego. *RejWiz 128.*

»jednym kosztem odprawić« (1): *PLácze Márek: [...] że dzwonnikowi grołz ieden gotuie/ A żeby iednym kółztem odpráwić co więcėy/ Kazał fynowi vmrzć po sobie co přęcėy. KochFr 120.*

»na, w jedną kup(k)ę, gromadę gmatwać, mieszać, zebrać itp.« = *mieszać (o pojęciach), nie rozróżniać czegoś [szyk zmienny] (5 : 2)*: Gdy nie tak co w gromadę iedną wkłada/ á nie mowi nie zołobná o ktorey iedney rzeczy: tedy to trudniej może być porozumiano *CzechRozm* 231, 83v, 118v; *CzechEp* 179, 261, [398]; *NiemObr* 73.

»być [z *kim* \ w jednej liczbie« (1): o IudaŹu ktbory był wodz á Źprawcá onych kthorzy byli poimáli Pána náŹzego IezuŹa/ będac z námi w iedney liczbie *RejPos* 287v.

»w jednej łodzi (a. wodzie) siedzieć, pływać, trwać« = *być w tej samej sytuacji [w tym: z *kim* (1)] [szyk zmien] (1 : 1 : 1)*: *RejJóz* K4v; *OrzQuin* A3v; W iedney łodzi trwalz známi: iedné nas Źciáią Kłopoty *ZawJeft* 42.

peryfr. »na jednej skorze przywilejow [*pospołu z kim*] siedzieć« = *mieć równe prawa (1)*: w iedney przysiędze KrolewŹkiej obádwa ty Źtany zámknione Źa/ ná iedney Źkorze Prywileiow [!] Koronnych poŹpołu z łobá Źiedzá *OrzRozm* K2.

»u, do jednego stołu, za jednym stołem itp. siadać (a. siedzieć), jeść, iść« = *być traktowanym jako równy, być zaprzyjaźnionym, znać się dobrze [w tym: z *kim* (9)] [szyk zmienny] (12 : 1 : 1)*: *RejKup* bb3; *LubPs* 0; *RejWiz* 192v; *RejFig* Bb4; *OrzRozm* P4; *BielKron* 70v, 74v, 272; *RejPos* 255v, 290v; Białychgłów młodych/ y pánów niemáło/ Zá iednym Źtołem poŹpołu Źiedziáło. *KochFr* 24; *GórnRozm* L2v; *CiekPotr* 69; *KlonWor* 35.

»w jednej szkole, z jednej szkoły, z jednego ćwiczania być, wyniść (a. chować, siedzieć)« = *być takim samym [zprzeczeniem = różnić się] [w tym: z *kim* (2)] (2 : 2 : 1 : 1)*: Poydá tu Źwary ná poŹy/ Choć nie z yedney będą ŹzkoŹy/ StároŹ z młodoŹciá woiiue *BielKom nlb* 5; *RejAp* 93 [2 r.]; MuŹiał nie [*Klimunt Klus*] s Fineufem w iedney ŹzkoŹe chowác. Snadz ielzcie ochotnieyŹy á niŹ on do boiu *PaprPan* D3, H4, Aa4.

»jednymi ŹcieŹkami cbodzić« = *być takim samym (1)*: zawzdy ciało czart Źwiat iako Źprzeciwnicy náŹy zawzdy zanami iednemifz ŹcieŹkami cbodzá *RejPs* 84.

»[kogo] jako jednym Źladem náŹadowac« (1): co wŹŹytko z oycá á s przodká Źwego Kaimá wybyeráli [...] yáko on czynił/ thák go teŹ oni yáko iednym Źladem náŹadowáli *GliczKŹiŹ* E2v.

»w jeden wor [być] zawiázan« = *być w tej samej sytuacji (1)*: WŹyŹcymy owa w ieden wor zawiázáni/ táko Źtárzy iáko y młodŹi/ zbytkow náŹláduiemy *SienLek* 14v.

»[z *kim*] pod jednym niebieskim zaciágiem mieszkac« = *naleŹeć do tego samego obozu (1)*: Z ktora náciá iŹ y my Polacy pod iednymŹe NiebieŹkim zaciágiem mieŹzkamy *PowodPr* 73.

WyraŹenia: »w jednej chwili« = *rownocześnie (1)*: LiŹká z kozłem w iedney chwili/ PrzyŹzli k Źtudni áby pili *BierEz* H3v.

bibl. »jedno ciało« [o jednoŹci małŹeństwa i przyjaciól; *una caro Vulg* [w tym: (za, w) jedno ciało, jednego ciała być (policzon) (8), jednym ciałem stawać się (5)] [szyk 31 : 5] (36): *WróbŹóŹtGlab* A3v; *Leop Mar* 10/8; A przetoŹ opuŹci człowiek oycá Źwego y mátkę Źwá/ á przyłaczy Źię ku Źenie Źwey/ thák iŹ będą iedno ciáło. *BibRadz Gen* 2/24; A Bowiem ieden kŹtałt przyjaciól ielŹ/ [...] ktory iuŹ máło Źe zá iedno ciáło drugiemu przyjacielowi policzon być nie może. *RejZwierc* 89; *CzechRozm* 153 [2 r.], 159; *ModrzBaz* 32v; *WerKaz* 303; *ArtKanc* V2v; *WujNT Matth* 19/6, *Mar* 10/8, *1.Cor* 6/16; *SkarKazSej* 690a. Cf »być dwoje w jednym cieŹle«.

bibl. »jedno ciało« [o jedności Kościoła]; *unum corpus Vulg, PolAnt* [w tym: (w) jedno ciało, jednym ciałem, w jednym ciele być (27), sta(wa)ć się (8), jednoczyć (1), zjednoczenie (3), zrastać (1), zrosły (2), spojenie (4) itp.][szyk 82 : 9] (91): *KromRozm I* B4v, O3; *KromRozm II* t4; *KromRozm III* B2, B2v, E6v, E8, F5v (10); Ponieważ wzyfscy ludzie wierni są iedno ciało *KrowObr* 201, 48, 142v, 181, 201, 221; *Leop Eph* 2/16; *BibRadz* 1.Cor 10/17; *SarnUzn* E5; *RejPos* 90, 281; *RejPosWiecz*² 94 [2 r.]; *GrzegŚm* 36; *KuczbKat* 165 [2 r.]; *WujJud* 56, 234; *BudNT Eph* 2/16; *CzechRozm* 78 [2 r.], 78v, 190v; *KarnNap* D3v [3 r.]; *ModrzBaz* 45v, 92v; To iest chrzeft S. iest náfze w iedno ciało fkupienie *SkarJedn* A2v, A2v [3 r.], 2 [2 r.], 37, 40 [2 r.], 41 (21); *SkarŻyw* 91 [2 r.]; *ReszPrz* 3, 16; *WerKaz* 286; *Calep* 262b; *LatHar* 199, 286; *WujNT Rom* 12 arg, *Rom* 12/5, 1.Cor 10/17, 11 arg, *Eph* 2/16 (14); *PowodPr* 16; *SkarKaz* 606a; *SkarKazSej* 671b [2 r.], 672b [2 r.], 676a.

»jedno ciało« [o państwie, głównie o unii Polski z Litwą] [w tym: (w, za) jedno ciało, ku jednemu ciału, jednym ciałem być (5), zrosnąć (się) (2), spojć, spojony, złączyć, złączony, zjednoczenie (2) itp.][szyk 29 : 2] (31): *OrzQuin* P2 [2 r.], Q4; Otoż s páná iáko z głowy/ á s fláchty/ y s półpółtwa iáko s członkow/ ftánęłoby cále iedno ciało *GórnDworz* Hh5v; *ModrzBaz* 19v, 77v; *StryjKron* 210; *ActReg* 95; Polká z Litwą iedno ciało. *SarnStat* 1020 marg, 111, 1001, 1002, 1004, 1011 [3 r.] (16); *SkarKazSej* 666a, 673b, 676a [3 r.], 683b, 698b.

»jednym cugiem, rzędem« = *ciagle, ustawicznie, bez przerwy; uno contextu Mącz* (1 : 1): *Tractim*, *Yednym cugiem/ pędem/ ftrichem/ długo bes przeftanku. Mącz* 461a, 453c.

»jednego(ż)(-ej) czasu, dnia, godziny (na, pod, przez, w jeden czas, dzień, godzinę itp.); jedną porą« = *równocześnie; (pro) uno tempore Mącz, JanStat, Vulg; una die PolAnt, Modrz, JanStat; eodem intervallo BartBydg* [szyk 62 : 5] (27 : 25 : 14; 1): *OpecŻyw* 146v; *PatKaz II* 84; *PatKaz III* 95v; *FalZioł* I 93c; *ConPiotr* 33; *RejKup* b3; *Diar* 77; *KrowObr* 140 [7 r.], Ss3v; *Leop Tob* 3/25; *UstPraw* I; *RejZwierz* 85v; *BibRadz* I 2a marg, *Gen* 27/45, 1.Reg 31/6; *BielKron* 101v, 464v; *KwiatKsiąż* C4, K4v; *Mącz* 121b, 199h, 475a, 504a; *GórnDworz* B5v; *BiałKat* 56; Tymi też fłowy fpołem tho wyznawamy/ iż iednąż Páná Chriftułowá perfoná/ iednego czáfu/ y w Piekle byłá/ y w grobie leżała. *KuczbKat* 45, 60; Albo iefli ty rozmyfłem fwoim w iedney godzinie będziefz we Włofzech/ w Węgrzech/ w Turcech *RejZwierc* 147v; *WujJud* 52, 132v; *RejPosWstaw* [41³]v; *BudBib* 1.Reg 2/34, 2.Mach 7/20; *CzechRozm* 265; *ModrzBaz* 111v; *SkarJedn* 91, 233, 313; *Oczko* 30; *SkarŻyw* 165, 168, 526, 595; *CzechEp* 375; *NiemObr* 60, 178; *ZapKoscier* 1584/50; *ReszPrz* 76; *ActReg* 28, 183; *Calep* 1055b; *WujNT* 563; *SarnStat* 112, 129, 185, 211, 430, 476; *SkarKaz* 44b, 383a; *CzahTr* [D]v.

»za jedną drogą, pracą« = *równocześnie; eadem a. una opera Mącz* (5 : 4): *Mącz* 264d, 504a; *Strum* I3v; *KochPs* 25; *KochTr* 14; *WujNT przedm* 16, 17; *GrabPospR* L2; Zwiedzi czarny Pont y Maeotim frogą/ Zá iedną drogą. *KlonFlis* D2.

»pod jednym dzwonem« = *należący do tej samej jurysdykcji sądowej; sub una campana Łac sr* (1): WSzyfscy Ludzie iednego Práwá/ iáko mowią pod iednym Dzwonem/ nie dáley máią Sądu czekác/ iedno od wfchodu fłońcá aż do Południá *GroicPorz* kv.

»jednym głosem, jednym słowy« = *zgodnie; una voce Modrz* (10 : 2): *OpecŻyw* 103v, 105, 124, 181v, 185; o którą [egzekucyjá] iednym głofem Polká Krolá fwego dżíšia prófi *OrzRozm* A3; *OrzQuin* Y2 marg; *GrzepGeom* L3v; *ModrzBaz* 72v; *SkarŻyw* 171; *OrzJan* 97; *SarnStat* 1021.

»jednym gruchnieniem« = *od razu, jednocześnie* (1): Co czynię biédna mátká? oto hnet mym chceniem/ Syn/ y mąż miły/ iedném vpádną gruchnieniem. *GórnTroas* 48.

jęz. »jednego imienia« = *o homonimie* (1): Homonymum. Yednego ymienia. *Mącz* 157c.

teol. »jedna (-ej) istność (a. istota, istotność), natura, istności, natury; jeden w istności *itp.*« [*szyk* 130 : 7] (128; 9): *SeklWyzn* B; *SeklKat* O; *KromRozm I* L4v; ktory pan Kryftus będąc prąwym Bogyem/ yedney iftności y władzey z Oycem/ [...] człowyeczeństwo ná fyę przyyął *KromRozm II* b2v, f3v; *KromRozm III* C4v [2 r.], E3, O5; *RejWiz* 114; *Leop Ioann* 14 arg; *BibRadz I* 6o marg; *GrzegRóżn* C2v, D4 [3 r.], D4v [2 r.], E2v, F3 (25); *Mącz* 157c [2 r.]; *SarnUzn* B4v, B5, B5v, B6 [2 r.], Cv (13); *RejAp* 66v, 68v [2 r.], Ee3; *BiałKat* b2v [2 r.], b3 [2 r.], c, 3v, 86 [2 r.], 281; A iż mowimy W Imię á nie w imioná/ to iáwnie náturę iednę y Bołtwo iedno Troyce Świętey okázuie. *KuczbKat* 125, a2, 15 [3 r.]; *RejZwierc* A5, 9v [2 r.], 10 [4 r.]; *WujJud* 25, 174; *WujJudConf* 23v [2 r.]; *BiałKaz* F [5 r.], F2 [2 r.]; *BudNT przedm* b8v; *CzechRozm* 12v, 14, 14v, 194v; *KarnNap* Bv; *SkarJedn* 292; *CzechEp* 34, 140, 141, 142, 145 (17); *NiemObr* 95, 111, 122, 126 [2 r.], 127 (12); *ReszPrz* 91; *ArtKanc* 111; *GrabowSet* X3 [2 r.]; *LatHar* 371, 376 [2 r.]; *WujNT* 323; *SkarKaz* 117a [2 r.], b, 485b [2 r.].

»jeden język, usta *itp.*; być jednego(-ej, -ych) języka, mowy, słow *itp.*« = *zgodna nauka (Ewangelii); być zgodnej nauki* (8; 4): GDy od poożátku był ieden tylko Kościół iedney mowy ábo iednego ięzyká/ y thychże warg/ ábowiem wzyficy Prorocy/ Kryftus y Apoštołowie/ iednoftáynie y profto [...] náuczáli iednego być Bogá *GrzegRóżn* H, A3 [2 r.], Hv, I3, I3v; *WujJud* 118v; Po wzytkim świecie iáko iednę wiárę/ ták tełz y ieden ięzyk mamy. *SkarJedn* 362, 18, 349, 362.

bibl. peryfr. »jedna kość z kości [czyich]« [*o potomstwie, tu: o Ewie*] (1): Ten [Adam] gdy lie obudził poznał iá wnet y powiedział: iż to ielt iedná kość s kości moich. *RejZwierc* 1v.

»jedna krew« = *krewny* (6): *GroicPorz* ff2; *GrzegŚm* 3, 51; *SkarJedn* A3; *GórnRozm* B2; Czy nád potomftwem nápáftwić lie żáda? Nie lálkáwie fie z iednąż krwią obchodzi *WisznTr* 24.

»[ktoś] jednych lat« = *aequaeuus Calag, Calep; synephebi Calep* (3): Gleiches alters. Rownie ftáry. Iednych lat. *Aequaeuus. Calag* 247b; *Calep* 34a, [1041]b.

»jednej maści« = *jednobarwny* (2): Pura toga, Długa łzátá yedney máści/ niebrámowána purpurá. *Mącz* 456d, 332c.

bibl. »(wszys(t)cy, mnostwo) jako(by) jeden mąż, człowiek, jako jednym ludem« = *bez wyjątku, razem; quasi homo a. vir unus Vulg* [*szyk* 7 : 5] (7 : 3 : 2): Thedy zięłá boiażń Páńfki lud/ y wyłfli wzyficy iáko ieden mąż. *Leop 1.Reg* 11/7, *Iudic* 20/11, *Iudith* 6/3; *BibRadz 1.Mach* 1/43; *BudBib Iudic* 20/1, *1.Esdr* 3/1, *1.Mach* 1/43; *SkarJedn* 326; Wzyficy fię zebráli iákoby [...] człowiek ieden/ z iednym fercem/ z iedną rádą. *SkarKazSej* 673a, 673a, 674a, 677b.

mat. »jedno mianowanie« = *wspólny mianownik* (3): Ieltli pirwzy y trzeci termin: maię rozne mianowanie/ tedy ie obroć na iedno mianowanie. *KłosAlg* E3v, E4 [2 r.].

»pod jedną miarą, w jednej mierze, w jedną miarę« *równo; mensura una PolAnt* (15 : 11 : 4): *FalZioł* II 15d, 19c, III 12a, V 33, 34v (13); Y Cicero łam dzyecińftwo/ fen/ nyemádrość/ opilftwo/ á głuposć/ w yedney myerze kładzye *GliczKsiąż* 16; *BibRadz Ex* 26/8, *Ez* 45/11; *BielKron* 452;

Mącz 44d, 291b, 396c; *SienLek* 12; *GórnDworz* H6; *RejZwierc* 220v; *KochMon* 27; *BudBib Ez* 45/11; *Strum* D3v, D4; *ModrzBaz* 105v; *KochFrag* 20; *RybGęśli* B2v.

»jedna myśl, umysł« = *zgoda, jednomysłność; aequanimitas, concordia, consensus, unanimitas Calep* [szyk 9 : 1] (7 : 3); *RejWiz* 114; To bych ią miał łobie zá naiwiętłze ná łwiecie łzczęłcie/ kiedy by iedná dułzá/ ieden vmyłł/ mnie y onę łprawował. *GórnDworz* Cc3; *RejPos* 151; *BiałKat* 126; *RejZwierc* I95v; *WierKróc* A4v; *BielRozm* 8; *Calep* 233b, 1134b; *SarnStat* 1002. Cf »jednej myłłi«.

»jednej(-ego) myłłi, umyłłu; (być) jednej (-ego) myłłi, umyłłu« = *jednomyłłny; być jednomyłłny; paris animus Mącz; concors, unanimis Calep* [w tym: *jednym umyłłem = jednomyłłnie* (1)1 [szyk 8 : 1] (6; 3); *Koźiel* z ołłem iteż z koniem. Włzyłcy vmyłłu iednego/ Zábic zdráycę drapieżnego *BierEz* M4; *Mącz* 127d, 271d, 276c; bo prawdziwa Exekucya Królewłka/ iedney wiáry/ iednéy myłłi. *OrzQuin* B3; *Calep* 234a, 1134b; *SarnStat* 219; *SkarKazSej* 677b.

»(od, z) jednego ojca a (i, a(1)bo) (jednej *a.* innej, inszej) matki, jednego ojca, jednej matki (*a.* macierze)« [w tym: *być* (7), *pojść* (4), *narodzony* (1), *spłodziyony* (1)] [szyk 23 : 4] (12 : 10 : 5); *Murm* 168; *HistJóz* C3, Dv; Nie. mnićmáć łie łepłzym nád drugyego Gdyłmy połzli od oycá iednego *BielKom* F4v; *GroicPorz* ff4v, gg [3 r.]; *Wilzińłki* Diedołzycki/ iedney byli mátki *RejZwierz* 85; *BibRadz Deut* 13/6; *BielKron* 8v, 17, 71; *Mącz* 136a, 509d; *OrzQuin* R3v; *GórnDworz* Q4v; *RejZwierc* 243; *WujJudConf* 23v; *CzechRozm* 153v, 154; *PapPan* V2; *SkarJedn* 3, 334; *SkarŻyw* 46, 206; *KlonWor* 29.

bibl. »jedna owczarnia, (i) jeden pasterz; jedna owczarnia pod jednym pasterzem *itp.*« = *unum ovile et unus pastor PolAnt, Vulg* [szyk 63 : 11] (74); *KromRozm III* E6; *Leop* AAA4v [2 r.]; *BibRadz I* 86b *marg* [2 r.], *Ruth* 1 *arg* [2 r.], *Ioann* 10/16 [2 r.]; *RejPos* 122 [2 r.], 124v, 144; *WujJud* 117 *marg*, *Mm3v*; *WujJudConf* 116; *RejPosRozpr* c; *BudBib Ez* 37/24; *CzechRozm* 78 [4 r.], 95v [2 r.]; *PapPan* B2; włzyłtkie narody ludzkie/ Chryłtułowi zá dziedziłtwo dáne być y w iego łię kołłiele zámknáć/ y łtać łię włzyłtki iedną owczárniá pod iednym páłterzem miáły. *SkarJedn* 25, A4v, A6, A7v [2 r.], 37, 41 [5 r.] (37); *ReszPrz* 94; *ReszList* 179 [2 r.], 184 [2 r.]; Y drugie owce mam/ ktore nie łá z tey owczárniey: [...] y łłucháć będą głófu mego: y będąie iedná owczárnia y ieden páłterz. *WujNT Ioann* 10/16; *SarnStat* 109; *SkarKaz* 40b, Oooo2a; *SkarKazSej* 684a [2 r.].

»pod jedná pamiátká« = *sub una memoria* (1): *Modlitwá. O Włzechmogácy wieczny Boże/ którył nam to dáł/ żełmy łię do vroczyłtego vczczénia záłług łwiętych twoich pod iedną pámiátká* [!] náklónili *LatHar* 473.

»na jeden raz, (za) jednym razem« = *równocześnie; eadem opera Mącz* (2 : 2); *Mącz* 74b, 264d; *Dwá* *Papieżowie* iednym rázem. *StryjKron* 457 *marg*; *ReszList* 166.

praw. »jedná ręká [z *kim*]« = z *obopolną odpowiedzialnościá* (1): *OBLIGATIONES IN SOLIDVM* zowá, gdy iedná ręká máž z żoná, albo rękoynie prziymuiá dług iáki y piłzá tám *coniuncta manu* obowięzuiác płáćic *vnus pro fingulis, et finguli pro vno SarnStat* 1268.

»(z) jednego(-ej) rodu, gniazda, familijej« = *congener Calep* [szyk 3 : 3] (3 : 2 : 1); *RejZwierz* 88; *Ktory* [Jozafát] rzekł/ iáko iá tak y ty y lud náłz iednego rodu *BielKron* [84²]; *PapPan* P4v; *StryjKron* 205; *Calep* 240b [2 r.].

»[ktoś] jednego rodzaju« = *congener Mącz; genticus Calep* (5): Lithewłki narod [...] będąc z Gepidy iednego rodziáu/ nie rychło zá śwemi z okręty do Prus przyciągnęli *BielKron* 358v; *Congener*, iednego rodziáu. *Przirodzony. Mącz* 143d; *StryjKron* 46; *KochProp* 13; *Calep* 452a.

»jedna rzecz« = *jedność; unum PolAnt* [szyk 7 : 1] (8): *MurzNT* 233v; *GrzegRóżn* Nv; *OrzQuin* L3v; Gdzie theż ná drugim mieyfcu [*Chrystus*] wfpominác raczy: Iż ia y Ociec moy iedná rzecz ieftechmy. *RejPos* 122; *WujJud* 56; *CzechEp* 246 [2 r.]; *WujNT* 604.

»jedna rzecz« = *to samo; idem Modrz* [w tym: po jednej rzeczy = *tak samo* (1)] [szyk 72 : 4] (76): *HistJóz* B2 [2 r.]; *FalZioł* IV 27d; *GlabGad* Mv; *KłosAlg* A2; *LibLeg* 11/43; *KromRozm I* H4; *MurzOrt* B2v; *KromRozm II* d3v, d4, q2; *KromRozm III* F7, G8v, H7v, I, P7; *KrowObr* 14, 142; *UstPraw* H4; *BibRadz I* 1a marg, 3b marg; *OrzRozm* D3, D3v; *BielKron* 213v; *KwiatKsięż* H3v; *Omnes unum studetis*, Wfziłycyście yednákiey myśli/ po yedney łie rzeczy macie wfziłcy. *Mącz* 423c, 33d, 86c, 106d, 291c, 437b (11); *OrzQuin* X3v, Aa5; *GórnDworz* O3v; *GrzepGeom* P2v; *GrzegŚm* 39; *WujJud* 78v, 154, 162 [2 r.], 221; *CzechRozm* 127v, 128 [2 r.], 149v, 150 [2 r.], 152v (10); ále to nie iedná rzecz ieft/ żędác/ á vpornie łię w co wtrącác. *ModrzBaz* 43, 76v, 116v; *SkarJedn* 21, 57, 290; *SkarŻyw* 207; *StryjKron* 245; *CzechEp* 262; *NiemObr* 38, 138 [2 r.]; *LatHar* 52, 132; *KołakSzczęśl* C4; *RybGęśli* C2v; iáko piłá/ kłodá/ broná/ nie iednę rzecz znaczy. *WujNT przedm* 22; *JanNKar* Av; *SarnStat* 1274; *CiekPotr* 78.

»(jedno) serce, (i, a) jedna (-en) dusza (a. duch), jedno serce, jedna (-en) dusza (a. duch)« = *jednomysłność; cor unum et anima una Vulg tszyk 30 : 15* (14 : 8 : 10): *BielŻyw* 30; *KromRozm I* B4v; *KromRozm III* E7 [2 r.], G7 [2 r.]; bo gdzie ieft iedno ferce/ á dułzá iedná/ tám téż mowá mułi być iedná: co być nigdzie indzie nie może/iedno w iedności Kołciółá łwiętego. *OrzQuin* Aa4v, P2 [2 r.]; *GórnDworz* Cc2v, Cc3; *HistRzym* 102; *RejPos* 23; *RejPosWiecz²* 94 [2 r.]; *BiałKat* 126; *WujJud* 118v [2 r.], 132v [2 r.]; *WujJudConf* 116; *RejPosWstaw* [143²]v, [143⁴] [2 r.]; *BudBib Ier* 32/39; *BudNT Act* 4/32 [2 r.]; iż po wfzytkim łwiecie co ich ieft/ iedno ferce [*katolicy*] máiáy [!]/ iedno wierzą *SkarJedn* 18, 18 [2 r.], 204 [2 r.], 349; *SkarŻyw* 206, 325; *ReszPrz* 14 [2 r.], 54 [2 r.]; *WujNT Act* 4/32 [2 r.], *Eph* 4/4; *SkarKazSej* 671b [2 r.].

»jednego serca« = *jednomysłny, zgodny* [w tym: (z) *jednym sercem* (i *jedną duszą a. duchem*) = *jednomysłnie* (11); *być* (2), *stawać się* (1)] (15): *OrzQuin* F4v [2 r.], Y; A próby jednym sercem do boga działali Grek i Trojanin *KochMon* 29; *PaprPan* Bv; *ModrzBaz* 32v; *SkarJedn* 271, 326; *SkarŻyw* 179, 535; *JanNKar* A4v; potyłście byli/ [...] iednego ferca y woley iedney/ y domá/ y ná łeymách gdyłście potrzeby Rzeczypólp: obmyłłáli. *SkarKazSej* 674a, 673a. Cf »w jednym duchu, jednomysłnie«, »jednym duchem, spolnie«.

»jednego sposobu, obyczaju; na jeden kształt; jednym sposobem, obyczajem, kształtem, trybem, umyłem« = *jednakowo; uno exemplo a. tenore Mącz* (2 : 1; 2; 3 : 3 : 3 : 1 : 1): *FalZioł* V 31v; *LubPs* S2; *RejWiz* [A8]v; *OrzRozm* P2; Dwoyem lyłty dał do ciebie yednego łpóľobu/ áľbo ná yeden xtałt nápiłáne. *Mącz* 110c, 230d [2 r.], 446c, 503d; *KuczbKat* 5; *ModrzBaz* 72v; *KochFr* 113; iednym kłztałtem/ iednym trybem/ áż do tych náłzych czáľow [*apostolska nauka*] opowiádána byłá. *ReszPrz* 33; *KlonWor* **2v.

»jeden po wszystkim świecie« (1): Bo iefli Kościół Boży iefł. tedy ieden iefł: nie tylo w Koryńcie ále po wŕzytkim świecie. *SkarŻyw* 92.

»przy jednej świecy« = *w krótkim czasie* (1): Lucerna eadem scripsi, Przi yedney fwieci/ álbo yedney chwile *Mącz* 201b.

»jednymi usty, słowy« = *jednomyślnie, zgodnie; ore uno PolAnt, Vulg [szyk 10 : 1] (9 : 2): GrzegRóżn Iv; RejZwierc 266v; WujJud 185; BudBib Ios 9/2; CzechRozm 10; SkarJedn 84, 326; a vczywy czy swatkowye, yednemy slowi fzełznaly ZapKościar 1582/28v, 1584/53; Co też y inni wŕzyŕcy fтары á ŕwięci Doktorowie iednymi wŕty zeznawáia/ z tych fłow Apoŕtołfkich. WujNT 717, Rom 15/6.*

»pod jedną wagą, modłą; w jednej wadze« = *jednakowo; aequalis ponderis Vulg (1 : 1; 1) : Nábierz łobie rzeczy wonnych/ Mirry y Onichi/ [...] pod iedną wagą kázde⁸⁰ ftych Leop Ex 30/34; RejPos 195v; á brogi pod iedną modłą budowác. GostGosp 48.*

»[ktoś] jednego wieku, czasu, jednych lat« = *współczesny; coaevus, coetaneus, contemporaneus, synchronus Mącz, Calep; aequaevus Mącz (5 : 4 : 4): KromRozm I F3v; Contemporaneus, Yednego czáfu/ rowiennik/ yednoczełny. Mącz 443d, 5c [2 r.], 52c [2 r.], 437a; BiałKat 273v; Calep 209a [3 r.], 251b, 1041a.*

»wszystko jedno« = *za wszelką cenę* (1): Yáko Cyrus ktorego Suká żywiłá nye práwym człowiekyem dawał fie znác/ bo fie mu wŕfytko yedno chcyáło walczyč/ a myedzy ludźmi krwye ludzkyey prágnąc wárkác *GliczKsiąż* D4.

Szeregi: bibl. [Matth 16/18] »jeden, cały« (1): To yefł dom [...] ná yedney/ cáley/ á twárdey opoce/ [...] zbudowány. *KromRozm II tv.*

»nie inszy ale jeden« (1): Nie infzá tedy ofiárę [...] ále iednę záfwe czynimy *WujNT* 287.

»jeden a jeden« = *ten sam* (1): Eandem incudem tundere, [...] yednę a yednę rzecz wŕziłtko prowadźić. *Mącz* 468d.

»jeden(że) i (a, abo) jednaki(ż)« (10): *BibRadz I 1a marg, Gen 11/1, I 6c marg, 353v; Ale przed ŕię ile moźe byč/ trzebá o tem pilnoŕ mieč/ áby o iednych ábo iednákich rzeczách/ iednákie práwá były fánowione [ut de rebus iisdem eadem prodantur leges]. ModrzBaz 100v, 72v [3 r.]; SarnStat 51, 116.*

»w jednym duchu, jednomyślnie« (1): ábym [...] fłyzłá o was iz ftoicie w iednym duchu/ iednymyŕlnie [*in uno spiritu unanimes*]/ prácuiač około pomnozenia wiary Ewángeliey. *WujNT Philipp 1/27.*

»jednomyálne, jednymi usty« (1): ábyŕcie iednymyŕlnie/ iednymi wŕty [*unanimes uno ore*] fławili Bogá *WujNT Rom 15/6.*

»nie jednym słowem ani jednostajnie« (1): fłowo żydowfkie Harah ktorego Ezáiałz vzywa/ Greccy y Lácińfcy tłumácze/ nie iednym też fłowem áni wŕzyŕcy iednoftáynie tłumáczą *CzechRozm 127v.*

»jednostajnie, jednymi usty« (1): dáleko przyŕtoyniey iefł y beŕpieczniey/ kiedy iednoftáynie wŕzyŕcy iednymi wŕty chwala P. Bogá *WujJud 185.*

»jeden a (to jest) jednostajny« (4): Yeden ma byč á yednoftáyny [*Apostolski porządek*]/ nye w yednym kácye álbo páńftwye/ ále we wŕfem krzełciyańftwye *KromRozm III G3v, G3, N5; GrzegRóżn Hv.*

»jeden i jedyny« (1): ChryŃtus [...] nie ieŃt wtórym Bogiem [...] ále Ńam iednym Bogiem y ónym iedynym z Oycem *BiałKat* 108v.

»jeden, (a) nieodmienny« (2): *KromRozm III* E8; V łamyŃch Kátholikow ieŃt tá iedná nieodmienna wiára *WujNT* 676.

»jeden, (a, i) nierozdzielny (a. nierozdzielony)« (14): *GrzegRóżn* L4; Ociec y Syn y Duch Ńwięty łą liedzacy na máyestacie Bożym/ to ieŃt/ w oney iedney á nierozdzielney Effencye *RejAp* 68v, 189v, Ee3; *BiałKat* b2v, 187v, 231; *SarnStat* 111, 114, 117, 120, 1004, 1094, 1187. [*Ponadto przy innym szeregu 4 r.*].

»jeden, (nierozdzielny) i (ale, a) nierozny« [szyk 4 : 3] (7): Iż Koroná PolŃka á Wielkie KŃŃstwo LitewŃkié iáko ieŃt iedno nierozdziélné y nierózné ciáło *SarnStat* 1011, 1004, 1011, 1013, 1020 [2 r.], 1188.

»jeden, istotny, nierozłaczony« (1): iż s nim [*ChryŃtus z Ojcem*] iednym iftotnym nierozłaczonym Bogiem ieŃt *BiałKat* 181.

»jeden i pospolity« (2): OKoło płácenia Podkomorzóm ziemŃkim iednę y poŃpolitą wŃszyŃtkim ziemióm wŃtáwę [*unam atque communem... constitutionem JanStat* 423] wczynilichmy *SarnStat* 476 [*idem*] 928.

»jeden, (a) powszechny« [szyk 4 : 1] (5): A ták Grekowe y RuŃ áni wtorego/ áni trzećye⁸⁰ znáku [...] przywłáŃfczyć nyemogá/ iżeby byli powŃŃechny á yeden koŃcyoŃ. *KromRozm III* L6v; *WujJud* 116, 140, 199v; *PowodPr* A3.

»rowny i (a, albo) jeden« [szyk 3 : 2] (5): *WujJudConf* 22; *KarnNap* Bv; *CzechEp* 244; pokázuie wŃzechmocnoŃ y BoŃtwo tego Słowá. A wŃzechmocnoŃ rowná y iednęż z OycowŃką *WujNT* 305; *SkarKaz* 118a.

»nie jeden ale rozdwojony« (1): Bo ieŃli kędy ieŃt Bogie^m bez człowieká/ álbo człowiekiem bez Bogá: tedyć nie ieŃt ChryŃtus człowiek y Bóg ieden/ ále rozdwoióny ieŃt *BiałKat* 328v.

»jednym duchem, Ńpolnie« (1): wyŃwiadcza [Ńw. *Paweł*] [...] od Ńiebie poŃtánowione wcznie/ że iednáką drogą chodzą/ y iednym duchem wŃszyŃtko Ńpolnie czynią. *WujJudConf* 42v.

»jeden, (a, i) Ńpolny« [szyk 14 :1] (15): gdy wŃŃyŃtkim w łáŃiectwye wobec oyczyzná była yedná á Ńpolna. *GliczKsiąż* E7; Abowiem on [*ChryŃtus*] Ńnami w Duchu Ńwięty m iednym y Ńpolnym ciátem ieŃt iedną y Ńpolną krwią *KrowObr* 48; *GrzegRóżn* N3v; *SkarJedn* A3v, 41, 376; *SarnStat* 36, 1011 [2 r.], 1012, 1020, 1021, 1028; *SkarKazSej* 672b. [*Ponadto przy innym szeregu 2 r.*].

»jeden, Ńpolny a nierozdzielny« (2): *ActReg* 40; té Artykuły [...] znáiąc bydź chwalebne/ potrzebne/ [...] ták Koronie PolŃkiéy iáko Wielkiému KŃŃŃtwu LitewŃkiému iáko iuż iednéy Ńpólnéy á nierozdziélnéy RzeczypoŃpolitéy pożyteczne/ [...] przyznawamy *SarnStat* 1025.

»jeden a (albo) ŃpoŃeczny« (2): A to iedno á iákoż ináczey rozumieć mamy iedno iż iedno wŃszyŃtkich á ŃpoŃeczne BoŃtwo. *RejZwierc* 9v; *WujJud* 174.

»jeden, a (i) tenże« [szyk 35 : 1] (36): *Leop* *B4v; *KuczbKat* 115, 125; *BudBib* 212b marg, 2.Mach 7/20; *BudNT przedm* a2; ieŃliż mogł ieden á tenże człowiek/ ták wielkie y zacne wrzędy dwa ná łobie noŃić *CzechRozm* 180v, 12v, 14, 51v, 127v, 149v [2 r.] (12); *ModrzBaz* 56v; *Oczko* 8; *SkarŻyw* 79, 278; *CzechEp* 248; *WujNT* 323 [2 r.], 350 [2 r.], 365 [2 r.], 386, 525 [2 r.] (11); *SarnStat* 1164, 1213.

»zaraz, jednego czasu, dnia, roku« (2 : 1 :1): Skąd znać iż Bog nie zaráz iednego czáfu vczynił fwiátá/ ále go dokończył w fzesći dnioch *BibRadz I 2a marg*, 1.Reg 31/6; *CzechRozm* 140; *CzechEp* 375.

»jednymi usty, zgodnie« [*szyk 1 : 1*] (2): Abyście zgodnie iednymi wfty fławili Bogá y Oycá Pána náfzego Iezulá Chriřtułá. *CzechRozm* 10; *SkarJedn* 84.

»jednostajnie, to jest zgodnie a w jednej woli« (1): tenći ieřt pan bog ktory w domu řwoim iednořtajnie każe ludziom przebywać. Iednořtajnie, to ieřt zgodnie a w iedney woli. *WróbŻořt* V7.

»jeden, (a) zgodny« (4): Ale mali yeden á zgodny rząd być y trwác/ muři yeden nawyřřřřřř wrząd być *KromRozm III* F8; *SarnStat* 46, 47; *SkarKazSej* 684b.

α. *W funkcji rzeczownika; unitas Calep; una persona JanStat (308) : MiechGlab **5; KromRozm I N; RejFig Cc3; BielKron 262; Mącz 356d, 357a; KuczbKat 75; iedney rzeczy niemoże być ieden řprawcą y máteryą zaráz. WujJud 162; CzechRozm 153; Calep 1137b; Synowie Szłáheccy póki oycowie zywą, włáfnéy pieczęći niech nie máią áni nořzą: ábowiém zá iedného bywáią mieni. SarnStat 596.*

jeden z kim (14): áni [Chryřtus] z námi ktorzy ieřteřmy řynowie iego/ áni my theř z nim Ieden ieřteřmy ále Iedno GrzegRóżn K4v, K4v [5 r.]; przecř Ociec s Synem ieřt ieden. SarnUzn F2v, F7 [2 r.], Hv, H2 [2 r.], H2v [2 r.].

Zwroty: teol. »być jeden« = unum esse Vulg [szyk zmienny] (4): Wy ieřteřcie Ieden w Kryřtuřie Iezuřie. KrowObr 201; iż gdy iedno piřmo y řentencia dwiemá perřonam bywa przycřytawaná/ áby ony dwie perřonie miáły być ieden. SarnUzn E6, F7; WujNT 658 marg.

»[z kim] za jednego żyć« = *przyjaźnić się* [*szyk zmienny*] (2): iż iákowego kto řobie przyaciela obrał s kim zá iednego żywie/ tákowy y řam być muři *GórńDworz M, K7*.

Wyrażenie: »wszyscy jako jeden« = bez wyjątku, razem (1): Y wyřzło wřzytkich iáko ieden trzy řtá tyřięcy/ y řłyzkował ie krol ná trzy wořłká BielKron 64.

*W rodzaju nijakim: »jedno« (276): BartBydg 214b; MiechGlab *7, *8v, **v, **2v, **7; RejRozm 404; KromRozm III G7v; Siedń wołow krařnych/ y řiedń kłofow peřnych: znáczą řiedń lath řyznych/ á obie the rzeczy iedno známionuią [*eandemque vim somnii comprehendunt*] *Leop Gen* 41/26; wodá wiłga á mokra/ ogień řuchy á cieřpy: przeco przyřć z řobą w iedno nie mogą. *OrzQuin* P2, Aa4v marg; *SarnUzn* C3; nie wřzytkim iedno przyřtoi *GórńDworz L; BiałKat 58v marg; RejZwierc* 9v [2 r.]; w Kořćiele [...] iedno wřzyřcy wierzą *WujJud 132v; RejPosWstaw [21²], [143⁴]; BudNT przedm c3; SkarJedn 18 [2 r.], 20, 21, 153 [2 r.] (11); NiemObr 105; KochFr 75; ReszPrz 93; A Bog [...] niech wam da ábyřcie iednoř między řobą rozumieli [*idipsum sapere in alterutrum*] wedle Ieřulá Chriřtułá *WujNT Rom 15/5, s. 204, Philipp 2/2, Yyyyy3, Aaaaaa3v; SarnStat 111; SkarKaz 81b, 242b; SkarKazSej 671, 683b [2 r.].***

~ *jedno z kim (27), z czym (4) : OpecŻyw 180; LibLeg 10/91, 92, 96; GrzegRóżn K4v [5 r.]; SarnUzn F7; BiałKat 86, 133, 226; WujJud 46v, Mm7v; Duch S. pochodzi y od řyná. 272. co iedno ieřt řtym co mowią/ przez řyná. SkarJedn D4v, 314; vkázuie z vczynkow/ iż on [Chryřtus] iedno ieřt z Oycem. WujNT Ioann 10 arg, s. 97, 349 marg, 374, 375 [5 r.], 386 (14).*

Zwroty: »za jedno brać, mieć, poczytać itp.« (10): *WujJud* 149; *SkarJedn* 283; *StryjKron* 110; *CzechEp* 211, 242, 278, 291; Dufzę y duchá w tym pieniu Bázylus ś. zá iedno bierze. *LatHar* 67; *WujNT* 525; *GosłCast* 710.

»(w, za, na) jedno (a. ku jednemu, jednym) (być) (dokonany), bywać, stać się« [szyk zmienny] (152 : 2 : 1): *OpecŻyw* 180, 181; y tego ífye niegodzylo bilo lyvdzem ípaníftwa waschego íwalachi za yedno bicz *LibLeg* 10/92, 10/91, 96; *SeklKat* O4; *KromRozm I* K2, Mv; *MurzNT Ioann* 10/30; *KromRozm II* o3, q4v, r, rv [2 r.], t2; *KromRozm III* E7, E8v, G, G3, G3v, G7v; *KrowObr* 212v [6 r.], 214; *RejWiz* 113v; *Leop* 3.Reg 22/5, *Ez* 37/19; *BibRadz Ioann* 10/30, 1.*Cor* 3/8, 1.*Ioann* 5/7; *OrzRozm D3 marg*; *GrzegRóżn* A4v, H4 [2 r.], I2v [6 r.], K4v [8 r.]; *SarnUzn* B3v, Cv [3 r.], E5, F7 [3 r.], [G2]v [4 r.]; *RejAp* 197; *GórnDworz* Z8; *RejPos* 308v, 318v; *RejPosWiecz²* 92v [3 r.]; *BiałKat* b2v, 11, 86, 133 [2 r.], 190v, 226, 303v; *RejZwierc* 9, 9v [2 r.], 10, 11v, Aaa3; *WujJud* 46v [2 r.], 48, Mm7v; *BudNT przedm* b3, b8v, *Ioann* 10/31, 17/11, 21 (10); pífmá ś. [...] Gdzie niemálf Zydá y Greká/ niewolnego y wolnego mężá y niewiálfy/ ále wízfycy iedno ífá. *CzechRozm* 78; *SkarJedn kt* [2 r.], 314, D4v; *CzechEp* 247; *LatHar* 377 [2 r.]; Ia w nich/ á ty we mnie: áby byli dofkonálfymi w iedno [ut sint consummati in unum] *WujNT Ioann* 17/23, *przedm* 6, 13, s. 97, 305, *Ioann* 10 arg (44); *WysKaz* 8; *SarnStat* 879; *SkarKaz* 276a; *SkarKazSej* 677b.

bibl. »ze dwu (a. oboje, z dwoich) uczynić jedno(-ym)« = *zjednoczyć* [szyk zmienny] (4): *KrowObr* 181; *CzechRozm* 78v; Abowiem on [Chrystus] íeft pokoíem nálfzym; ktory oboie íednym vczynílf [qui fecit utraque unum *Vulg*; ktory vczynílf z obu iedno *Leop*] *WujNT Eph* 2/14; *SkarKaz* 209a.

»na jedno zgodzić (się) (a. zgadzać się), zmówić się« = *unum esse* *PolAnt* [szyk zmienny] (20 : 2): *LibLeg* 11/45v; *RejJóz* D5v; *RejKup* bb3; *KromRozm III* L7v, Nv; gdyż się już panowie z krolem na jedno zgodzili *Diar* 27; *RejFig* Dd6; *RejZwierc* 108; *BibRadz* 1.*Ioann* 5/8; *BielKron* 206v; *RejAp* BB6v; *RejPosWiecz³* 96v; *RejZwierc* 5v, 81, 258v; *SkarJedn* 326; *Calep* 248b; *OrzJan* 110; *SarnStat* 504, 840, 935; *PudłDydo* A2.

»w jedno złączyć (a. złączać się), złączony, zebrać (się), zebrany, zgromadzić itp.« = *congregare in unum* *PolAnt*, *Vulg* [szyk zmienny] (40): *FalZioł* I 70a; *MurzNT Matth* 22/34; *KromRozm III* F6v *marg*; Abo czyli wílfyfłskie [!] ryby zmorzá w iedno íie zbieżá áby íe nálfycíli [nunquid ovium et boum multitudo caedetur]? *Leop Num* 11/22; *BibRadz* I 451a *marg*; *GrzegRóżn* L2v; *SienLek* 21v; *RejPosWiecz²* 91v; *WujJudConf* 99v; *MycPrz* I [A3]; *MycPrz* II C4v; *BudNT Ioann* 11/52; *CzechRozm* 22v, 63, 66, 67, 78v, 115, 141v; *SkarJedn* A7; chłopí Zmodzínowie z Litewfkie⁶⁰ narodu/ [...] íchodzą íie cztery álfbo íześć íioł w iedno wybieráífác píeníádfce/ chleb y ínfze rzeczy/ íákoby kolędę *StryjKron* 161, 380; *CzechEp* 200, 246, 247, 294, 347; *NiemObr* 34, 142; *GostGosp* 166; *OrzJan* 111; *WujNT* 31, *Ioann* 11/52; *JanNKar* E2; *SarnStat* 50, 111, 226, 985, 1002; *SkarKazSej* 662b. ~

7. W funkcji partykuły (915) :

a. *Wyodrębniającej lub ograniczającej: tylko, jedynie; przynajmniej, zaledwie, nawet* (695) : Miedzy wízfyfłkimi ínymi/ Tymi gámraty moími/ Ciebie íednego wybieram *BierEz* R, R3v; *OpecŻyw* 99v; *PatKaz III* 143v; *TarDuch* B3; *MiechGlab* 63; *WróbŻołt* I7; *RejPs* 79, 153; *RejRozpr* B2, Hv; *RejJóz* C8; *RejKup* bb4; *HistAl* F4; *ZapWar* 1550 nr 2664; *KromRozm I* D2; *MurzHist* C4v, D; *KromRozm III* C2, N4v; *Diar* 58; *BielKom* D8v, E8v; *LubPs* A5v; *KrowObr* 17v, 21v, 51; *RejWiz* 72; kthorych

zwierząt nietilko obrázenie mogło ie wygládzić/ ále iedno pózrzenie [*sed et aspectus*] dla ítráchu vmorzíc. *Leop Sap* 11/20, *Ios* 11/15, *Esth* 9/17, *Sap* 11/21, *Eccli* 12/14, *Matth* 26/40 (7); *RejZwierz* 109v; *BibRadz* I *2, *Ios* 23/14, *Mar* 14/37; y wiele bogáctwá ítráćili/ iednych klenotow á pierścieni nábráli Kártáginćy piętnaćie ípáďow *BielKron* 129, 61v, [84²], 105, 202v, 286 (20); *Omnes eius curae in te consumuntur*, Włziłtki fwe ítáránia ná cię yednego kładzie *Mącz* 432d, 304a, 380c, 421a, 484c, 504a (8); *OrzQuin* D4, Fv; *SarnUzn* B5, D8v; *LeovPrzep* H; *RejAp* 173; vřarż gdy [...] ná koniu fiedzi/ chocia nic nie pocźnie/ iednáik z iednego trzymánia drzewá/ znáć to/ iż dobrze z nim vmie *GórnDworz* Fv, B7v, C, I6, Q7v, X2v (10); *HistRzym* 62, 81v, 91v; *RejPos* 255v, 275, 315v, 322; *BiałKat* 11, 18v, 101, 281; *HistLan* A3v; *RejZwierc* 108, 149; *BielSpr* 15v, 44; *WujJud* 134; *RejPosWstaw* [143²] [2 r.]; *BudBib Ex* 37/32, *Ios* 21/41, 1.Reg 13/1, *Dan* 4/16; *HistHel* C2; *Strum* R4; *BiałKaz* M2v; *BudNT Matth* 20/12, *Rom* 15/16; *CzechRozm* 72, 95, 157, 190v, 199v (17); *PaprPan* A2v, M3 [2 r.]; *SkarJedn* 287, 292, 297; Tey nam krzywdy/ o Krolu/ iedná nie nágrodzi Helená/ áni ieden Paris powetuie. *KochOdpr* B4v, C4; *KochPs* 2 [2 r.], 45, 63; ířz iedney nići y rzemyřczćká nie wezmę/ miey wřzytko fwe *SkarŻyw* 284, 132, 203, 374, 397, 500 (17); *KochTr* 24; *MWilkHist* G2; *StryjKron* 46, 452; *CzechEp* 5, 163, 245, 422; *CzechEpPORz* **3; *NiemObr* 95, 124; *KochMuza* 25; *KochSz* B3; *ReszPrz* 35, 55, 65, 83; *ReszHoz* 132; *ReszList* 169; *PudłFr* 45; *ArtKanc* H7v; *BielRozm* 5; *GórnRozm* Bv, C, L; *PaprUp* G2v; *ZawJeft* 35 [2 r.]; *GrochKal* 19; *GostGosp* 134; *GrabowSet* I3v; *OrzJan* 99; *LatHar* [+ 11], 52, 535, 692, 707; Ieřli fię dotknę iednego z Apořtołow iego/ [...] ábo [...] tylko ćieniá ktorego řwiętego/ nie będę bez pózytku. *WujNT* 143; *Acz mógł iednym řłowem/ ábo y řámą wołá człowieká vzdrowić* *WujNT* 345, 132, 378, *Rom* 5 *arg*, 573, 599 (12); *SarnStat* 74, 330, 485, 540; *SiebRozmyřl* C4; *KmitaSpit* C3; gdy Celářzowi Rzymřkiemu woynę řłużáć/ niemiał iednáik wyřługi řořdu řwego/ iedenře pářzć: y to go řztukę řeřakowi nie řzátnemu odkroił. *PowodPr* 63, 11, 13, 23, 24, 70; *SkarKaz* 42b, 276a, 457b, 487b, 606a; *VotSzl* F; *CiekPotr* 26, 56; *GostCast* 72; *SkarKazSej* 670a, 685b, 686a, 691a, 703a (6); *PudłDydo* [B5].

W półáczeniu z sup przymiotnika (15): ieřli iedna namnieyřza ířkierká boiáźni Bořey w tobie ieřt *KrowObr* 151, 144; *OrzRozm* B3v, C2v; *GórnDworz* Xv, Cc6; *SkarJedn* 164; *SkarŻyw* 87, 480; o ktorym iedney namnieyřzey zmiánki nie mářz w pířmie ř. *CzechEp* 343, 182, 282, 362; *SiebRozmyřl* L2; Tyř řam ieden z przyacióř pewnych nappewnieyřzy *CiekPotr* 7.

Półáczenia: »i jeden« (13): *GlabGad* F4v; *Mącz* 88d; *RejPos* 309; *RejZwierc* 62v; *CzechRozm* 21, 213v, 245; *ModrzBaz* 85; ty wieřz miły Pánie/ ířem ći od nich y iednego ořłęćiá nigdy niewziářł. *SkarŻyw* 482; *CzechEp* 282; á ia y przez iednę godźinkę řtraży trzymáć/ ábo w řzuynořći trwáć przy nim nie mogę. *LatHar* 49, 642; *SkarKazSej* 700a.

»on jeden« = *unus Vulg* [szyk 11 : 1] (12): *KromRozm III* E5v [2 r.]; *LubPs* A2; *GórnDworz* Aa7; *RejPos* 147v; choćby řadney ztych pomienionych przyczyn do tego niebyło/ tedy by mię oná iedná/ ktorą tu przytoczę/ řáćno przemogłá. *BudNT przedm* a3v; *CzechRozm* 42v, 106; *SkarJedn* 204; gdy nie tákiego przed námi nie będźie czeřobyřmy řie bać/ áłbo o cobyřmy řie řrářowáć mieli/ okróć onéy rzeçzy iednéy bářzo potrzebnéy *OrzJan* 137; *WujNT Ioann* 6/22; *SkarKaz* 607b.

»sam, samiuczek jeden« = *solus, ipse solus Vulg* [szyk 83 : 46] (128 : 1): *FalZioł* V 4v; *BielŻyw* 156; *SeklKat* V; *RejKup* o3v; *MurzNT Matth* 14/23; *KromRozm II* q3; *Diar* 53, 75; *DiarDop* 103;

GliczKsiąż A2, O2v; *LubPs* B, gg5v; *KrowObr* Bv; *Leop* 3.Reg 18/22, *Eccle* 4/11; Bo łám laźł ieden przez płot *RejFig* Bb8v; *RejZwierz* 72; *BibRadz* I *4v, 3.*Esdr* 4/10; *BielKron* 20, 101, 159v, 186, 365v (8); Ad omne periculum solus opponitur, Sam yeden fie łprzećiwia włzem niebełpiecznościam *Mącz* 311b, 448c; *SarnUzn* H; *RejAp* 37v, 72, 120v, 158, 193v (6); *GórnDworz* H4, Gg, Gg2, Ii2, Ii6 (6); Archimedes [...] łám ieden przez óny instrumentá ćiągnął po źiemii Okręt *GrzepGeom* B; A gdyż iáko łyłzjemy/ iż iednáłz tá ieft łámá drogá/ y prawdá/ w tym iedynym Synu/ á nie żadnym innym obyczáiem/ poznáć to dziwne á wiekuiłte Bołtwo/ Bogá Oycá y Ducha s. *RejPos* 294v, 194v, 197v, 206, 213, 221v (12); *HistLan* A3v; *KuczbKat* 275; *RejZwierz* 108; *BielSpr* 43v; *WujJud* 121, 219v; *RejPosRozpr* c3v; *BudBib Deut* 1/12; *CzechRozm* 4, 26, 60v, 106, 128v (11); *ModrzBaz* 24v, 25v, 45, 77; *SkarJedn* 28, 63, 102; *KochOdpr* D2, D3; *Oczko* 3v; Trzy latá nápułtyni łám ieden przeźł *SkarŻyw* 471 marg, 57, 86, 165, 235, 269 (11); *CzechEp* 128, 356 [2 r.], 381, 386, 421 (8); *NiemObr* 97; Bom iá łám ieden zołtał z téy družyny *KochFr* 27; *KochPieś* 19; *PudłFr* 30; *ArtKanc* O5, V2v; *GórnRozm* Dv, M2; *ActReg* 170, 184; *Calep* [656]b; *GórnTroas* 25; *OrzJan* 37; *LatHar* 76; *WujNT Ioann* 6/15; *SarnStat* 152; *WitosłLut* A3v; *SkarKaz* 156b, 550a, 609a; Y ia prołtak boiáć łię przerwáć im rozmowy, Sámiuczek ieden łtoię *CiekPotr* 86, 7; *CzahTr* Bv; *SkarKazSej* 667b; *SzarzRyt* B4.

»ten jeden« [w tym: to jedno(ć) (22)] [szyk 127 :19] (146): *BierEz* D4v, E2v, F2, F2v; *OpecŻyw* 63v; *PatKaz II* 26v; *FalZioł* V 76v; *RejPs* 83; *RejKup* v2v; *Diar* 75, 81; *BielKom* F8v; *GliczKsiąż* D5, O7v; *LubPs* B, N2v; *KrowObr* 11, 54v, 68v, 85; tho iedno wiem [unum scio]/ że gdyżem był łlepym/ teraz widzę. *Leop Ioann* 9/25, *Hebr* 10/12; *OrzList* f4v; *RejZwierz* A2v, 7v, 57v; że tym iednym Hofiufem Polłka Koroná przede włzytkiemi Krześćijáńłkiemi Krolełtwy pewnie wygráłá. *OrzRozm* P3v, B3v, M2, Rv; *BielKron* 39, 67v, 86v, 101, 206v (8); *KwiatKsiąż* C3, F4v, H2, M4, P4; In hoc puncto tota res pendet, Ná tey fie yedney rzeczi włzifłtká rzecz záwiesiłá. *Mącz* 331c, 225b, 257d, 307b [2 r.], 376a, 503d [2 r.]; *OrzQuin* B [2 r.], D2, D2v, L3v, Q3; *Prot* D3; *SienLek* 27v, 31, 44; *RejAp* 18, 37v, 72, 193v, 194v (6); *GórnDworz* L5v, L8v, Z7, Ii2, Ii6 (10); *GrzepGeom* Cv; *HistRzym* 43v, 135v; *RejPos* 20, 129v, 250, 272v, 294v (7); *BiałKat* 198v; *WujJud* 33; *WujJudConf* 12, 231v; *RejPosRozpr* b3; *RejPosWstaw* [143³]; *BudBib* b4; *BudNT* Ii6; *CzechRozm* 26, 173v; *SkarJedn* 205, 233; *KochOdpr* D3; *SkarŻyw* 225, 304, 358; *StryjKron* 345; *CzechEp* 107, 126, 186, 238, 245 (10); *NiemObr* 21, 97, 172; *KochFr* 95; *KochDz* 104, 106; *WerKaz* 275; *ArtKanc* Q8v; *GórnRozm* K4; *ZawJeft* 16; *ActReg* 149, 162, 170, 171; *KochPij* C3; *OrzJan* 54, 80, 122; *LatHar* 76; *RybGęśli* B; *WujNT* 288, *Act* 24/21, *Gal* 5/14; *SarnStat* 128, 622; *SiebRozmyśl* [A4]v; *SkarKaz* 550a, 578b; *CiekPotr* 49; Iednóz to dobro do nas przywiázáné liczę/ Zechmy mátkámi dźiatek *GosłCast* 45, 45; *PudłDydo* [B5]v. [Uwaga: Niektóre przykłady N i A sg „to jedno” mogą być zaliczone również do JEDNO, JEDNOĆ, JEDNOŻ.]

»(jedno) tylko, je(d)no jeden« [szyk 56 : 24] (60 : 20): *BielŻyw* 80; *LibMal* 1554/185; *Diar* 53, 58, 81; *GliczKsiąż* O2v, O7v; *LubPs* B, ff3v; *GroicPorz* kk4; *KrowObr* Bv, 11, 54v, 68v, 100v (6); *RejZwierz* 57; *BibRadz* 4.*Esdr* 3/11; *OrzRozm* Kv; *BielKron* 67v, 71, 433; *GrzegRóżn* D2v; *KwiatKsiąż* C3; *Mącz* 503d [2 r.]; *SarnUzn* B5v, F3v, H; *RejAp* 110v, 120v, 158, 177, 188; *GórnDworz* L8v, P6v, Z4v, Z7, Ii6; iż tylko ná iedno łłowo á ná záwołánie iego vćiekáć mułł precź/ á w niwecz mułł być obroconá oná moc iey *RejPos* 221v, 20, 45v, 59, 107, 206 (14); *RejZwierz* 204v [2 r.]; *WujJud* 121; *BudNT Mar* 2/7, *Luc* 18/19; *CzechRozm* 60v, 89, 173v; *KochOdpr* D3; y wnet záchorzawłfzy iedná

tylko kobierczyną pokryty leżąc *SkarŻyw* 473, 207, 235, 269, 453; *CzechEp* 138, 155; *NiemObr* 121, 143; *Paprup* A4v; *ActReg* 162; Przedsię nie weźmiesz ieno iednę dułżę. *KochFrag* 46; *WujNT* 4, *Ioann* 6/22; *SarnStat* 669, 1297; *PowodPr* 5; *SkarKaz* 243b.

Przysłowia: bibl. KrowObr 144; literká iedná/ álbo też [!] ieden pąkcíčzek [*aut unus apex*] z zakonu nie przeydzie/ áż fie włyłtki rzeczy łtána. *Leop Matth* 5/18; *OrzRozm* B3v; iotá iedno/ ábo iedná krefká/ żadną miárą nie przeminie od zakonu *CzechRozm* 91v, 21, 91v; *CzechEp* 113, 362; *WujNT przedm* 31 [2 r.], *Matth* 5/19 [2 r.], *Luc* 16/17 [ogółem 13 r.].

áni wam iedney łtopy dam z ich zyemie *BielKron* 41v; *Mącz* 88d; *CzechRozm* 213v; *SkarŻyw* 56; *KochSz* B4; *ReszPrz* 70 [ogółem 6 r.].

bibl. WujNT Luc 11/46; iednym fię pálcem źiemfkie⁸⁰ pánłtwa y rządow nie dotykał. *SkarŻyw* 244b.

ku ktoremuś ty y iednym pálczem nie podobien *RejPos* 309.

kthorego iuz áni ná iednym pálczu przyczynić nie możemy [!] *RejZwierc* 155.

Verbum sat est, Dosić yeft ná yednym słowie. *Mącz* 484c.

bibl. bes ktorey [*opatrzności bożej*] y włos ieden z głowy nálzey łpásć nie może *CzechRozm* 245; *SkarŻyw* 192, 576; *LatHar* 642 [ogółem 4 r.].

Zwroty: »na krok jeden odstąpić« (1): ktorzy woleli gárdło ná mięsne iátki/ że tak rzekę/ Wydác/ niż od powinności łwey ná krok ieden odłtąpić. *CzechRozm* 253.

»słow(k)a jednego nie rozumieć, nie umieć« [*o obcym języku*] [*зык zmienny*] (2): *SeklKat* Z3v; bo po łáćinie łlowá iednego nierozumiał. *OrzRozm* M4.

»jednego słowa nie rzec, nie przemowić, nie odpowiedzieć itp.« = (z *przeczeniem*) *verbum loqui PolAnt* [*w tym: z elipsą czasownika* (2)] [*зык zmienny*] (15): Słyłłatz to panna nálwiłłłá/ przemowitz niemogła byiedného łlowa. *OpecŻyw* 113v, 121v, 125v, 130v; *ForCnR* C2v; *OrzRozm* I2v; *Mącz* 366c, 484c, 504c; A cóż ná to Król? (*did*) EVANGEL. Słowá iedného (-). *OrzQuin* D2v; *WujJud* 44; *RejPosRozpr* c3v; *BudBib* 1.Par 17/6; *Phil* G; *SarnStat* 220.

»[o kim] jednego słowa nie słychać, słowo jedno dáć znać« [*зык zmienny*] (1 : 1): In oblivione diu iacuit cui opponitur in assidua esse commemoratione, Długo o nim yednego słowá nie słyhać było. *Mącz* 256d; *SkarŻyw* 16.

»w jednym słowku się zająknąć« (1): Si verbo titubabit, Yelli fie w yednym słowku záyąknie. *Mącz* 456c.

Wyrażenia: »jednej chwile« (1): *Lucerna eadem scripsi*, *Przi yedney łwiecei/ álbo yedney chwile Mącz* 201b.

»jednej godziny, (na, w, za) jednę godzinę, w jednej godzinie« = *nagle, od razu; una hora PolAnt, Vulg* (15 : 4 : 7): *BielŻyw* 105; że iedney godziny [*una hora*] przyłłedł łąd twoy. *Leop Apoc* 18/10, 17/12; *RejAp* 144, 149, 151, 153, 157 (10); *RejPos* 264; *BudNT Apoc* 17/12; *ModrzBaz* 85; *NiemObr* 87; *Phil* H3; *LatHar* [249]; *KolákCath* Cv; *WujNT Apoc* 17/12, 18/10, 17, 19; *WysKaz* 47; *SkarKaz* 383a.

»kęs jeden« [*w zdaniu przeczącym*] = *wcale, ani trochę* (17): Iuz thá páni Dworna/ iest thák dobrze ozdobia/ iż iey iedwabiu/ pereł/ [...] kęs ieden nie trzebá. *GórnDworz* Ccv; á iżby niemiáło być

tych ludzi dożyć/ którzy grzejąc/ wiedzą pewnie iż grzeją/ ani nie na prawdziwej rozkoży/ albo na prawdziwym bólu kęs jeden myślą. *GórnDworz* Ff4, H, H3v, N8, P7, R7v (14); *WerGość* 247, 252, 253.

»na jedno ki(w)nienie [czyje a. palca czyjego]« (3): Ad illius nutum fiunt omnia, Na yedno yego kinienie wżiśtko bywa. *Mącz* 255a, 508a; *BielSpr* 10.

»w jednej koszuli« = *w niekompletnym ubraniu* (3): wzięwższy go [biskupa] w nocy z łoża w iedney kofzuli władził na szalony koń *BielKron* 362, 369, 405v.

»w jednej koszuli, sukience« = *bez żadnego majątku* (1 : 1): profiła aby ią w iedney kofzuli do domu odeśłał/ á okrućieńśtwá nád nią nie działał *BielKron* 368; *GórnDworz* Z4v.

»w jednym oka mgnieniu« = *momentalnie; uno momento, uno nutu Vulg* (5): *Leop Sap* 18/12, 2.*Mach* 8/18; *BibRadz Ier* 4/6; *BudBib Sap* 18/12; A ieśli Abákuk w ćiele z Zydowskicy ziemie do Cháldeyśkicy w iednym oká mgnieniu przenieśiony był z obiádem onym do Dánielá *SkarŻyw* 252.

»jednym skokiem, pędem, zjazdem« = *prędko* (2 : 1 : 1): Pirzchácby mu do lálá pewnie iednym zyázdem. *RejWiz* 99v; *BibRadz 4.Esdr* 15/42; *Salu insilire*, Yednym skokiem wskoczyć. *Mącz* 365c; *KochSz* C3v.

»jednym słowem« = *krotko, zwięźle* (9): *BibRadz I *4*; *Mącz* 255a, 294c, 400d, 504a; Rozumiey temu iżci iemu nie było nie po tym/ boby go [dyjabła] był iednym słowem odpráwił *RejPos* 70v; A po czemuś nam funt daćie? Iednym słowem nam powiedzćie. *MWilcHist* C3v; *KochWr* 30; *SarnStat* 1254.

»jednym słowem« = *czyli, krótko mówiąc* [szyk 9 : 1] (10): Takieź wiewższá wagę [czyń] na mnieyśzá iednym słowem każdá wiewższá rzecz na mnieyśzá. *KłosAlg* E; *SkarJedn* 96; *Oczko* 10v; *KochFrag* 51; *WujNT* 11, 555, 807; *GosłCast* 18; *RybWit ktv*. Cf »słowem jednym, krotko«.

»jednym tchem, szanćem« = *od razu; uno spiritu Mącz* (2 : 1): I bolącźkę iadowitá Antracem/ śpádzá pretz iednym śzańćem. *FalZioł* I 136c; yáko yeden może duśzkciem/ álbo yednym tchem wypić. *Mącz* 76a, 408c.

Szereg: »słowem jednym, krotko« (1): to o nim [o papieżu] z lálki Bożey twierdźimy/ [...] że on ieśt tym Krolem: [...] tą beśtyą: [...] A iż słowem iednym krotko rzekę/ tym Antychriftem. *CzechEp* [382].

b. *Emfatycznej i podkreślającej dodatni lub ujemny charakter rzeczownika lub pewność jakiejś osoby czy faktu: naprawdę, właśnie* (220) : *MetrKor* 46/118; *RejPs* 94; *KrowObr* B3v; *RejWiz* 74; Ieśt tho iedno śzyderśtwo ná świecie tá Alkumia známienite/ która sie iáwnie lámá w śwey nikczemności wydawa/ gdy to obiecuie dać z náuki/ czego iey przyrodzenie broni *BielKron* 26, 80v, 81v, 274, 459v; *Mącz* 198d; bo kto dla pożytku/ álbo dla iákicy iney przyczyny ná to sie vda/ [...] nie godzien ieśt/ aby go śláchćicem zwano/ ále iednym naynędznieyśzym przekupniem. *GórnDworz* G4v, B7v, L17v; Tá rzecz ktorąś tu przypominał ieśt v mnie iedną nowiną: bobym sie tego nieśpodźiewał *CzechRozm* 267, 59v, 101v, 185v, 218v, 266v; *SkarJedn* 27; *SkarŻyw* A4, 185, [197], 260; *CzechEp* 24, 138, [386]; *NiemObr* 10; *GórnRozm* B4, E3v; *KochProp* 6; *PaprUp* D; Cud ieden/ pánná śmiała/ młódzieniec łękliwy. *GórnTroas* 74; *LatHar* +8v; *CiekPotr* 66; *SkarKazSej* 669a.

W wypowiedzeniach o charakterze porównawczym (152):

Wprowadzanych przez „jak(o)” (71): *LibLeg* 11/13v, 56v, 57; *MurzHist* C2; *BielKom* E8; *GliczKsiąż* D8v; *BibRadz* 2.Reg 3/33; *BielKron* 51v, 109v, 119, 147v, 247 (20); iż kthoż by kolwiek niemiał wftydu w łobie/ á [prawiedliwości/ áby ten iáko iedná zarázá fwiátá/ był s poľzodká ludzi wyięty *GórnDworz* Ffv, Bb3v, Ee5, Ee6v, Ee8v, Ff4, Ff4v, Gg5; *BielSpr* 38v; *MycPrz* I C4; iż ich znam być ludzmi cíelefnymi/ á iáko iedno bydło/ cíelefnym fie tylko/ á przyrodzonym rozľadkiem báwiácemi *CzechRozm* 123v; ále teź on tákże łobie śwíát obrzydźíc y obmierźíc ieľt powinien iáko ľzubieniczniká iednego *CzechRozm* 250, 24, 86, 110, 125v, 135 (17); *ModrzBaz* 88, 100v, 123v; *SkarŻyw* 56, 119, 185, 294, 309, 542; *MWilKHist* I2v; A tenże [*Chrystus*] [...] gdy ono iáko ieden grzeľzny niewolnik/ grzechu nie vcźyniwľzy/ [...] noľł przedľię ná łobie grzechy wľzytkiego śwíátá *CzechEp* 317, 343; *CzechEpPORz* *; *NiemObr* 16; *KlonŻal* B2v; *BielSen* 8; W tancuľ iák iedná bogini *KochSob* 69.

Wprowadzanych przez „miasto” (4): thám [*Tytus w Cezaryjej*] [prawowaľ igrzyľko/ [...] ná którym wiele Żydow pomordowano miáľto iedney krotofile *BielKron* 147v, 145, 375, 445v.

Wprowadzanych przez „za” (77): *BielKom* A4v, E5; *OrzRozm* N2; S tey przycźyny y Włofzy y Grekowie chwaliłi iá [*Izydis*] zá iednę boginiá *BielKron* 8v; A tho teź zá ieden dziw historykowie piľáli o Skánderbegu/ iż on ták w wielkich potrzebách bywáiac/ żadney rány ná ľwym cíele niemiał *BielKron* 258v, 11, 23, 25, 75v, 93v (38); *BielKronCies* Mmmm3; *OrzQuin* Z3; *SarnUzn* D7; *GórnDworz* E5, G7, Kv, V3, Xv; *RejPos* 290; *BielSpr* 20, 54, 72v; Byľ w Monáľterze Suprásľkiem Archimandritem nieiáki Kimbar który ľię miał za iednego Filoľofá/ iáko to gľupim przyzwoita. *BudNT przedm* b7; *CzechRozm* A2, 2v, 70v, 81, 131 (11); *ModrzBaz* 100; *ModrzBazBud* ¶6v; Rzeľł śwíęty: [...] a iá ľię cíebie nieboiac/ przegroľkami twemi gárdzę/ y báľwany tve mam łobie zá ieden gnoy *SkarŻyw* 566; *NiemObr* 81, 145; *WerGość* 214 [2 r.]; *GórnRozm* K4v; *LatHar* 251, 676; *SiebRozmysľ* K3v; *KlonWor* 44.

W poľczeniu z imieniem wľasnym sławnej postaci (8): Bitew wygráných miał [*Bolesław Krzywousty*] cźterdzieľci y fiedm [...] krom tey v Háliczá w ktorey cźynił ľwá ręká iáko ieden Hektor Troiáńki áľbo Hánibal Kártágińki. *BielKron* 354, 109v, 247, 305, 340v, 418, 455v; *MycPrz* I C4.

Poľczenie: »ten jeden« = *ille solus Modrz* [szyk 29 : 3] (32): *MiechGlab* *2v; á dni iego wľyťki ľá iemu/ iako ten ieden który wczorá przemináľ *RejPs* 134v; *KrowObr* 143; *BielKron* 53, 105, 119, 326; *Mqcz* 218c; *OrzQuin* G4v; *RejAp* AA4, 134v; *GórnDworz* H8v; Miedzy ktoremi teź tá iedná [plaga] byľá/ iż we wľyťkiej ziemi iego iednego dnia kazaľ to wľyťko Anyoľom pobić *RejPos* 56; *GrzegŚm* 19; Bo iednoć to Boże dobrodzieľstwo ieľt/ iż ták zľym iáko y dobrym daľ ziemię y poźyťki iey *RejZwierc* 97v, 20 [2 r.]; *CzechRozm* 74v, 152; *PaprPan* Hh2v; *ModrzBaz* 99v; *SkarŻyw* 194; *CzechEp* 417; *CzechEpPORz* *4v; *ReszPrz* 45; *PaprUp* G2v, Kv; *Phil* E4; *KoľakSzczęľ* Cv; *SkarKaz* 2a, 579a, 633a.

Przysłowie: á ľnadź ci co im to powinnie naleźáľo/ máľo o tym dbáiac/ muľiaľem fie tym iednym kámieniem vcźyniľ/ który by mowić vmiáľ powinienyby káźdy wyznáć tę chwaľę Páńľká *RejAp* AA4.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (1):* Tertulianá cźyťhay o tym sľowku ieden y iedno. *GrzegRóżn* L marg.

*** *Dubium* (1) : ale wielką łtarofć [...] ied iego [*prawdopodobnie: iednego*] łtarcza á on [...] mu, acz włofi łwe łi [...] wałz *BielŻyw* 76.

Synonimy: 1. **b.** *zest.* »jedna jagoda«: »wronie oko«; 2. *pierwszy*; 3. *drugi, niektory*; 4. *jaki, jakikolwiek, jakiś, niejaki, niektory, pewien*; 6. *cały, jednaki, jednostajny, rowny, spolny*.

Cf **JEDENKROĆ, JEDENNASNY, JEDENNASTY, JEDENNAŚCIE, JEDENNAŚCIEKROĆ, JEDNAĆ, JEDNO, [JEDNOCHODNICA], JEDNOCHODNIK, JEDNOCZESNY, 1. JEDNOĆ, JEDNODZIENNY, JEDNOHERBOWNY, JEDNOISTNOŚĆ, JEDNOISTNY, JEDNOISTOTNO, JEDNOISTOTNOŚĆ, JEDNOISTOTNY, JEDNOKŁYKTY, [JEDNOKOLE], JEDNOLIST, [JEDNOLITNIE], JEDNOMYŚLNIE, JEDNOMYŚLNOŚĆ, JEDNOMYŚLNY, JEDNONOG, JEDNONOGI, JEDNOOKI, JEDNOOKIE, JEDNOPIĘTRY, JEDNOPRZYRODZONNY, [JEDNORADEK], JEDNORĘKI, JEDNOROCZNY, JEDNORODNY, [JEDNORODZIEC], JEDNORODZONY, JEDNOROGI, JEDNOROŻCOW, JEDNOROŻEC, JEDNOROŻEK, JEDNOROŻNY, JEDNORZĘDŹTWO, JEDNOSTAJNIE, JEDNOSTAJNOŚĆ, JEDNOSTAJNY, JEDNOSTOPY, JEDNOŚĆ, JEDNOURODZENIE, JEDNOURODZONY, [JEDNOWŁADNOŚĆ], [JEDNOWŁADZTWO], JEDNOWŁAJDCA, JEDNOZĘBY, [JEDNOZYGLOWY], JEDNOŻ, JEDNOŻENIEC, [JEDNOŻEŃSTWO], [JEDNOŻONATY], JEDNOŻONY, JEDYNY, JENOROST, JENOWŁADECZ, NIEJEDEN, POJEDNOSTRONNY**

KN, BZ, ZZie